

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2024. gada 9. janvārī

Turpinājums

2024. gada 11. janvārī

Sēdi vada

Satversmes tiesas priekšsēdētājs Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi.

Uzklausīsim lietā pieaicinātās personas.

Kā nākamā pieaicinātā persona ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Un šajā tiesas sēdē Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi pārstāvēs un viedokli sniegs Juridiskās nodaļas vadītājs Arvīds Zahars.

Jā... labrīt... Vai personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti... tiesas sēžu sekretārei?

P. M. Daugavvanaga-Vanaga.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Pilnvarojuma dokumenti ir iesniegti.

Zahara kungs, lūdzu, aicinu pie Satversmes tiesas tribīnes, lai Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes vārdā sniegtu Satversmes tiesai savu viedokli.

Tātad, vispirms jūs varat norādīt tās būtiskās lietas, ko jūs institūcijas vēlaties paust Satversmes tiesai, tālāk sekos arī Satversmes tiesas tiesnešu un lietas dalībnieku jautājumi.

Lūdzu, vārds jums!

A. Zahars.

Skaidrs.

Godātā tiesa! Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde savu viedokli par tiesas uzdotajiem jautājumiem ir sniegusi rakstveidā un motivējusi savu argumentāciju.

Papildu šim, es gribētu vērst uzmanību, ka uz diviem tiesas uzdotajiem jautājumiem es vēlētos sniegt papildu paskaidrojumus, jo brīdī, kad tika uzdoti tie

jautājumi, Saeima vēl nebija pieņēmusi pēdējos grozījumus, kas stājās spēkā 19. septembrī. Līdz ar to pārvaldei ir papildu argumentācija attiecībā uz šiem jautājumiem.

Tātad, pārvalde piekrīt jau iepriekš tiesas sēdē izskanējušam viedoklim, ka nevienam no iesniedzējiem tiesiskais regulējums, ko viņi ir apstrīdējuši, nav ticis piemērots. Un tāpat pārvalde piekrīt viedoklim, ka Saeimas pieņemtie grozījumi šajā gadījumā... četri grozījumi, kas ir saistīti, ir jāskata kopā.

Un attiecībā tātad... pievērsoties tiem jautājumiem... tātad viens jautājums bija par problemātiku, kas saistīta ar iesniedzēju ienākumiem, kuri varētu neatbilst, lai iesniedzēji varētu pretendēt uz Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu. Jāsaka, ka ar pēdējiem grozījumiem, Saeima ir ņēmusi vērā šo problemātiku un principā novērsusi visus jautājumus, jo personām, kuras ir ievērojušas likumdevēja noteikto kārtību, tātad piesakoties uz Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu un kārtojot valodu, šādas problēmas nerodas, jo ar Imigrācijas likuma Pārejas noteikumu 58.¹⁰ Saeima ir noteikusi, ka tos jāskata kopsakarā ar Pārejas noteikumu 58.⁵ punktu, ka tie, kuri nevar pierādīt savu iztikas apmēru saistībā ar Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu, var pretendēt uz pastāvīgās uzturēšanās atļauju nacionālo, kā iztiku iesniedzot faktisko. Principā tur var būt jeb kāds iztikas apmērs. Saeima tā ir noteikusi.

Savukārt attiecībā uz otru jautājumu par problemātiku saistībā ar prombūtni, kas arī tā kā tika uzdots. Pieteicēju pārstāvji arī tiesas sēdē minēja to. Tad pārvalde norāda, ka arī attiecībā uz šo Saeima ir reaģējusi un pieņēmusi tādu regulējumu, kas faktiski nevar radīt jautājumus par prombūtni, ja personas ievēroja jau spēkā esošo regulējumu saistībā ar piešķirto pastāvīgās uzturēšanās atļauju.

Un arī šis ir atkal jāskata kopā ar Pārejas noteikumu 58.⁵ un 58.¹⁰, kur ir pateikts, ka prombūtne... jā... tā faktiski var būt reizi... persona var ierasties reizi gadā piecu gadu laikā. Tas, atšķirībā no nosacījumiem, kas ir nepieciešami, lai persona pretendētu uz Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu, ir krietni, krietni labvēlīgāk.

Tāpat gribu vērst uzmanību arī uz to, ka Saeima ar pēdējiem grozījumiem ir arī paredzējusi regulējumu... iespēju tām personām, kas ievēroja to Saeimas tiesisko kārtību un gāja un mēģināja vismaz kārtot to valsts pārbaudi, Saeima ir noteikusi arī kārtību, kā šīs personas var pretendēt uz termiņuzturēšanās atļauju uz diviem gadiem. Un tas ir Pārejas noteikumu 58.⁶ punkts un, protams, viņš arī iet kontekstā ar 58.¹⁰ punktu, jo arī attiecībā uz šīm personām Saeima ir noteikusi, ka uz viņām attiecas arī tie paši iztikas nosacījumi, kā faktiskā iztika.

Tāpat Saeima, protams, ne ar gluži pēdējiem grozījumiem, bet pa vidu ir paredzējusi tātad, ka tiek ņemta vērā jebkura pensija.

Tā kā tas tad arī būtu viss.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Labrīt! Paldies par jūsu viedokli.

Man būs vairāki jautājumi. Es viņus esmu sagrupējusi pa tādām daļām.

Es sāksu varbūt ar Satversmes 91. panta saistītajiem jautājumiem.

Tātad, es ceru, ka jūs esat sekojis līdzī ar iepriekšējai Satversmes tiesas sēdei un jūs jau arī dzirdējāt, ka mēs konstatējām tiesas sēdē, ka Latvijā ir un dzīvo tādi Krievijas Federācijas pilsoņi, kas ir ieguvuši pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, pamatojoties uz likuma „Par ārvalstnieku un bezvalstnieku ieceļošanu un uzturēšanos Latvijas Republikā” 23.¹ panta pamata.

Nu, gan no Saeimas materiāliem, gan arī no Saeimas pārstāvja teiktā izriet, ka tādas varētu būt apmēram ap 6 tūkstošiem personas. Vai jūsu rīcībā, jūsu iestādes rīcībā arī ir apmēram šādi dati? Vai jums ir kāda precīzāka informācija?

A. Zahars.

Es teiktu, ka mums ir nedaudz precīzāka informācija. Tie 6 tūkstoši, tās ir tā kā visas personas, kas uz šo pamatu ir ieguvušas. Un Krievijas pilsoņi ir 4949. Un tie bija dati uz... jā, tie ir dati, kas varētu būt uz pagājušā gada beigām, uz 31. decembri. Un tie 6 tūkstoši... tas, visdrīzākais, arī ir tieši uz to pašu datumu.

A. Rodiņa.

Tātad, 2023. gada beigas.

A. Zahars.

Es precizēšu... 6222.

A. Rodiņa.

6222 – kopā. 4949 – Krievijas pilsoņi.

Paldies.

Sakiet, lūdzu... man būs tādi vairāki tehniski jautājumi, bet tie ir ļoti svarīgi šajā lietā.

Vai es pareizi saprotu, ka šīs personas, tātad, kas ieguva uz vecā likuma pamata, savas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas nezaudē un uz viņiem netiek attiecinātas Imigrācijas likuma Pārejas noteikumu 58. prasības. Vai tā ir?

A. Zahars.

Jā. Tā ir.

A. Rodiņa.

Paldies.

Vai jūs, lūdzu, varat izstāstīt, kas notiek ar šīm personām? Tātad, viņām ir spēkā šīs te pastāvīgās uzturēšanās atļaujas. Vai es pareizi saprotu, ka ik pēc pieciem gadiem šīs pastāvīgās uzturēšanās atļaujas ir jāpārreģistrē atbilstoši Imigrācijas likuma regulējumam?

A. Zahars.

Jā, tieši tā.

A. Rodiņa.

Tātad, es pareizi saprotu. Paldies.

Sakiet, lūdzu, vai Latvijā varētu būt tādi ārzemnieki, kas ir ieguvuši pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, balstoties uz vecā likuma 23.¹ panta pamata, un iepriekš tie ir bijuši Latvijas pilsoņi vai nepilsoņi.

A. Zahars.

Es pieļauju, ka tādi varētu būt. Jā, tādi varētu būt. Lai gan, jā... tas tiesiskais regulējums... viņš neizdala, ka tieši šādiem subjektiem pienāktos attiecīgā uzturēšanās atļauja. Var būt tādā veidā, ka viņi atbilst tam regulējumam un tas ir noteikts 23.¹ pirmajā daļā. Viņi ir pastāvīgi bijuši pierakstīti uz 1992. gada 1. jūliju. Tas ir tas kritērijs, uz ko ir izsniegts. Un, protams, ka tur varētu būt gan nepilsoņi, gan pilsoņi. Tāpat kā... nu, es nezinu... pieņemsim, uzturēšanās atļaujas uz laulību pamata arī, tur, pieņemsim var būt iepriekš bijis jebkādā veidā...

A. Rodiņa.

Paldies. Sakiet, lūdzu, tad, kad šīs personas ieguva pastāvīgās uzturēšanās atļaujas uz vecā likuma pamata, vai es pareizi saprotu, ka šīm personām, tātad ārzemniekiem, netika prasītas latviešu valodas zināšanas, netika lūgts uzrādīt ienākumu avotus, kā arī netika prasīta nepārtraukta uzturēšanās Latvijā. Vai tā bija?

A. Zahars.

Attiecībā uz valodas zināšanām... Ja nemaldos, tad vispār iepriekšējais likums neparedzēja tādu kritēriju.

Attiecībā uz ienākumiem. Ienākumi bija... bet vai uz šiem attiecināja... es diemžēl nespēju precīzi pateikt.

Savukārt uz prombūtni. Prombūtne... nu, pantā šāds kritērijs nav, bet ir nosacījums, ka viņiem ir jābūt bijušiem pierakstītiem, kas faktiski nozīmē, ka viņi jau pastāvīgi dzīvo tajā 1992. gadā un, visdrīzākais, tika vērtēts, vai viņi vispār arī atrodas šeit. Jo, ja cilvēks šeit nebūtu bijis, tad tajos pārregulējuma ietvaros es pieļauju, ka tur viņam būtu bijušas problēmas dabūt šādu uzturēšanās atļauju.

Bet, teiksim tādā ziņā, ka prombūtne ir tik un tik... es neņemšos galvot, ka tieši tika vērtēts,

A. Rodiņa.

Liels paldies.

Un tagad, ņemot vērā jūsu sniegtās atbildes, sakiet lūdzu... tad ar ko pēc būtības atšķiras šie Krievijas pilsoņi, kas turpina uzturēties, pamatojoties uz vecā likuma 23.¹ panta izsniegtajām uzturēšanās atļaujām, jo, kā mēs nokonstatējām, tāad šīs pastāvīgās uzturēšanās atļaujas joprojām ir spēkā, un personas, kas bija ieguvušas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punktu.

Jo, papildus es vēlos akcentēt, ka arī mēs nokonstatējām iepriekšējā sēdē, ka PMLP bija izsūtījusi vēstules visiem tiem „vecā likuma” adresātiem, ka uz viņiem šīs te jaunās prasības neattiecas. Bet ar ko atšķiras šie Krievijas pilsoņi?

A. Zahars.

Pirmkārt, viņi atšķiras ar to, ka... tas iegūšanas iemesls, kā viņi ieguva to pastāvīgās uzturēšanās atļauju, ir atšķirīgs. Vecajā likumā nav kritērijs pats par sevi, ka tu esi bijušais Latvijas pilsonis vai Latvijas nepilsonis un tāpēc tev ir tiesības uz pastāvīgās uzturēšanās atļauju. Tāda kritērija nav.

Jaunajā... tas, kas bija spēkā līdz grozījumiem, tieši šis bija tas iemesls, kas ļāva viņiem labvēlīgākā veidā iegūt pastāvīgo uzturēšanās atļauju. Teiksim, šajā grupā, visdrīzākais, ir tie, kas ieguva ar veco likumu. Ja mēs tā varam teikt... Visdrīzākais, protams, ka tur ir gan bijušie Latvijas pilsoņi, gan bijušie Latvijas nepilsoņi. Es pieļauju, ka ir tādi, ja viņi atbilda pirmajai daļai. Bet tur ir arī ārvalstnieki, kas bija pierakstīti uz 1992. gada 1. jūliju pastāvīgi. Tā kā tur ir vēl arī tādi.

A. Rodiņa.

Jā, bet jūs arī sakāt, ka šajā Krievijas pilsoņu lokā ietilpst arī tie bijušie Latvijas pilsoņi un nepilsoņi tāad, kas ir ieguvuši pēc vecā likuma uzturēšanās atļaujas. Bet arī pēc jaunā likuma tieši šādas pašas personas ieguva šīs te pastāvīgās uzturēšanās atļaujas. Tad kā šīs grupas? Šeit arī jūs neredzat nekādu atšķirību?

A. Zahars.

Tie iegūšanas apstākļi ir atšķirīgi.

A. Rodiņa.

Iegūšanas apstākļi.

A. Zahars.

Jā. Un, pieņemsim... nu, jā...

A. Rodiņa.

Nē, jūs varat turpināt vēl paskaidrot.

A. Zahars.

Nē, nu attiecībā uz vecā likuma regulējumu, tur tie kritēriji arī atšķirās... jo, pieņemsim, ja paskatāmies trešo daļu, tad tur bija jāvērtē arī nosacījumi, lai tās personas neatbilstu tam, ka viņi ir militārā objekta funkcionēšanas nodrošināšanā nodarbināti... nu, citiem vārdiem sakot, militāristi... Nu, tā, ja mēs varam saukt.

Tā kā tas arī tika vērtēts un šādiem tādas uzturēšanās atļaujas netika sniegtas.

A. Rodiņa.

Tad, vai es pareizi saprotu, ka PMLP ieskatā tād šīs grupas tādēļ, ka iegūšanas... pastāvīgās uzturēšanās atļaujas iegūšanas iemesli ir atšķirīgi... tādēļ šīs grupas nav savstarpēji salīdzināmas. Vai tā es pareizi sapratu jūsu viedokli?

A. Zahars.

Iegūšanas apstākļi noteikti ir atšķirīgi. Un īstenībā, ja paskatās, tad Latvijas pilsoni bijušo... tur arī ir ļoti grūti ielasīt, bet var... tajā 23.¹ pantā vecajā. Bet jaunajā ir tieši un skaidri pateikts, ka... un pie tam vēl, jā... vēl likumdevējs ir arī vecajā, tagad pirms tiek grozījumiem regulējumā bija noteicis arī... protams, ka ne visi Latvijas pilsoņi un nepilsoņi var iegūt to pastāvīgās uzturēšanās atļauju, viņiem, protams, bija jāatbilst arī kritērijiem, pieņemsim, tādām, ka pilsonība nevarēja būt atņemta, nepilsoņa statuss nevarēja būt atņemts un tāpat tas bija jāizdara arī salīdzinoši īsā laikā, 30 dienu laikā no statusa zaudēšanas. Un pie tam vēl arī viņiem bija jāatrodas šeit, dzīvojošiem Latvijas Republikā. Teiksim, ir gadījumi, kad mēs bijām atteikuši arī... ka persona visu izdarīja, atteicās iegūstot citas valsts pilsonību, bet tur laikam nebija Krievijas... nu, vienalga... bet tad nedzīvoja Latvijā un viņš nevarēja pretendēt uz šādu uzturēšanās atļauju. Bet, nu tie kritēriji atšķiras tādā ziņā, ka, lai iegūtu, personai ir jāpierāda savādāki apstākļi.

A. Rodiņa.

Labi. Paldies.

Tad nākamie jautājumi man būs atkal... ņemot vērā tieši mūsu konstitucionālo sūdzību iesniedzēju situācijas.

Es atvainojos par tādiem tehniskiem jautājumiem, bet tomēr.

Tātad, mums ir vairākas personas, pieteikuma iesniedzēji, kuri ir nokārtojuši valodas eksāmenu un ir pieteikušies Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa saņemšanai.

Vai es pareizi saprotu, ka joprojām šīm personām ir spēkā izsniegtās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas.

A. Zahars.

Tie, kuri, ievērojot likumdevēja noteikto kārtību, laikā līdz 1. septembrim ir kārtojuši vai pieteikušies, un ir atkārtoti noteiktajos termiņos kārtojuši, tiem, protams, saglabājas. Tas izriet no Pārejas noteikumu 58. punkta 3. apakšpunkta. Kamēr tas jautājums par Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu tiek risināts, tikmēr viņam saglabājas vecā uzturēšanās atļauja. Pieņemsim, ja šajā laikā viņam viņa beidzas, jo ir jāpārreģistrē, tad viņš noteikti var atnākt, reģistrēt un dabūt jaunu un gaidīt, kamēr būs tas nākamais rezultāts.

Un gribētu teikt, ka daļai no pieteicējiem jau ir Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statuss piešķirts. Tā kā... es nezinu, man īsti nav atzīmēts, vai viņi ir paņēmuši to uzturēšanās atļauju, bet tās jau ir nianse.

A. Rodiņa.

Jā. Un es tad pareizi saprotu, ka tātad arī šīs personas var brīvi ceļot, atgriezties Latvijā, nekādu šķēršļu nav.

A. Zahars.

Ja viņam ir derīgs pilsonības valsts izsniegts ceļošanas dokuments, kas ir tā kā viņa primārais ceļošanas dokuments un šī uzturēšanās atļauja, ja mēs tā varam saukt, vecā, šādā komplektā viņš Latvijā varēs ieceļot, jā. Bet izceļot no Latvijas viņš var ar savu ceļošanas dokumentu arī jebkurā brīdī un ir vai viņam nav... nu, es pieļauju, ka nebūs tā, ka mēs turēsim un nelaidīsim laukā...

A. Rodiņa.

Jā, paldies.

Tad nākamā situācija. Vai es pareizi saprotu. Tātad, mums ir arī tādi pieteikuma iesniedzēji... no faktiskajām situācijām izriet, ka varētu arī neiegūt Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu, jo neatbilst kādiem no šiem te kritērijiem. Bet tas

neattiecas uz valodu. Tātad, iet runa par iespējamiem ienākumiem vai arī par šo te nepārtrauktās uzturēšanās problemātiku.

Kāds tad tagad ir statuss šīm personām? Ko šīs personas tad var iegūt? Vai es pareizi saprotu, ka šīs personas var lūgt izsniegt, lai viņām tiek izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja, pamatojoties uz 24. panta 7. punktu?

A. Zahars.

Var gadīties arī tādi gadījumi. Katrā ziņā šeit stāsts ir par katru individuālu gadījumu. Tur var gadīties tā, ka kāds vēl var mēģināt pierādīt iztiku... pieņemsim, iztika nav jau tā, ka Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai iztika nav jau tikai tas, kas cilvēkam pašam ir. Viņš var arī, ja viņam ir kāds, kas viņu nodrošina, pieņemsim, māsa, brālis, vecāki... tādā veidā... un, jā, attiecībā uz tiem, kuri neatbilst šādiem kritērijiem, kā jau es jau minēju iepriekš, likumdevējs ar pēdējiem grozījumiem ir noteicis to kārtību. Tad iztika var būt faktiskā, prombūtne var būt tāda, kāda bija noteikta, lai neanulētu uzturēšanās atļauju. Un ja uzturēšanās atļauja... ja viņš ir iesniedzis... laiks arī bija noteikts, tas ir, līdz 31. decembrim pagājušā gada... nu, faktiski 2. janvāris, jo brīvdienas aiziet... Jā, tad viņi iegūst pastāvīgo uzturēšanās atļauju saskaņā ar 24. panta pirmās daļas 7. punktu.

A. Rodiņa.

Jā. Paldies.

Bet joprojām taču šīm personām ir spēkā tā izsniegtā pastāvīgā uzturēšanās atļauja, kamēr viņi iegūst šo te jauno, ja varētu tā teikt, pastāvīgo uzturēšanās atļauju. Vai kā? Kas notiek šajā brīdī, kamēr tiek pieņemts lēmums?

A. Zahars.

Tur var būt dažādi. Ir vairāki scenāriji iespējami. Viens scenārijs, pieņemsim... nu, tas pirmais, ka viņš ievēro noteikto kārtību, nokārto valodu, iesniedz dokumentus līdz tam 1. septembrim, viņam saglabājas saistībā ar Pārejas noteikumu 58. punkta 3. apakšpunktu, kamēr viņam skata Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu, visas tiesības un arī iepriekšējā uzturēšanās atļauja. Un šajā brīdī, ja viņam konstatē, ka tiešām tur nav nekādu veidu, kā, pieņemsim, viņam to iztiku nodrošināt vai arī tā prombūtne pārsniedz, tad praksē notiek tā, ka pārvalde šādu personu visdrīzāk, ka uzrunās un norādīs, ka viņam ir iespēja iegūt to pastāvīgās uzturēšanās atļauju saistībā ar Pārejas noteikumu 58.⁵ punktu... Citiem vārdiem sakot, to uz 27. panta pirmās daļas 7. punktu. Un tas, visdrīzākais, vajadzētu būt tā, ka ir noticis šajā posmā līdz tam 31. decembrim.

A. Rodiņa.

Es sapratu. Tad pārvalde...

A. Zahars.

Tad vēl varētu būt arī otrs scenārijs, ka cilvēks neko nedara. Neko nedara līdz tam 1. septembrim un tad, protams, viņam saskaņā ar Pārejas noteikumu 58. punkta 1. apakšpunktu tā uzturēšanās atļauja kļūst nederīga un viņš Fizisko personu reģistrā kļūst pasīvs un visas iestādes arī redz, ka viņam nekas nav.

Bet, ņemot vērā likumdevēja grozījumus, viņš, protams, līdz 31. decembrim var iesniegt dokumentus pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai. Ja viņam ir valoda.

Un, cik es saprotu, tad viens no pieteicējiem tieši tāds arī ir bijis. Nevis ir bijis, bet ir. Un, jā... viņš ir iesniedzis un nu tagad ir tā, ka viņam skata to jautājumu par pastāvīgās uzturēšanās atļaujas izsniegšanu. Šajā gadījumā ir tā, ka saskaņā ar Imigrācijas likuma 33. panta septīto daļu, ja cilvēks ir iesniedzis dokumentus uz uzturēšanas atļaujas izsniegšanu, viņi ir pieņemti, viņus skata, tad viņš uzturas likumīgi. Ja viņam būtu bijušas... šajā gadījumā, visdrīzākais, ka tur varētu būt problemātiski, jo viņam ir tas pārtraukums, bet ja viņš to darītu iepriekšējās uzturēšanās atļaujas derīguma laikā, viņam saglabātos arī tās tiesības uz nodarbinātību, kādas viņam bija piešķirtas. Šeit, kā es saprotu, ir izveidojies arī pārtraukums, kur viņš kaut kādu iemeslu nedarīja tā, kā likumdevējs bija noteicis.

A. Rodiņa.

Labi. Paldies.

Pie dažiem jautājumiem, ko jūs minējāt, mēs vēl atgriezīsimies, bet tagad iesim uz priekšu.

Tātad, nākamā situācija. Ja personai nav sanācis nokārtot, bet viņa ir kārtojusi... nav sanācis nokārtot valsts pārbaudījumu, tad šī persona, atbilstoši tātad pēdējiem grozījumiem Imigrācijas likumā, var pieteikties un lūgt izsniegt šo te atļauju uzturēties Latvijas Republikā.

A. Zahars.

Jā. Tie ir Pārejas noteikumi Nr. 58.⁶

A. Rodiņa.

Jā.

Sakiet, lūdzu, pēc būtības tātad tā ir atļauja uzturēties Latvijas Republikā uz diviem gadiem. Varētu teikt, ka tā līdzinās termiņuzturēšanās atļaujai?

A. Zahars.

Nē, nu, skaidrs, ka viņa ir terminēta. Bet likumdevējs jau arī Pārejas noteikumu 58.⁸ punktā ir noteicis, ka faktiski jau viņai ir tieši tādas pašas tiesības kā pastāvīgās

uzturēšanās atļaujai. Tieši šos divus gadus. Un tur faktiski, ja cilvēks ievēro to noteikto kārtību, viņš var arī tā kā nevienu dienu nebūt bez tā nodrošinājuma.

A. Rodiņa.

Sakiet, lūdzu, vai es pareizi saprotu, ka tas ir tāds speciāli izveidots tiesību institūts, lai atrisinātu šo te izveidojušos situāciju Latvijā?

Sakiet, lūdzu, kas tas būs par tiesību aktu, kas tiks izdots, kas apliecinās, ka personai ir tiesības šos divus gadus tāpat uzturēties Latvijā? Un vai šis tiesību akts arī dos tiesības izceļot no Latvijas un atgriezties? Nu, izceļot, protams, kā jūs teicāt, var arī ar Krievijas pasi izsniegto, bet kā ar atgriešanos Latvijā?

A. Zahars.

Tas tiesību akts būs lēmums, administratīvais akts, bet, protams, ka visu uzturēšanās atļauju gadījumā cilvēkam tiek dots personu apliecinošs dokuments personas apliecības veidā, kas ir arī uzturēšanās atļauja ārzemniekiem. Un šeit, protams, ka šiem ārzemniekiem arī tiks izsniegta uzturēšanās atļauja. Diemžēl es šādā kontekstā nebiju paskatījies uz šo un es īsti nespēju pateikt, kā izskatīsies tā uzturēšanās... pieņemsim, ka viņa izskatīsies tieši tāpat, kā jebkura termiņuzturēšanās atļauja. Iespējams. Visdrīzākais, ka tā arī būs, jo uzturēšanās atļaujas veidi ir noteikti un tur, teiksim, pa vidu...

Un, jā, atbildot uz to nākamo jautājumu par izceļošanu.. Tad, protams, ka ar šo komplektā ar savas valsts izdotu ceļošanas dokumentu derīgu, ar šādu atļauju cilvēks varēs atpakaļ ieceļot arī Latvijas Republikā. Ja, protams, nebūs tur kaut kādi citi šķēršļi vai kaut kas tāds.

A. Rodiņa.

Jā. Paldies.

Un tagad laiks iet ātri, kā mēs visi zinām... Šie divi gadi. Kas notiek pēc šiem diviem gadiem ar šo personu? Vai ir scenārijs, kas notiek tālāk?

A. Zahars.

Nu, pirmkārt, persona... Lai saņemtu šādu uzturēšanās atļauju, persona ir apņēmusies kārtot valsts valodu. Tas ir arī tā kā kritērijs, kas mums ir jāņem vērā, jo, ja persona prasīs šādu uzturēšanās atļauju un teiks, ka nē, nē, nē... es nekārtošu... tad, visdrīzākais, ka viņa šādu uzturēšanās atļauju nesaņems. Personai ir jākārto valsts valodas pārbaudījums, vēlams sekmīgi ir jānokārto, un tad viņa var nākt un pieprasīt nākamo uzturēšanās atļauju.

A. Rodiņa.

Un kādu uzturēšanās atļauju tad šī persona saņem?

A. Zahars.

Šis tiesiskais regulējums ir domāts, lai tād... ja uz viņu skatās sistēmiski kopā... tad tas jau ir vēl papildu likumdevēja solis pretī tiem cilvēkiem, lai dotu nokārtot to valodu. Skaidrs, ka valodas prasība Imigrācijas likumā ir nepieciešama tikai un vienīgi, lai iegūtu pastāvīgās uzturēšanās atļauju, un arī Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai tieši tāpat ir nepieciešams personai zināt valodu attiecīgajā līmenī. Un tad, ja viņš ir apguvis valodu, tad protams... viņam nav jāgaida tur, kamēr beigsies visi tie gadi, viņš uzreiz var sniegt uz to pašu Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu.

A. Rodiņa.

Skaidrs. Paldies.

A. Zahars.

Un varbūt vēl papildinot... Ja viņš nenokārto valodu. Tas tāpat nenozīmē to, ka viņam nav tiesību iesniegt uz jebkuru citu termiņuzturēšanās atļauju, kāda ir paredzēta Imigrācijas likumā.

A. Rodiņa.

Tad es saprotu, ka risinājums likumā ir paredzēts arī šādām situācijām.

A. Zahars.

Jā... bet ir nepieciešama aktīva cilvēka iesaiste.

A. Rodiņa.

Tad es esmu iedomājusies arī... Es gribētu pajautāt jums, kas notiek tādā gadījumā, ja nu persona neatbilst šīs nepārtrauktās uzturēšanās prasībām un nevar iegūt arī pastāvīgo uzturēšanās atļauju atbilstoši 24. panta 7. punktam. Bet nu viņai ir valoda nokārtota. Kas notiek šādā gadījumā? Tātad, pastāvīgo uzturēšanās atļauju viņa nevar iegūt un ir ļoti ilgstoši bijusi prom no Latvijas, bet, pieņemsim, valoda ir nokārtota. Kas notiks ar šādu personu?

A. Zahars.

Vai es drīkstu precizēt? Tas ir tieši saistībā ar šiem subjektiem? Vai vispār?

A. Rodiņa.

Tieši ar šiem. Tikai ar šiem... protams.

A. Zahars.

Tieši ar šiem... tad tas bija viens no tiem scenārijiem, ko es stāstīju. Ja persona, ievērojot likumdevēja noteikto kārtību, līdz 1. septembrim sniedz dokumentus, visu dara, vai arī līdz 31. decembrim iesniedz dokumentus uz pastāvīgās uzturēšanās atļauju, tad prombūtne tur nav šķērslis.

A. Rodiņa.

Prombūtne nebūs šķērslis?

A. Zahars.

Nē. Prombūtne ir tas reizi gadā piecu gadu laikā. Tas ir tas, kas 36. pantā pirmās daļas... un es pēkšņi neatceros... laikam 4. punkts...

A. Rodiņa.

Jā, 4. punkts.... Divpadsmit mēneši nepārtraukti...

Bet, ja kāda persona saka: es saņemot pastāvīgās uzturēšanās atļauju... man netika prasīta šī nepārtrauktā esība valstī... darba dēļ es esmu bijis prom no Latvijas...

A. Zahars.

Ja viņam ir, tad viņam šāda prasība pastāv. Jo pie reģistrācijas mēs pārbaudīsim, vai viņš atbilst šiem kritērijiem. Un, ja neatbildīs, tad viņam tiks anulēta pastāvīgās uzturēšanās atļauja.

A. Rodiņa.

Tātad, jūs sakāt, ka pēc būtības tad šādai personai nekas nemainās attiecībā uz šo te ilgstošo komandējumu...

A. Zahars.

Ja viņš ir ievērojis to laika rāmi, ko likumdevējs ir piedāvājis, tad tā vajadzētu būt.

A. Rodiņa.

Vēl man būs daži jautājumi... Tātad, tikai lai es saprastu visu faktisko situāciju.

Vai es pareizi saprotu, ka mums ir arī Latvijā vairākas personas, kuras ir saņēmušas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, pamatojoties uz vairāk spēkā neesošu, tātad 24. panta 8. punktu, bet ir, piemēram, citu valstu pilsoņi – Azerbaidžānas, Armēnijas,

Gruzijas... Vai es pareizi esmu sapratusi, ka šīs personas turpina uzturēties Latvijā, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas ir spēkā?

A. Zahars.

Jā.

A. Rodiņa.

Un es saprotu, ka nekādas valodas prasības zināšanas nav jāpierāda šīm personām? Valodas zināšanas netiek prasītas?

A. Zahars.

Nē.

A. Rodiņa.

Labi. Tātad mēs šķiet, ka izrunājām vienu praktisku jautājumu, kur mēs konstatējām lietas izskatīšanas gaitā, ka persona ir kārtojusi valsts pārbaudes darbu 23. novembrī, bet saņēmis lēmumu par eksāmena kārtošanu 2. decembrī, tātad, neiesniedza šos te nepieciešamos dokumentus līdz 30. novembrim. Un, kā jau pieteikuma iesniedzēja arī norādīja, tad šī persona ir riskantā situācijā, bet, šķiet, ka jūs arī savos paskaidrojumos, sniedzot atbildes uz manu jautājumu, teicāt, ka šeit izveidojas tas pārrāvums.

Un atceros, ka es arī līdzīgu jautājumu jautāju Saeimas pārstāvim. Saeimas pārstāvis, sniedzot atbildi, norādīja, ka iestādei šeit būtu jāņem vērā arī samērīguma princips. Nu, vēl vienreiz, lai būtu tāda skaidrība. Kā jūs redzat tomēr šīs situācijas risinājumu?

A. Zahars.

Tieši tā problēma tam cilvēkam ir kāda?

A. Rodiņa.

Nav sniedzis noteiktajā termiņā nepieciešamos...

A. Zahars.

Ja likumdevējs ir noteicis termiņu 31. decembris, tad viņš ir iesniedzis laikā...

A. Rodiņa.

Ir iesniedzis laikā? Tad ir maldīga informācija.

A. Zahars.

Nu... 2. decembris un 31. decembris... Tad viņš ir iesniedzis laikā.

A. Rodiņa.

Tad nekāda problemātika neveidojas šai personai.

A. Zahars.

Nu, es nesaskatu. Jā.

A. Rodiņa.

Paldies.

Vai jūs varētu izstāstīt... Mums arī radās tiesas sēdē jautājums par to, kādi apstākļi tiek vērtēti tad, kad tiek izsniegts, nu, tā saucamais, izbraukšanas rīkojums. Tas ir tajos gadījumos, ja persona nav pakļāvusies likumdevēja noteiktajām prasībām, nav bijusi aktīva savu tiesību īstenošanā un PMLP kādā brīdī secina, ka ir tomēr jāizdod izbraukšanas rīkojums. Un jautājums bija par to, vai ģimenes apstākļi tiek ņemti vērā, tostarp... ja tiek izdots šāds te rīkojums. Vai jūs varētu izstāstīt, kādi ir tie apsvērumi, ko galvenokārt PMLP varētu ņemt vērā šādos gadījumos?

A. Zahars.

Jāsāk ar to, ka, protams, ģimenes apstākļi tiek ņemti vērā. Tāpat personas tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi... tas ir tas vērtējamais jautājums... Tāpat tiek vērtēts, cik ilgi persona šeit atrodas? Vai viņam ir... kādas viņam ir saiknes ar valsti, uz kuru viņam ir jāatgriežas? Tāpat, protams, tiek vērtēts... citiem vārdiem sakot, individuāli katrs tiek vērtēts un, pieņemsim, tur var būt arī apstākļi, ko viņš ir darījis, lai nevajadzētu viņam izceļot, vai viņš ir aktīvi iesaistījies, kāda ir bijusi viņa paša attieksme? Protams, gan nepilngadīgi bērni, gan, pieņemsim, var būt gadījumi, kad personai ir... nu, nezinu, Latvijas pilsonis laulātais... Tad skaidrs, ir jāvērtē, kā tas ietekmē arī to Latvijas pilsoni. Protams, šeit uzreiz ir jautājums, kāpēc viņš nav Latvijas pilsonības uzturēšanās atļauju kārtojis? Tāpēc tur katrs gadījums ir... bet, protams, ka mēs vērtējam gan ģimenes, gan privāto dzīvi...

A. Rodiņa.

Un, kā jūs jau sākāt teikt, ka katrs gadījums ir individuāls... tad, protams, es saprotu, ka arī no normatīvā regulējuma izriet, ka katrs šis izdošanas rīkojums individuāli tiek rūpīgi izvērtēts.

A. Zahars.

Jā. Un tur, protams, ir gan apstrīdēšana, gan pārsūdzība tiesai... tā kā tur pat, ja, pieņemsim, pirmajā līmenī cilvēks nav līdz galam sapratis, kas viņam varētu, teiksim, būt kā arguments, kāpēc viņam nav jābrauc, nu, tad viņam ir iespēja gan apstrīdot, gan arī pārsūdzot tiesā, jo katru gadījumu tur vērtē... Skaidrs, ka vērtē arī to situāciju, kāda ir valstī attiecīgajā, jo tas jau arī ir tas, kas ir jāvērtē neizraidīšanas principa kontekstā.

A. Rodiņa.

Jā, protams.

Sakiet, lūdzu, vai varbūt jums arī... es redzu, ka jums ir materiāli līdzīgi... ir kāda statistika svaigākā attiecībā uz to, cik tad personas nav vērsušās PMLP, lai sakārtotu savu tiesisko statusu atbilstoši normatīvajam regulējumam. Plašsaziņas līdzekļos ir nosaukti šie dati... Varbūt jums ir precīzāka informācija?

A. Zahars.

Jā... tikai uzreiz jābrīdina, ka tie dati ir tā kā ļoti mainīgi... tāpēc, ka gan personas rīkojas, gan arī, teiksim, ir tā, ka pārvalde jau arī kādam izsniedz... Pieņemsim, kā es saprotu, jau 12 029 jau ir izsniegtas Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļaujas.

Pieņemsim, par tiem, kas nesadarbojas, tur ir divas grupas... varētu tā teikt... Ir tie, par ko mēs vispār neko nezinām, viņi nekādi nav reaģējuši. Mēs pagājušā gada aprīlī, ja nemaldos, nosūtījām aicinājumu visiem sākt darboties jeb kārtot valodu, ja nav nokārtota, sniegt dokumentus, tad arī septembrī mēs nosūtījām tiem, kuri nebija snieguši dokumentus... ka viņiem vai nu ir jāizceļo, vai nu ir jāsniedz dokumenti... Un tādi mums bija uz gada beigām 2200, kas nebija neko darījuši. Un tad mēs šo sarakstu nodevām... tie ir tie, kuriem, iespējams, potenciāli draud atgriešanas rīkojuma izdošana. Un no tiem apmēram 900 robezsargi ir konstatējuši, ka viņi ir izbraukuši paši un tad tie skaitļi tur atšķiras par tiem atlikušajiem, jo ar katru dienu viņi paliek mazāk, jo cilvēki tomēr sāk reaģēt, viņi iesniedz vai nu parasto uzturēšanās atļauju... nu, citiem vārdiem sakot, viņi sāk sadarboties un sāk risināt to jautājumu. Tāpēc tie skaitļi... es nezinu... nu, pēdējais... tas bija 1167, kurus mēs tagad aicinām sniegt viedokli par izbraukšanu. Bet tur jau ir arī tādi, kas ir jau kaut ko darījuši vai arī, pieņemsim... nu, jā... Tā ar katru dienu tie skaitļi ir savādāki.

Un vēl ir grupa, kas, ievērojot likumdevēja noteikto kārtību, tas ir Pārejas noteikumu 58. punkta 2. apakšpunkts... tie, kuri vēl nebija iesnieguši uz Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu, jo viņiem nebija nokārtota valoda. Tie varēja kārtot valodu, ja nemaldos, līdz 30. novembrim... nu, tad tur arī ir cilvēki, kas tāpat ir nokārtojuši un jau ir iesnieguši, bet tie, kuri nav nokārtojuši, tur arī ir kaut kāda cilvēku grupa, tie ir tūkstoši, kuri vēl nav iesnieguši dokumentus uz to divgadīgo uzturēšanās

atļauju. Nu, likumdevējs arī viņiem ir devis termiņu līdz 31. martam. Tā kā par tiem tur vēl nav īsti skaidrs. Bet, nu, ja viņi ir gājuši kārtot, tad, visdrīzākais... es ceru, ka viņi nāks un darīs.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un jūs arī stāstījāt par tiem ienākumiem, ko var apliecināt kāda cita persona. Tas tā arī tiek praktizēts? Tas man tāds praktisks jautājums. Kā tas notiek? Vai ir šim, piemēram, laulātajam, vai kādam bērnam vai citai personai jāsniedz tāds rakstisks apliecinājums, vai arī ar bankas konta izdrukām ir jāpierāda, jo jūs arī savā rakstveida atbildē uz tiesas jautājumiem skaidrojāt, ka tāda iespēja ir. Bet kā tas praksē notiek?

A. Zahars.

Praksē notiek tā, ka cilvēks, jā, rakstveida apliecina, ka viņš apņēmās segt tās izmaksas... ir vajadzīga tā cilvēka griba, lai saprastu, vai viņš tiešām segs tos izdevumus. Un tad viņš pierāda ar saviem finanšu līdzekļiem. Ja, pieņemsim, viņam ir darba alga, tad viņam ir jāpierāda, ka viņam pietiek un tam cilvēkam, par ko viņš ir apņēmies. Tātad, dubultā minimālās algas apmērā.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Turpināsim ar tiesnešu jautājumiem. Vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, labdien! Man arī vairāki jautājumi, kas radās pēc jūsu atbildēm.

Iepriekšējā tiesas sēdē es arī mēģināju noskaidrot, vai ir zaudējušas spēku šīm personām izsniegtās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas. Vai es saprotu pareizi, ka pastāv tādi, kam šī pastāvīgās uzturēšanās atļauja saglabā savu spēku, un ir tādi, kam, saskaņā ar Pārejas noteikumu 58.⁶ pantu pastāvīgās uzturēšanās atļauja šobrīd ir zaudējusi spēku un viņi var pieteikties uz šo termiņuzturēšanās atļauju uz diviem gadiem. Tātad, parādās tagad jauna personu grupa, bet viņi jau ir zaudējuši šo pastāvīgās uzturēšanās atļauju un dabūjuši šo termiņuzturēšanās atļauju uz diviem gadiem.

A. Zahars.

Ja runa ir par tiem, kas var pieteikties uz to divgadīgo uzturēšanās atļauju, tad viņiem pastāvīgā uzturēšanās atļauja zaudē spēku nupat tūlīnās. Īstenībā tad... tūlīt

pateikšu, līdz kuram viņiem bija... jā, jo viņi ir Pārejas noteikumu 58. punktā 2. apakšpunkta subjekti, ka viņiem vajadzēja kārtot valodu, viņi nav nokārtojuši un viņi to var kārtot vēl līdz 30. novembrim. Un savukārt, ja viņi pretendē uz to divgadīgo termiņuzturēšanās atļauju, tas nozīmē, ka viņi nav nokārtojuši. Un tas atkal nozīmē, ka viņi nav Pārejas noteikumu 58. punkta 3. apakšpunkta subjekti. Uz viņiem neattiecas tas noregulējums, ka uzturēšanās atļaujas joprojām saglabā spēku, kamēr skata jautājumu par Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu.

G. Kusiņš.

Un tad mēs nonākam pie secinājuma, ka var būt arī tādi, kas... kam pastāvīgās uzturēšanās atļauja nav spēkā, var būt tādi, kas var dabūt uz diviem gadiem un var būt arī tādi, kam zūd pastāvīgās uzturēšanās atļauja un nav nekā cita.

A. Zahars.

Tas ir 1. punkts. Pārejas noteikumu 58. punkta 1. apakšpunkts.

G. Kusiņš.

Jā. Labi. Paldies. Skaidrs.

Sakiet, lūdzu... es saprotu, ka jūs klausījāties arī un esat dzirdējis iepriekšējo tiesas sēdi. Iepriekšējā tiesas sēdē vairākkārt izskanēja argumenti, arī no Saeimas pārstāvja puses, ka Krievijas pilsonība ir viens no riska faktoriem.

Sakiet, lūdzu, kā tad jūs varat izskaidrot to situāciju, kas bija nokonstatēta, ka pret vieniem Krievijas pilsoņiem, kas ir ieguvuši termiņuzturēšanās atļauju pēc vecā likuma 23.¹, tad iznāk viena attieksme... un pret tiem, kas ir ieguvuši uz Imigrācijas likuma, šobrīd ir tie nosacījumi, kas ir Imigrācijas likumā. Ar ko var izskaidrot šādu atšķirīgu attieksmi, ņemot vērā, ja Saeima saka, ka Krievijas pilsonība pati par sevi ir...

A. Zahars.

Nu, vispirms jāsaka, ka man kā izpildvaras pārstāvim būs grūti uz šādu jautājumu atbildēt, bet es mēģināšu. Tādā ziņā, ka, manuprāt, šo atšķirīgo attieksmi šeit var saskatīt arī tajā, ka, pirmkārt jau, hronoloģiski, kad tas viss notiek.

G. Kusiņš.

Jūs teicāt, ka viņi ir ieguvuši uz cita pamata. Labi...

A. Zahars.

Uz cita pamata... tas ir, jā... bet tas jautājums...

G. Kusiņš.

Bet šobrīd, ja mēs skatāmies šobrīd... Kāpēc pret vieniem Krievijas pilsoņiem mēs redzam, ka likumdevējs saglabā labvēlīgāku un tieši pret kādu citu Krievijas pilsoņu grupu vēršas...

A. Zahars.

Un jautājums bija kontekstā ar to, ka Krievijas pilsonība varētu būt tas riska faktors.

G. Kusiņš.

Tieši tā.

A. Zahars.

Nu... teiksim, tiem, kas ir ieguvuši tās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saistībā ar Imigrācijas likumu, tie ir nesenāki notikumi un tur faktiski jau ir stāsts par to, ka cilvēks apzināti ir izvēlējies nebūt Latvijas pilsonis vai, pieņemsim, būdams Latvijas nepilsonis, viņš ir nevis nācis un naturalizējies, ko likumdevējs arī viņam piedāvāja, ka Latvijas nepilsoņi var iet un naturalizēties... un sanāk tā, ka viņš faktiski ir... nu... bet tas viss ir tajā hronoloģiskajā...

G. Kusiņš.

Nu, bet jūs atbildot uz iepriekš uzdoto jautājumu teicāt, ka arī to personu grupā, kas varētu būt ieguvuši uz 23.¹ panta pamata, varētu būt gan Latvijas nepilsoņi, gan Latvijas pilsoņi. Kāpēc pret vieniem... teorētiski... es nezinu, vai tādi ir, bet jūs sakāt, ka tādi varētu būt... prezumēsim, ka tādi varētu būt... Ja Latvijas nepilsonis ir ieguvis Krievijas pilsonību pēc 23.¹ un Latvijas nepilsonis, kas ir ieguvis Krievijas pilsonību pēc Imigrācijas likuma... ar ko tad šīs divas personu grupas atšķiras?

A. Zahars.

Tas ir tas, ko es jau teicu, ka man ir grūti atbildēt... jo tā apdraudējuma vērtēšana, kāds ir vai nav, tas nav īsti Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes kompetencē. Bet es pieļauju, ka tur varētu tas sāls slēpties tajā, ka tas ir noticis nesenāk un ņemot vērā arī tās attiecīgās valsts rīcību gan starptautiski... jo tas viss regulējums ir no 2003. gada, kad Imigrācijas likums...

G. Kusiņš.

Un sakiet, lūdzu, vai varētu būt tā, ka tas arguments ir, ka Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei nav kapacitātes visus pārbaudīt? Un tad nosacīti būtu

jāpārbauda 10 tūkstoši, nav kapacitātes visus pārbaudīt, pārbaudīsim, teiksim, sešus... un sešiem tūkstošiem tad ir stingrākas prasības un četriem nepārbaudīsim, jo nav spēka.

A. Zahars.

Nē, nu šajā gadījumā... es jau saucu tos skaitļus... tad šeit jau tie skaitļi atšķiras ne pārāk daudz, jo sanāk, ka tie Krievijas pilsoņi, kas uz vecā likuma ir ieguvuši, cik es saprotu, viņu ir pieci tūkstoši...

G. Kusiņš.

Jā, pieci tūkstoši...

A. Zahars.

Jā. Un salīdzinājumā ar to, kas mums tagad... mums ir 25 tūkstoši saistībā ar šo likumu. Tā kā tas... Un pie tam Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes kapacitāte saistībā ar šo pasākumu tika stiprināta. Tā kā tas, iespējams, varētu arī nebūt tas iemesls...

G. Kusiņš.

Tas varētu nebūt iemesls... Labi.

Un pēdējais jautājums ir saistībā ar šobrīd, kā es saprotu, tiesas sēdē konstatēto situāciju, ka ir personu grupas, uz kuriem attiecas šis regulējums un kas zaudē pastāvīgās uzturēšanās atļaujas.

Mans jautājums ir saistībā ar Imigrācijas likuma 26. pantu. Tātad, šobrīd bija spēkā regulējums, 26. pants, ka ārzemnieks, kurš ir pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņēmumā laulātais, ir tiesīgs pieprasīt dažādus dokumentus. Tātad, ģimenes apvienošanas nolūkā bija īpaša grupa, ņemot vērā, ka viens no laulātajiem ir pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņēmumais, tagad otrs vēlas iegūt... kā tad tagad tas ietekmēs to laulāto, kas būs laulātais tam, kam pastāvīgās uzturēšanās atļauja tiks zaudēta. Jūs tagad nosaucāt, ka ir vairākas personu grupas. Viena saņems uzturēšanās atļauju un potenciāli iespējams, ka kāds vispār nesaņems neko. Vai šāds regulējums... jo es neredzu nevienu Pārejas noteikumu attiecībā uz šādām personām?

A. Zahars.

Tātad, jā... Šajā gadījumā, ja tas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas ieguvējs neiet likumdevēja noteikto ceļu, ja viņš nepiesakās un nekārto valsts valodas pārbaudes līdz 1. septembrim, tad tur var rasties situācijas...

G. Kusiņš.

Sekas arī šīs personas laulātajiem... Un tur potenciāli iespējams, ka bērniem un vēl kaut kādām citām personām...

A. Zahars.

Iespējams. Bet tajā pašā laikā ir jāskatās... un ir arī bijuši gadījumi, ka šeit citreiz ir tā, ka beigās tātad pie tā laulātā uzturas tas, kuram tā uzturēšanās atļauja saistībā ar šiem grozījumiem ir kļuvusi nederīga. Jo ir, pieņemsim, gadījumi, kad laulātais ir nodarbināts, tad tikpat labi uz nodarbinātības pamata viņš arī var saņemt uzturēšanās atļauju un tad jau ir 23. panta laikam ceturtdaļa, ka uz to pamatu, uz ko ir saņēmis ārzemnieks, tad pie viņa var gan laulātais, gan bērni.

G. Kusiņš.

Un vai es pareizi saprotu jūsu atbildi... Tātad, ja ir tāda situācija, ka šim ārzemniekam bija pastāvīgās uzturēšanās atļauja un ja tagad viņš nokļūst tajā grupā, kam ir tā termiņuzturēšanās atļauja uz diviem gadiem, tad, protams, uz viņu vairs neviens no 26. panta nosacījumiem neattiecas, kur tātad pirmo reizi iesniedzot bija termiņuzturēšanās atļauja uz vienu gadu, otro reizi – uz četriem gadiem un trešo reizi – pastāvīgās uzturēšanās atļauja, tad šinī gadījumā tas viss uz to laulāto vairs neattiecas, jo tas subjekts, kas bija tas galvenais iemesls pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņēmējs, tātad ir mainījis savu statusu un tas uzreiz neizbēgami rada sekas arī laulātajiem, ieskaitot bērnus.

A. Zahars.

Tas rada sekas. Jā.

G. Kusiņš.

Paldies. Nav vairs jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies. Turpināsim ar jautājumiem. Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies un labdien. Paldies arī par jūsu izvērstajām atbildēm. Bet man tomēr būs vēl precizējoši.

Attiecībā uz izbraukšanas rīkojumu un lēmumu par piespiedu izraidīšanu. Tātad, sākotnēji seko viens un pēc tam otrs. Vai pareizi, ja? Un attiecīgi tad pie pirmā rīkojuma par izbraukšanu, gan arī pie lēmuma par piespiedu izraidīšanu paredzēti abos gadījumos gan apstrīdēšana, gan pārsūdzības sistēma.

Jautājums ir tāds. Vai izdodot vispirms izbraukšanas rīkojumu... jūs jau minējāt, kādi apstākļi tiek vērtēti... un tostarp, protams, arī ģimenes apstākļi. Un otru reizi, ja persona neizpilda šo rīkojumu, neizbrauc no valsts kaut kādu iemeslu dēļ, ir iespēja atkal atkārtoti vērtēt šo te ģimenes situāciju? Kādi ir tie apstākļi, ko iestāde attiecīgi vērtē, jau izdodot lēmumu par piespiedu izraidīšanu. Otro lēmumu.

A. Zahars.

Jā, es sapratu. Protams, ka, izdodot otru lēmumu, ir skaidrs, ka tie apstākļi jau nekur nav pazuduši. Viņi, protams, ka ir jāvērtē. Bet šajā gadījumā klāt jau nāk tā cilvēka tā kā attieksme, ka viņš ir izvēlējis nesadarboties un kaut kādu iemeslu dēļ nepildīt to izbraukšanas rīkojumu. Tāpat kā pie, kā es jau arī minēju pie izbraukšanas rīkojuma, kad mēs vērtējam... mēs jau vērtējam, ko viņš ir darījis vai viņš ir tā kā mēģinājis, vai arī viņš vienkārši visu ignorē. Tā kā tur kopā viss tiek vērtēts.

I. Kucina.

Tad sanāk tā, ka pat divos gadījumos pastāv iespēja izvērtēt personas individuālu situāciju un personas attieksmi pret izbraukšanu, par personas attieksmi pret valsti, pret dzīvi šeit, pret ģimeni un kopums šis?

A. Zahars.

Jā. Un nav jau tā, ka, pieņemsim... nu, es nezinu... arī izbraukšanas rīkojuma izdošanas procesa laikā, vai apstrīdēšanas procesa laikā, arī kaut vai tās pašas piespiedu izraidīšanas procesa laikā... ja cilvēks rod veidu, kā viņš var šeit likumīgi uzturēties... un ja viņš ir gatavs to darīt, tad tas arī tiek vērtēts. Un ir arī gadījumi, ka pārvalde atceļ izbraukšanas rīkojumu vai piespiedu izraidīšanas lēmumu, ja cilvēks ir atrisinājis to situāciju, kādēļ vispār ir radusies vajadzība pēc šāda lēmuma.

I. Kucina.

Labi... Paldies.

Un tālāk par cipariem, ko jūs minējāt, par statistiku. Aptuveni uz šodienu 1167.

A. Zahars.

Nu, tas ne gluži uz šodienu. Iespējams, šodien jau ir kaut kādi citi dati.

I. Kucina.

Nu, uz to, ko jūs minējāt. Pieturēsimies pie šiem datiem. Jautājums. Vai tie ir izbraukšanas rīkojumi vai tur ir arī daļa jau ar lēmumu par piespiedu izraidīšanu?

A. Zahars.

Tur vēl nav... Izbraukšanas rīkojumi varētu būt tajā gadījumā, ja cilvēks jau pats ir atnācis un viņš ir sapratis, ka viņš brauks un viņš saka, ka, lūdzu, dodiet, lai viņš var sekmīgi šķērsot robežu, jo uz robežas, ja viņam nebūs izbraukšanas rīkojuma, var rasties jautājumi, kāpēc viņš nelikumīgi ir uzturējies. Nu, ja viņam nav ne derīga vīza, ne uzturēšanās atļaujas...

Bet piespiedu izraidīšanas lēmumi... Es teiktu, ka nē. Pat, teiksim, tajā procesā, ka cilvēks nav gatavs braukt vai arī... mēs vēl noskaidrojam tikai viedokli, kāpēc viņš nav sniedzis dokumentus uzturēšanās atļaujas ņemšanai.

I. Kucina.

Tātad, pēc savas būtības izraidīšanas rīkojumu kā tādu pēc attiecīgo grozījumu pieņemšanas un tālāk kā pēc sākotnējiem grozījumiem ir sekots... uz doto brīdi no jūsu iestādes puses nav. Vai pareizi es saprotu?

A. Zahars.

Tā kategoriski es nevaru apgalvot... Tāpēc ka, kā jau es teicu... ja pats cilvēks nāk un prasa izbraukšanas rīkojumu, mēs, protams, ka viņam viņu izdodam un viņš ar viņu brauc. Es nevaru atbildēt, ka nav... Jo ir. Bet tie ir tie, kur cilvēks pats grib braukt.

I. Kucina.

Pats grib izbraukt no valsts. Labi.

A. Zahars.

Bet tā piespiedu kārtā vēl nav.

I. Kucina.

Paldies. Labi.

Tad, lūdzu, man ir pēdējais jautājums. Zinot šo sistēmu, kā likumdevējs to ir uz doto brīdi sakārtojis, redzējām grozījumus pēc grozījuma... kā jūs arī minējāt un iepriekšējā sēdē dzirdējām, ka savā ziņā labvēlīgāks un labvēlīgāks kļuvis... Jautājums ir tāds. Tad tie Krievijas Federācijas pilsoņi, kuri nav nokārtojuši valsts valodas prasības, tad pie kādiem apstākļiem viņi var tikt izraidīti no valsts? Viņi nenokārto valsts valodu. Un kādi ir tie apstākļi, kad jūs... pie kādiem kritērijiem jūs izraidītu?

A. Zahars.

Vienīgie apstākļi, kas ir, lai personai pieņemtu atgriešanās lēmumu, kas ir izraidīšanas rīkojums vai piespiedu izraidīšana, tas ir, ka persona nelikumīgi uzturas Latvijas Republikā.

I. Kucina.

Proti, ka neiegūst citu iespējamo statusu, ko likums un likumdevējs ir piedāvājis.

A. Zahars.

Jā.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds tiesnesim Jānim Neimanim. Lūdzu!

J. Neimanis.

Man ir jautājums. Es, iepazīstoties ar Imigrācijas likuma 36. pantu, kurā ir noteikts, ka pastāvīgās uzturēšanās atļaujas anulēšanas viens no gadījumiem ir, „ja kompetentas valsts iestādes konstatējušas, ka ārzemnieks ir publiski slavinājis, noliedzis vai attaisnojis genocīdu, noziegumu pret cilvēci, noziegumu pret mieru, kara noziegumu, ir sniedzis būtisku finansiālu, materiālu, propagandisku, tehnoloģisku vai cita veida atbalstu personām vai valstīm, kas grauj vai apdraud demokrātisku valstu teritoriālo integritāti, suverenitāti un neatkarību vai konstitucionālo iekārtu, vai arī ārzemnieks pats ir veicis šādu darbību vai ir citādi rīkojies pretēji valsts drošības vai sabiedriskās kārtības un drošības interesēm”.

Šī norma taču ir jāpiemēro Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei gadījumā, ja konstatē, ka kāds ārvalsts pilsonis rīkojas pretēji, piemēram, Latvijas demokrātiskai valsts iekārtai. Vai tur ir kāda problēma šīs normas piemērošanā?

A. Zahars.

Lai šo normu piemērotu, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde pati nekonstatē šādus apstākļus. Mums ir jāsaņem no kompetentajām iestādēm...

J. Neimanis.

Pieņemsim... no policijas?

A. Zahars.

Tur visdrīzākais būs Valsts drošības dienests... nu, drošības dienesti, visdrīzākais... Ja šāds atzinums tiks saņemts, tad, protams, ka pārvalde rīkosies.

J. Neimanis.

Un tad man rodas jautājums... vai, teiksim, šī nav tas mehānisms vai tā norma, uz kuras pamata vērsties pie tādiem ārzemniekiem Latvijā, kas ar savu konkrētu darbību, kā minēja iepriekšējā tiesas sēdē Saeimas pārstāvis, vēršas, teiksim, pret Latvijas demokrātisko valsts iekārtu, kas pārstāv tā saucamo „Krievu pasaules” skatījumu vai vēl kaut kādas lietas...

A. Zahars.

Jā, protams. Šis ir viens no līdzekļiem, kā tas tiek darīts. Bet tas ir attiecīgi tad... nu, kā jau es arī teicu... saņemts kompetentas iestādes atzinums.

J. Neimanis.

Kāpēc es to jautāju... Vienkārši tajā jūsu viedoklī, un arī tas izskanēja arī iepriekš, ka apstrīdētās normas ir ieviestas un pieņemtas, lai novērstu draudus Latvijas Republikas drošībai... sabiedriskajai kārtībai un drošībai, kas radušies Krievijas Federācijas uzsāktā kara pret Ukrainu dēļ. Un tad ir jautājums vai ieviestā jaunā prasība ārzemniekiem zināt valsts valodu minimālā apmērā... labi, tā ir, pieņemsim, saprātīga prasība, lai šis ārvalstnieks vispār varētu dzīvot tajās ārzemēs. Bet no otras puses izskan tas, ka šīs normas ir vērstas uz to, lai aizsargātu Latvijas nacionālās drošības intereses. Un tad jau šeit iepriekš arī jautājumos izskanēja... un jums bija grūti pateikt, kur ir atšķirība, teiksim, starp ārvalstniekiem, kuri ir saņēmuši uzturēšanās atļaujas... teiksim, likums... ka diferencē attieksmi pret tiem ārvalstniekiem, kas ir saņēmuši uzturēšanās atļaujas pēc iepriekšējiem likumiem un tagadējā Imigrācijas likuma... Bet vai, teiksim, nav šis te tas īstais mehānisms atbildēt uz to saucamo apdraudējumu? Ja šie cilvēki patiešām to rada, tad ar šo normu viņiem tā atļauja tiek anulēta.

A. Zahars.

Nu, teiksim tā, ka... Kas attiecas tieši uz Imigrācijas likuma...

J. Neimanis.

36. pants... 16. punkts...

A. Zahars.

...jā, uz subjektiem, kas ieguvuši pastāvīgās uzturēšanās atļaujas uz Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punktu, tad tieši šajā 36. pantā ir trešā daļa, kur...

J. Neimanis.

Jā, un es īstenībā arī gribēju par to pavaicāt. Tur ir rakstīts, ka ārzemniekam, kurš ir saņēmis atļauju uz 24. panta pirmās daļas 8. punktu... kas tagad vairāk nav likumā... un tad ir jautājums, kā to tagad vispār saprast... to var anulēt šāda panta...

A. Zahars.

Nu, ārzemnieki jau ir... vēl joprojām tādi.

J. Neimanis.

Ā... kas ir iepriekš saņēmuši...

(A. Laviņš bez mikroфона izsakās par J. Neimaņa un A. Zahara nepieciešamību vest sarunu uztveramāk, lai ir vieglāk piefiksēt, kāds ir jautājums un kāda ir atbilde)

J. Neimanis.

Tad kā saprast to trešo daļu, ka ārzemnieks, kurš ir saņēmis pastāvīgās uzturēšanās atļauju saskaņā ar tiesību normu, kas šobrīd nav spēkā, to var anulēt šā panta pirmās daļas 1., 2., 4., 5., 11., 12., 13. vai 14. punktā minētajos gadījumos. Sanāk, ka 16. punktā minētajos gadījumos to nemaz nevar anulēt?

A. Zahars.

Nu, attiecīgajiem subjektiem, nē. Nu, likumdevējs tā ir paredzējis.

J. Neimanis.

Nu, labi. Bet kā tagad to normu saprast, ja tas 8. punkts šobrīd ir izslēgts no likuma?

A. Zahars.

Nu, kā arī teicu. Ir subjekti, kuri uz šāda pamata ir ieguvuši to uzturēšanās atļauju. Uz viņiem šis neattieksies. Nu, pieņemsim, kaut vai šie subjekti, pa kuriem ir Satversmes tiesa ierosinājusi tiesvedību. Tie, kuri pilda to likumdevēja noteikto kārtību, viņiem joprojām ir derīgas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas. Uz viņiem jau var attiekties tas 36. pants arī šodien.

J. Neimanis.

Es sapratu.

Un pēdējais jautājums attiecībā uz Pārejas noteikumu 58.¹⁰ 2. apakšpunktu par tiem pietiekamajiem finanšu līdzekļiem. Tur ir rakstīts tā, ka „par pietiekamiem finanšu līdzekļiem ir uzskatāmi personas rīcībā faktiski esošie iztikas līdzekļi”. Jūs minējāt, ka

tos personas rīcībā faktiski esošos iztikas līdzekļus varot apliecināt ar pie citas personas esošajiem līdzekļiem... brālis, māsa, radnieki un tā tālāk... Bet kā tad jūs lasāt šīs normas tekstu, ka „personas rīcībā faktiski esošie iztikas līdzekļi”? Tad jau, ja tie līdzekļi var atrasties pie kādas citas personas, tad jau viņi nemaz nav personas rīcībā esoši?

A. Zahars.

Es sapratu. Tas, ko es teicu attiecībā uz to, ka var garantēt cits, tas ir drusku par citu, tas ir par prasībām, kas ir Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusa likumā. Tur personai ir tie pietiekami iztikas līdzekļi jānodrošina. Šis ir atkal tas, kā likumdevējs ir speciāli noregulējis šādu situāciju, kad personai nav to iztikas līdzekļu un viņai ir tiešām, kas viņas rīcībā ir, tas arī te tiek domāts. Un praksē tieši tā arī skatās.

J. Neimanis.

Ideja, kāpēc tāda atšķirība starp tiem, kas ir pastāvīgie iedzīvotāji...?

A. Zahars.

Jā, bet šeit tā uzturēšanās atļauja jau nebūs Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statuss. Te būs pastāvīgā uzturēšanās atļauja, kas jau viņam faktiski būs tāda, kāda tā tagad ir, vai arī tā termiņuzturēšanās atļauja uz diviem gadiem, lai viņš kārtotu valsts valodu attiecīgajā līmenī.

J. Neimanis.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien! Man faktiski viens tāds jautājums drusciņ par to aizskārumu, teiksim tā. Jūs jau sākāt ar to, ka nevienam nav piemērots, bet ar to es domāju, ka jūs domājat, ka neviens nav izraidīts.

A. Zahars.

Pašā sākumā...?

A. Kučs.

Jā.

A. Zahars.

Tas attiecībā uz redakciju, kas ir apstrīdēta Satversmes tiesā. Tas ir par to.

A. Kučs.

Bet es domāju, ka jūs piekritīsit, ka vairākiem no šiem cilvēkiem... nu, arī no pieteikumu iesniedzējiem, šeit viņi ir dzīvojuši diezgan ilgi, ir izveidojusies privātā dzīve šeit. Un, kā es redzu, vairāki no pieteikumu iesniedzējiem ir kārtojuši, divreiz nav nokārtojuši, un tagad viņi var pieteikties uz šo divgadīgo uzturēšanās atļauju.

Pirmais. Vai es pareizi saprotu... nu, es gribēju precizēt... Tad viņiem šobrīd ir likumīgs pamats uzturēties Latvijā? Bet viņiem joprojām ir šī vecā pastāvīgās uzturēšanās atļauja tiem, kas nenokārtoja? Vai viņiem šobrīd ir vienkārši likumīgs pamats uzturēties Latvijā, līdz viņi iegūs šo divu gadu uzturēšanās atļauju, bet viņiem nav vairs spēkā šīs pastāvīgās uzturēšanās atļaujas?

A. Zahars.

Tātad, sāksim ar likumīgu uzturēšanos. Cik es saprotu, tas nosacījums... jā, ka viņi ir kārtojuši abas pārbaudes... Jā, viņi patreiz uzturas likumīgi, jo likumdevējs tiem, kas arī likumdevēja paredzētajā kārtībā... jo uz tām pārbaudēm bija jāpiesakās līdz 1. septembrim. Ja tajā paredzētajā kārtībā persona ir to darījusi un to kārtojusi, tad likumdevējs šīm personām ir paredzējis tiesības līdz 31. martam iesniegt dokumentus divgadīgajai uzturēšanās atļaujai. Tas nozīmē, ka, protams, viņi uzturas likumīgi, jo citādi tur tā nevarētu saprast, ka var iesniegt dokumentus, bet uzturēties nevar.

Tad attiecībā uz to, vai...

A. Laviņš.

Piedošanu... šajā brīdī... Kas ir šis likumiskais uzturēšanās pamats? Jo Kuča kunga jautājums bija: ja nedarbojas vai anulēta ir pastāvīgā termiņuzturēšanās atļauja un līdz tam brīdim, kamēr cilvēks kārtu jautājumus un piesakās... un jūs sakāt, ka viņš uzturas likumīgi... kas tad ir tas likumiskais uzturēšanās pamats?

A. Zahars.

Šiem, kas nebūs iesnieguši tos dokumentus jau līdz 2. janvārim, kad viņi varēja iesniegt un tad viņiem nebūtu... mēs viņus visus uzrunājam un sūtām, ka viņš var izbraukt tajās 90 dienās, vai iesniedz tos dokumentus līdz 31. martam. Un tas ir tas pats, kas bija līdz decembrim arī... tie, kuri var iesniegt... tur mums bija tāda grupa, kuri 2. septembrī zaudēja tās uzturēšanās atļaujas un tās kļuva nederīgas, viņiem tika dotas 90 dienas, lai izceļotu no Latvijas Republikas vai arī, protams, to 90 dienu laikā sākt kārtot jaunas uzturēšanās atļaujas.

A. Laviņš.

Tātad, respektīvi... Pastāvīgās uzturēšanās atļauja ir zaudējusi spēku. Jauna, ko Kuča kungs vaicāja, termiņuzturēšanās atļauja uz diviem gadiem vēl nav nokārtota. Un šajā laika posmā likumdevējs, kā es sadzirdu no jūsu atbildes, uz likuma pamata ir radījis sava veida kvazi uzturēšanās atļauju tādu likumisku pamatu. Tā to var izprast?

A. Zahars.

Jā. Likumdevējs vairākās citās normās tieši tādu pašu ir... pieņemsim, termiņa pagarinājuma gadījumā ir Imigrācijas likuma 40. panta piektā daļa vai 40. panta ceturtnā daļa... Tas nav nekas tāds, kas nebūtu jau likumdevējam šajā jomā.

A. Laviņš.

Paldies. Mēs esam šo precizējuši un vārds turpināt ar jautājumiem Kuča kungam.

A. Kučs.

Paldies, jums, ka jūs precizējāt to. Un es saprotu, ka viņiem tā pastāvīgās uzturēšanās atļauja tad ir beigusies, bet viņiem ir šī 90 dienu atļauja.

A. Zahars.

Tie, kuri kārtoja, viņiem sanāk pēc tā Pārejas noteikumu 58. punkta 2. apakšpunkta... tur tas ir tas viņu regulējums.

A. Kučs.

Un šajās 90 dienās, kad viņiem ir šī uzturēšanās... tas arī tā kā maina tās viņu iespējas turpināt strādāt šeit, tur ir kādas atšķirības starp to tiesību apjomu, kas viņiem bija iepriekš, vai nē?

A. Zahars.

Personai pēc iespējas ātrāk ir jāiesniedz dokumenti uz to divgadīgo uzturēšanās atļauju, un tad likumdevējs ir paredzējis, ka viņam saglabājas tās tiesības. Viņu pašu interesēs ir pēc iespējas ātrāk iesniegt tos dokumentus, lai būtu tās tiesības... Tas ir 58.⁸ Pārejas noteikumu punkts... Nē, es atvainojos... tas ir tad, kad ir tā uzturēšanās atļauja jau izsniegta... Šajā gadījumā faktiski es teiktu, ka uz viņiem attiecas tā Imigrācijas likuma 33. panta septītā daļa drīzāk... jā... jo viņi ir iesnieguši dokumentus uzturēšanās atļaujas izsniegšanai, tad viņi var uzturēties un ja viņiem bija tās tiesības iepriekš, tad viņi tās saglabā uz nodarbinātību... Tāpēc principā te personām, ja viņas līdz decembrim tātad divreiz nenokārto, uzreiz sniedz dokumentus. Tas būtu ideālais variants.

A. Kučs.

Labi. Sapratu.

Un kāds ir jūsu vērtējums... kā jūs skatāties... Jūs sākumā arī piekritāt man, ka daudziem šiem cilvēkiem ir izveidojusies privātā dzīve. Tātad, ir jāvērtē katrs gadījums individuāli, bet daudziem es domāju, ka tas ir diezgan acīmredzami. Tātad, šobrīd viņi var kārtot... ja viņiem bija termiņuzturēšanās atļauja ar pārreģistrāciju vienreiz...

A. Zahars.

Pastāvīgā...

A. Kučs.

Jā, pastāvīgā... es atvainojos, un tagad viņa būs uz šiem diviem gadiem. Un vai mēs varam teikt, ka viņu privātā dzīve nav skarta, jo, protams, tas kaut kādā mērā arī skar cilvēka plānus attiecībā uz darbu, uz kaut kādām citām lietām. Vai var teikt, ka šeit nav privātās dzīves aizskārums vai ģimenes dzīves aizskārums?

A. Zahars.

Skaidrs, ka privātās un ģimenes dzīves aizskārums var būt šajā gadījumā, jo viņam var rasties nu... teiksim, cita veida tur tās tiesības un pienākumi. Bet nu... kā jau pārvalde arī savā rakstveida viedoklī pauda, ka likumdevējam tomēr šajā jomā ir tās tiesības, viņš var izvēlēties arī savādāku regulējumu, bet nu... neliedzot tās tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi pilnībā.

A. Kučs.

Paldies. Man nebūs vairāk jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Šāds jautājums. Tātad, iepriekšējā tiesas sēdē no pieteikuma iesniedzēju pārstāvēm varēja dzirdēt viedokli jautājumā par to, kā izprast kolektīvās izraidīšanas jēdzienu. Un no uzdotā jautājuma varēja noprast, ka par kolektīvo izraidīšanu ir pamats runāt ne vien tad, kad tiek jau pieņemti lēmumi par izbraukšanas rīkojumu un lēmumu par piespiedu izraidīšanu, bet jau arī tad, kad tiek veikti pirmie pasākumi, kuri varētu ietekmēt vai radīt tādas tiesiskās sekas, ka personai ir jāatstāj... ārvalstniekam ir jāatstāj noteiktas valsts teritorija. Un te es domāju, ka pieteikuma iesniedzējas vērš uzmanību uz ka, ka uz likuma pamata, ja noteiktā laikā personas nav iesniegušas dokumentus par valsts valodas pārbaudes nokārtošanu, tad, kā jau jūs arī minējāt, šī pastāvīgās uzturēšanās atļauja tiek anulēta un tad jau tur ir vairākas iespējas, kā to kārtot. Bet no šī es saprotu, ka pieteikuma iesniedzēju puse šo tiesību jautājumu uztver tādā veidā, ka

šis pirmais solis jau liecina par to, ka valsts noteiktā veidā ir rīkojusies tādējādi, ka ir saskatāms kolektīvās izraidīšanas pazīmes.

Jums kā personai, kas strādā Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē, kāds ir jūsu skatījums par kolektīvās izraidīšanas jēdziena izpratni? Tas, protams, ir tiesību jautājums, bet, ņemot vērā, ka jūs šajā jomā strādājat, es labprāt uzdotu šādu tiesību jautājumu, lai saprastu, ar kādu jēdziena izpratni operē valsts institūcija?

A. Zahars.

Jā, paldies par jautājumu.

Šajā gadījumā pārvalde nepiekrīt iesniedzēju viedoklim, ka arī pats pirmais... un, ņemot vērā arī konkrētās likumdevēja pieņemtās tiesību normas, arī pirmais jau tas solis būtu uztverams kā ārzemnieku izraidīšana nu.. vienalga.. individuālā vai kolektīvā... Nu, šajā gadījumā tie grozījumi nav par izraidīšanu. Un pie tam tātd likumdevējs pasakot, ka ar likumu pats par sevi beidzas attiecīgo uzturēšanās atļauju derīguma termiņš, viņš nav pateicis to, ka šādām personām nav kādu citu tiesību, ka viņam nebūtu tiesības prasīt kaut ko citu. Tieši otrādi. Viņš ir pateicis, kas ir jādara, lai tas cilvēks atkal dabūtu to uzturēšanās atļauju. Un ar nākamajiem grozījumiem vēl jo vairāk likumdevējs ir devis konkrētu ceļa karti, kā tas cilvēks var sasniegt šo rezultātu, pie tam, kā jau tika atzīmēts, ka arvien labvēlīgākus nosacījumus.

Un saistībā ar izraidīšanu kā tādu... kā jau es arī iepriekš minēju, katrs gadījums tiek vērtēts individuāli, tiek pieņemts attiecīgs lēmums, kurš ir apstrīdams, kurš ir pārsūdzams tiesā divās instancēs, un cilvēkam nav tā, ka ar šādu normu uzreiz... es nesaskatu kaut ko tādu...

A. Laviņš.

Paldies par jūsu viedokli.

Un otrs jautājums saistīts ar statistikas datiem. Tātad no izskanējušiem jautājumiem mēs varējām noprast, ka runa ir par divām Krievijas Federācijas pilsoņu grupām. Tā grupa, kas ieguvusi pastāvīgo uzturēšanās atļauju Latvijā, balstoties, ja tā es varētu teikt, uz iepriekšējo normatīvo regulējumu, te tika lietots jēdziens „vecais likums”, tādā ziņā es to pieminu, lai saprastu, par ko ir runa... un jūs minējāt, ka tādu ir apmēram tuvu 5 tūkstošiem personu...

A. Zahars.

Jā, tā varētu būt...

A. Laviņš.

Tuvu... bija 4900... es šobrīd nepateikšu precīzi, bet tam nav varbūt izšķirošā nozīme.

Un, atbildot uz tiesneses jautājumu, jūs minējāt, ka šajā personu grupā ir arī tādi Krievijas Federācijas pilsoņi, kuri kādreiz ir bijuši Latvijas pilsoņi un nepilsoņu statusā.

A. Zahars.

Ļoti iespējams...

A. Laviņš.

Jā, ļoti iespējams. Bet vai šeit Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde var sniegt Satversmes tiesai precīzu informāciju, cik ir šādu subjektu, respektīvi, personas, Krievijas Federācijas pilsoņi, kuri ir ieguvuši pastāvīgās uzturēšanās atļaujas uz iepriekšējā normatīvā akta pamata, kuri iepriekš ir bijuši nepilsoņi vai Latvijas pilsoņi, no kuras pilsonības viņi ir atteikušies un ir kļuvuši Krievijas pilsoņi? Vai šādu informācija jūs varat sniegt Satversmes tiesai?

A. Zahars.

Tieši šobrīd noteikti nē.

A. Laviņš.

Labi. Dienas jautājums tas ir?

A. Zahars.

Es... jo stāsts ir par to, ka ir jautājums, vai datu bāzē ir... vai ir iespējams salikt tos...

A. Laviņš.

Cik jums būtu nepieciešams laiks, lai tiesai iesniegtu šādu informāciju?

A. Zahars.

Nē, nu katrā ziņā par šodien es nezinu... vai mēs spēsim šādu informāciju iesniegt, bet, iespējams, rīt var mēģināt...

A. Laviņš.

Labi. Tātad, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pārstāvim no tiesas puses ir pieprasījums sagatavot šāda veida informāciju un pēc iespējas ātrāk to iesniegt tiesas rīcībā.

A. Zahars.

Cik no tiem aptuveni 5 tūkstošiem ir bijušie Latvijas pilsoņi un nepilsoņi?

A. Laviņš.

Tieši tā.

A. Zahars.

Labi...

A. Laviņš.

Ir uzdevums skaidrs?

A. Zahars.

Skaidrs.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpinām vēl ar tiesnešu jautājumiem. Vārds tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Vēl daži jautājumi par šo te uzturēšanos. Sakiet, lūdzu, jūsu iestāde būs tieši tā, kas interpretēs tiesību normas un izvērtēs, vai persona ir uzturējusies nepārtraukti Latvijā. Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa likumā ir norādīts un arī Imigrācijas likumā ir līdzīgi norādīts, kad prombūtne ir uzskatāma par attaisnotu.

Vai prombūtne varētu tikt uzskatīta par attaisnotu, ja persona no Latvijas ir bijusi projām darba dēļ?

A. Zahars.

Tas ir atkarīgs no katras konkrētās lietas apstākļiem un individuālā gadījuma, tostarp arī no tā, kas tas ir par darbu, kurā persona ir nodarbināta... Pieņemsim, persona ir nodarbināta Latvijas Republikā, kas ir viens stāsts, persona ir nodarbināta ārpus Latvijas Republikas un viņam tur ir darba devējs, tas jau ir pilnīgi cits stāsts, un tur visdrīzāk arī es teiktu, ka tas neskaitīsies kā attaisnojošs... Bet ja Latvijas Republikā, tad, protams, tur ir jāskatās arī tie apstākļi konkrētie un arī vai tas cilvēks tiešām šeit dzīvo. Ir arī tādi gadījumi, kad viņš tikai šķietami šeit atrodas. Tāpēc, jā... tas katru reizi tiek vērtēts.

A. Rodiņa.

Un visbeidzot. Jūs minējāt, bet tomēr... es raugos uz tiesību normām un palīdziet man tad līdz galam saprast. Tātad, ja persona būs pieprasījusi pastāvīgās uzturēšanās atļauju, pamatojoties uz 24. panta 7. punktu, kurā ir teikts: ārzemnieks, kurš nepārtraukti uzturējies un tamlīdzīgi... No kura brīža jūs skaitīsiet šo te

nepārtraukto uzturēšanos? Jo norma paredz, ka skaita pēdējos piecus gadus pirms pēdējā termiņuzturēšanās atļaujas termiņa beigām. Kurš būs tas brīdis, kuru jūs piefiksēsiet un skaitīsiet uz atpakaļ?

A. Zahars.

Jā, norma ir interesanta tādā ziņā, ka viņa ir domāta arī gadījumiem, kad, pieņemsim, tas pats piemērs, kas arī man kā jautājums tika uzdots par 26. pantu... kur pirmā uzturēšanās atļauja ir uz vienu gadu, otrā – uz četriem gadiem un trešā – uz pieciem. Un tad tur brīdī, kad cilvēkam ir jāiesniedz dokumenti pastāvīgai uzturēšanās atļaujai, 5 gadi... nu tur nav tad, kad viņš iesniedz. Tas ir tas, ko norma saka.

Bet, pieņemsim, jebkurā citā gadījumā... tad, kad viņš ir piecus gadus nodzīvojis, pieņemsim, tas ir 7. punkts, kad viņam ar termiņuzturēšanās atļauju patiešām ir jāuzturas tie 5 gadi nepārtraukti, tad praksē ir tā, ka viņš tiek vērtēts brīdī, kad tiek pieņemts lēmums, tie 5 gadi uz atpakaļ.

Savukārt Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusam... tur ir cita nianse. Tur ir iesnieguma iesniegšanas brīdī.

A. Rodiņa.

Tas tā arī ir. Un tāpēc tas mums jau ir ļoti svarīgi šajā gadījumā, jo, ja persona nevar izpildīt Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa likumu, tad viņam tiek piemērota šī norma.

Un tagad tā tad pieci gadi no lēmuma pieņemšanas brīža?

A. Zahars.

Tajā brīdī, kad pieņem. Jo šis ir tas, kas var cilvēkam, teiksim, procesa gaitā arī citreiz pat atrisināties, ja viņam tas pārtraukums ir pašā sākumā.

A. Rodiņa.

Jā. Un tā tad jūs skaitīsiet šos piecus gadus... Un tad šo piecu gadu laikā... vai es pareizi saprotu... persona varēs būt bijusi ārpus Latvijas ne ilgāk kā 6 secīgus mēnešus vai kopā nepārsniegt vienu gadu.

A. Zahars.

Jā.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies

Šajā brīdī tiek izsludināts 10 minūšu pārtraukums. Nedaudz atvelciet arī jūsu elpu... vairāk nekā pusotru stundu ir runāts no vietas... Un tiesas sēžu sekretārei ir lūgums izvēdināt telpas šajā brīdī.

10 minūšu pārtraukums.

(Pārtraukums)

A. Laviņš.

Lūdzu, sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi.

Un vārds jautājumu uzdošanai ir pieteikumu iesniedzēju pārstāvēm. Lūdzu, ja ir jautājumi.

I. Nikuļceva.

Jā, paldies. Mums būs jautājumi.

Es uzdošu tikai dažus nedaudzus jautājumus un sāksu arī ar statistiku, kas vēl aizvien nav īsti skaidrs.

Tātad, Saeimas pārstāvis mums iepriekšējā tiesas sēdē norādīja, ka ir mazliet vairāk kā 25 tūkstoši, 25 316 personas ar šādām te atļaujām. Un tad jūs šodien norādījāt divus skaitļus, nu vismaz es tā piefiksēju... tātad izsniegtas... Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statuss ir piešķirts 2029...? Ja?

A. Zahars.

12 029.

I. Nikuļceva.

12 029... tas ir, jau piešķirtas. Tātad šīm te personām, kas ir Krievijas Federācijas pilsoņi. Labi. 12 029.

Un tad jūs teicāt, ka apmēram 2200 neko nav darījuši.

A. Zahars.

Jā. Tāda statistika ir.

I. Nikuļceva.

Jā. Un tad sakiet... tad sanāk 12 tūkstoši un 2 tūkstoši ir mazliet vairāk kā 14. Un kas ir tajā atlikušajā daļā? Vai kādam ir atteikts šis Eiropas Savienības iedzīvotāja

statuss, vai ir pieteikušies termiņuzturēšanās atļaujām un nav izskatītas, pieteikušies tur Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusam un nav izskatītas?

A. Zahars.

Tātad, no tiem 25 316, uz kuriem tā kā attiecas šie grozījumi, 16 478 bija pieprasījuši Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu.

I. Nikuļceva.

16 tūkstoši...

A. Zahars.

16 478. Un tad no tiem jau ir tie 12 029, kuriem jau ir iedots. Tas iekļaujas iekšā.

Tad ir 5132, kas ir pieprasījuši termiņuzturēšanās atļaujas, bet tajā skaitā ir arī tās termiņuzturēšanās uz diviem gadiem, ko paredz Pārejas noteikumu 58.⁶ punkts. Un tur vienkārši statistiski nav iespējams izdalīt, kāda tā ir termiņuzturēšanās atļauja. Un to skaitā jau uzturēšanās atļaujas ir piešķirtas 1273 personām.

Bet protams... tie dati visi ir mainīgi un tikpat labi jau šodien kādam ir piešķirta... tur tie dati varētu arī atšķirties jau rīt un parīt.

Tad ir tie, ko es minēju 2200, kuri bija tādi, kas neko nav darījuši, bet ir skaidrs, ka to daļu jau uzrunāja saistībā ar izbraukšanas procedūru, tad tur arī visdrīzākais, ka tie dati mainās un viņi ir jau kaut kādā, iespējams citā grupā klasificējami, termiņuzturēšanās atļaujas vai citas...

Un tad ir tādi atlikušie, par kuriem mums vēl nav informācijas, bet tie ir atkal tādi, kas ir gājuši kārtot valsts valodas pārbaudījumus. Tas ir tā Pārejas noteikumu 58. punkta 2. apakšpunkts. Un tiem sanāk faktiski, ka viņiem vēl termiņš ir 31. marts, kad viņi var reaģēt un sniegt dokumentus uz divgadīgo termiņuzturēšanās atļauju. Un protams, es aicinātu, ka jā, lai viņi pēc iespējas ātrāk to dara.

I. Nikuļceva.

Tad tikai precizējot... sanāk ļoti liels skaits personu, par kurām nav precīzas informācijas. Vairāk kā 10 tūkstoši.

A. Zahars.

Nevajadzētu būt tādām skaitlīm.

I. Nikuļceva.

Nē... tad cik tur apmēram sanāk...

A. Zahars.

Kāds pusotrs tūkstotis... Bet tur tie skaitļi arī visi ir tādi, kas visu laiku mainās, tāpēc es neaicinātu šo ņemt kā statistisku bildi.

I. Nikuļceva.

Tad vēl jautājums. Jūs neminējāt, ka kādam būtu atteikts Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statuss vai arī termiņuzturēšanās atļauja.

A. Zahars.

Jā, ir arī tādi.

I. Nikuļceva.

Cik tādas personas apmēram ir?

A. Zahars.

Uz to brīdi, kad es dabūju šo statistiku, Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statuss bija 219 cilvēkiem atteikts un savukārt termiņuzturēšanās atļaujas... es nezinu, kuras tieši... 42. Bet tas atkal nenozīmē, ka, pieņemsim, ka tiem, kam ir atteikts Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statuss, tikpat labi viņš jau ir pieteicies uz to pastāvīgo uzturēšanās atļauju, kas viņam var tikt izsniegta saistībā ar Pārejas noteikumu 58.⁵. Un es pat zinu konkrētus tādus gadījumus, ka tā ir arī noticis.

Tāpēc tie ir atkal tie dati, kuri var neatāinot esošo ainu patiešām, kāda ir šodien.

I. Nikuļceva.

Jā, to es arī gribēju precizēt. Pieņemsim, par tiem 219, kuriem atteikts Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statuss. Vai ir kāda informācija, kādi ir iemesli?

A. Zahars.

Tur visdrīzākais iemesls ir neatbilstība likumā noteiktajām prasībām.

I. Nikuļceva.

To es saprotu... Bet kādām konkrēti? Vai nav uzturējušies vai varbūt ir nelojāli, vai ...

A. Zahars.

Nu tāda prasība īsti nav.

A. Laviņš.

Nu, šobrīd te ir tāda sadzīviska saruna nupat sāk pārveidoties...

Nikuļcevas kundze, uzdodiet jautājumu, sagaidiet jautājuma beigas, atbildiet un tādā veidā uz priekšu. Lūdzu!

I. Nikuļceva.

Labi. Kādi ir... īsi raksturojiet saturiski tos iemeslus, kāpēc ir atteikts Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statuss?

A. Zahars.

Jā, kā jau teicu, visdrīzākais ir tāpēc, ka neatbilst Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusa likumā noteiktajām prasībām. Un ļoti ticams, ka vai nu iztika, vai nu prombūtne... nu, par valodu, es pieļauju, ka diez vai... Bet nu, nezinu...

Un šajā statistikā arī ir tie gadījumi, kas pagājušajā gadā bija iesniegumi uz pastāvīgo statusu, viņi jau nav... viņi visu pagājušo gadu tika saņemti. Pieņemsim, ja personas jautājums tika izskatīts pagājušā gada vasarā, kad likumdevējs vēl nav pieņēmis pēdējos grozījumus saistībā ar šo. Ir skaidrs, ka atteikums ir, pieņemsim, par to, ka nav iztikas, pieņemsim, ka ir prombūtne, bet tas nebūt nenozīmē, ka persona nevarētu pieteikties uz pastāvīgo uzturēšanās atļauju pēc Pārejas noteikumu 58.⁵, kas dzīvē visdrīzākais arī notiek. Un ja pārvalde ir, pieņemsim, identificējusi... kā piemērs... mums ir arī tiesā pārsūdzētas lietas šādas, tad vismaz divās no tām, gatavojot paskaidrojumus tiesai, mēs identificējām jau, ka personai ir prombūtnes dēļ atteikts un tad, protams, ka viņš tika uzrunāts un attiecīgi es pieļauju, ka bija jau pat arī lēmums pieņemts un mēs tiesai rakstījām priekšlikumu, ka īstenībā tiesiskais strīds ir beidzies. Tāds piemērs. Vai visiem tā ir? Es nezinu.

A. Laviņš.

Turpinām.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Jā, tad cits jautājums, bet arī vēl aizvien tīri par statistiku, par datiem.

Un tad tas būs par Imigrācijas likuma 36. pantu pirmās daļas 16. punktu, kur ir tāad iespēja anulēt uzturēšanās atļauju, jo ir kompetentas iestādes atzinums, teiksim, par to, ka apdraud valsts drošību.

Jūs, atbildot uz jautājumu, teicāt, ka uz konkrēto grupu tas neattiecas, bet tad man būtu jautājums. Sakiet, vispār vai un cik ir šādi gadījumi, kad uzturēšanās atļaujas, nu, piemēram, pagājušā gadā vai aizpagājušā gadā... ir anulētas uz šī pamata... Ja nav precīzi dati, tad vismaz aptuveni.

A. Zahars.

Tieši uz 16. punkta pamata... es nezinu. Bet saistībā ar kompetento iestāžu atzinumu, protams, ka ir gadījumi. Tie nav tā kā ļoti daudzi.

I. Nikuļceva.

Jautājums. Cik tad vispār pastāvīgās uzturēšanās atļaujas ir, piemēram, pagājušā gadā vai aizpagājušā gadā anulētas?

A. Zahars.

Es diemžēl nevarēšu atbildēt uz šo jautājumu.

I. Nikuļceva.

Labi. Bet vēlreiz precizējot.... Tad es tomēr sapratu to atbildi, ka uz šī pamata ar tieši kompetentās iestādes atzinumu varētu būt neliels skaits... Nu, tā varēja saprast.

A. Zahars.

Jā, visdrīzākais. Bet tas ir tieši attiecībā uz pastāvīgajām uzturēšanās atļaujām.

I. Nikuļceva.

Labi. Un tad vēl man ir tikai pāris tādi precizējoši jautājumi.

Viens ir. Atbildot arī uz jautājumu, jūs teicāt, ka tad, kad tiek izdots izbraukšanas rīkojums vai arī rīkojums par izraidīšanu, tiek arī vērtēti ģimenes apstākļi un uzturēšanās Latvijā ilgums un citi apstākļi. Sakiet, vai jūs varētu minēt to likumisko pamatu, kur Imigrācijas likumā tas ir norādīts... un teikšu, kāpēc es to jautāju, jo es neatradu tādu normu. Atradu tikai tādu, ka tur ir jāņem vērā humanitārie apstākļi, kas ir mazliet kas cits. Vai varat norādīt, kura Imigrācijas likuma norma to paredz?

A. Zahars.

Pirmkārt, jau Administratīvā procesa likums paredz izvērtēt lietas apstākļus, un protams, ka ir arī Atgriešanas direktīva, kur šie konkrēti tiek minēti. Bet tas ir arī tas veids, kādā mēs varam saprast, vai tas izbraukšanas rīkojums ir pamatots vai nav. Un tā ir arī īstenībā nostiprinājusies tiesu prakse un tieši tā arī vērtē. Bet tieši pateikt un parādīt konkrētu pantu... nu, es nezinu, man tad būtu jāšķirsta un jāskatās...

A. Laviņš.

Paldies. Jūs jau minējāt normatīvo pamatu, uz kāda veic šo izvērtējumu. Turpinām ar jautājumiem.

I. Nikuļceva.

Labi. Un tad vēl es gribētu arī uzdot precizējošu jautājumu par Imigrācijas likuma Pārejas noteikumu 58.⁶ punktu. Un tādā 2. apakšpunktā ir teikts, ka tādā „attiecīgo uzturēšanās atļauju var iegūt, ja ir konstatēts, ka persona nav kārtojusi valsts valodas prasmes pārbaudi attaisnojošu iemeslu dēļ”. Un šeit arī tālāk ir skaidrojums. Sakiet, praksē ir piemērota šī norma? Kā jūs piemērojat? Ko jūs saprotat ar attaisnojošiem apstākļiem, kāpēc persona nav kārtojusi valsts valodas prasmes pārbaudi?

A. Zahars.

Nu, pirmkārt, šeit varētu būt arī daļa jautājuma risināta Valsts izglītības satura centrā, tur, kur personas kārto valsts valodas pārbaudi un tur, kā mēs zinām, šajā gadījumā vismaz pāris reizes var sanākt... Pirmo, pieņemsim, viņš nekārto tad, kad bija tie attaisnojošie iemesli un tie tiek vērtēti... Bet pie mums arī... pieņemsim, ja viņš sniegs uz termiņuzturēšanās atļauju uz tiem diviem gadiem, tur var gadīties, ka mums var nākties vērtēt tos attaisnojošos iemeslus. Kā jau likumdevējs ir norādījis, tie var būt arī ar veselību saistīti, no gribas neatkarīgu iemeslu dēļ... Cik es saprotu, ir arī, pieņemsim, tiek vērtēti attaisnojoši gadījumi, kad personas kādu fizisku iemeslu dēļ nevar ierasties... tas populārais piemērs ir ar to jūrnieku... Viņš tiešām tajā brīdī nevar. Tāds varētu tikt vērtēts. Bet nu pamatā, cik es saprotu, mēs esam saskārušies ar veselības attaisnojošiem iemesliem...

I. Nikuļceva.

Nu, par veselību ir daudz maz skaidrs, tas ir likumā tieši minēts.

Tad tāds piemēra veida jautājums. Pieņemsim, ka persona vispār nepieteicās valsts valodas pārbaudei tāpēc, ka zināja, ka neatbildīs prasībām par nepieciešamajiem iztikas līdzekļiem. Un tādā tas atvieglojums tika iekļauts Imigrācijas likumā tikai septembrī. Tad līdz tam viņa neko nedarīja, jo zināja, ka nav jēgas kārto valsts valodas pārbaudi tāpēc, ka neatbilst citiem kritērijiem. Vai, jūsuprāt, tas būtu tas attaisnojošais iemesls, kas nav no personas gribas un rīcības atkarīgs, vai nē?

A. Zahars.

Kā jau jūs minējāt, persona uzskatīja... tādā tas ir no personas gribas atkarīgs.

I. Nikuļceva.

Tad tas nebūs tas attaisnojošais iemesls?

A. Zahars.

Nē.

I. Nikuļceva.

Paldies. Tad man nebūs vairāk jautājumu.

E. Krivcova.

Jā, es ar jūsu atļauju turpināšu. Būs vairāki jautājumi.

Un tāpat sāksu ar tiem konkrētajiem apstākļiem. Sakiet, septembrī jau jūs izsūtījāt ap 3 tūkstošiem vēstuļu, ka cilvēkam ir jāatstāj Latvija 3 mēnešu laikā. Sakiet, kādēļ tur jūs neveicāt individuālu izvērtējumu, vai personai pastāv privātā dzīve un tomēr viņai nebūtu jāizbrauc?

A. Zahars.

Pirmkārt, šīs vēstules tika izsūtītas personām, kuras, ievērojot likumā noteikto kārtību, nevērsās pārvaldē. Un tas nozīmē, ka mums jau vēl nav ko izvērtēt... tos konkrētos apstākļus. Tieši tāpēc jau ir tās vēstules, ar ko viņas tiek aicinātas nākt, lai mēs varētu sākt vērtēt viņu individuālos apstākļus.

E. Krivcova.

Labi. Gadījumā, ja notiek izbraukšanas rīkojums, kā jūs dabūjāt to informāciju...?

A. Zahars.

Tieši tādā pat veidā. Tagad mēs aicinām ar ierakstītām vēstulēm sniegt viedokli, stāstīt viņa individuālos apstākļus, kas viņam traucēja, pieņemsim, kārtot uzturēšanās atļaujas, kas viņam liedz izbraukt, vai arī tieši otrādi, kad viņš taisās braukt.

E. Krivcova.

A kādēļ jūs šeit nevarējāt tā izdarīt uzreiz? Lūdzu paskaidrojiet... jums ir jāizbrauc 30 dienu laikā, bet lūdzu, paskaidrojiet savus apstākļus, lai mēs izvērtētu un neprasītu jums 30 dienu laikā atstāt valsti.

A. Zahars.

Tāpēc, ka tur šī procesa ietvaros tā secīgi viņam ar likumu tā uzturēšanās atļauja ir kļuvusi nederīga... mēs viņu uzrunājam. Kā piemērs uz Uzturēšanās atļauju noteikumos... es uzreiz nespēju nosaukt ne numuru, ne datumu... tāpat spēkā esošie Uzturēšanās atļauju noteikumu 100. punkts... kur, ja personai anulē uzturēšanās atļauju, tad termiņuzturēšanās atļauja izceļošanai ir viens termiņš un pastāvīgās uzturēšanās atļaujai ir visgarākais. Un tad šeit tās 90 dienas ir tas garākais termiņš, kad viņš var labprātīgi, pats var doties. Un, ja persona nereaģē, nedodas, tad tie ir tie, kas statistikā ir 2200, tad mēs viņus jau individuāli ar ierakstītu vēstuli atkal aicinām sniegt

viedokli, kāpēc viņš nav izceļojis, kāpēc viņš nav kārtojies uzturēšanās tiesības savas, bet jau ar mērķi atgriešanās procesa ietvaros. Pēc tam būs tālāk jau procedūra, kas būs izbraukšanas rīkojums.

E. Krivcova.

Kas jums traucē ātrāk uzsākt to individuālo izvērtējumu? Likums vai kā?

A. Zahars.

Cilvēks nevēršas pie mums. Mēs nevaram izvērtēt, ja viņš neatnāk.

E. Krivcova.

Labi. Paldies.

Tad man ir šāds jautājums. Sakiet, tie cilvēki, kas tagad... viņi nepaguva nokārtot valsts valodu, viņi piesakās uz tiem diviem gadiem. Pēc tam... Kādu statusu viņi varēs pēc tam prasīt? Pēc tiem diviem gadiem?

A. Zahars.

Es, man liekas, uz šādu tiesneša jautājumu jau atbildēju, ka pastāvīgās uzturēšanās atļauju vai arī Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu.

E. Krivcova.

Jā. Un tad, ja viņi gribēs Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu, viņiem būs jāpierāda gan ienākumi, gan nepārtraukta uzturēšanās un prombūtnē ne vairāk kā 10 mēneši piecu gadu laikā.

A. Zahars.

Jā, tieši tā.

E. Krivcova.

Tas nozīmē, ka, ja viņi tur aizpagājušajā gadā brauca uz Īriju pieskatīt mazbērņus, un tas bija ilgāk par 10 mēnešiem, šis cilvēks nedabūs Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu, jo...

A. Zahars.

Ja viņš, zinot, ka viņam ir jāatbilst šādiem kritērijiem, un viņš brauc...

E. Krivcova.

Aizpagājušajā gadā... 2022. gadā, kad tika pieņemta apstrīdētā norma, viņš vēl tolaik gadu bija pie mazbērņiem Lielbritānijā, ārpus Eiropas Savienības.

A. Zahars.

Protams, ir jāskatās katra konkrētā lieta. Ļoti iespējams.

E. Krivcova.

Ļoti iespējams, ka nesaņems. Jā.

Otra iespēja, kā jūs sakāt, ka viņi var saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju. Pasakiet, lūdzu, uz kuru likuma normu?

A. Zahars.

24. pants.

E. Krivcova.

Septītā daļa? Tikai septītā daļa?... Man nesanāk... varbūt jums sanāk...

A. Zahars.

Pirmās daļas 7. punkts.

E. Krivcova.

Jā, tur ir rakstīts... tāpat septītajā daļā, ka ārzemniekam, kurš nepārtraukti uzturējies Latvijas Republikā ar termiņuzturēšanās atļauju vismaz pēdējos piecus gadus. Kāda jēga šeit... jūs paplašināt to likuma vārdisko nozīmi un sakāt, ka arī, ja viņš ir uzturējies nevis ar termiņuzturēšanās atļauju, bet ar to speciālo uzturēšanās atļauju...

A. Zahars.

Tā jau arī ir termiņuzturēšanās atļauja... Un šajā gadījumā viņam skaitīsies iekšā arī tas laiks, ko viņš ir uzturējies ar pastāvīgās uzturēšanās atļauju.

E. Krivcova.

Tāpat, to vārdisko jēgu jūs paplašināt ar tā kā tiesību tālākveidošanas metodi. Labi.

Tad man ir jautājums. Vai tagad cilvēks, ja viņš... nē, mazliet citādāk.

Tāpat, turpinām par to 24. panta pirmās daļas 7. punktu. Un proti, kādu prombūtnes kritēriju tad piemēro? Ja cilvēki tagad grib saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļaujas... un jūs sakāt, ka var... tad viņiem kādi prombūtnes kritēriji ir piemērojami? 12 mēneši piecu gadu laikā? Vai ka viņš drīkst katru gadu tikai vienu dienu būt Latvijā?

A. Zahars.

Es drīkstu precizēt jautājumu? Tas ir attiecībā... uz kādām personām jūs domājat?

E. Krivcova.

Nu, ja mēs runājam tikai par apstrīdētās normas adresātiem. Tiem, kam ar likuma spēku anulētas uzturēšanās atļaujas.

A. Zahars.

Un jautājums ir par to, kas notiek pēc tiem diviem gadiem?

E. Krivcova.

Arī tagad. Līdz pagājušā gada 31. decembrim bija speciāls regulējums, ka viņi var saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, nepierādot finanses, tur bez apdrošināšanas polises... tur bija atviegloti noteikumi. Tagad šie atvieglotie noteikumi pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai ir beigušies. Pareizi?

Un līdz ar to es jautāju: vai tagad pēc 2. janvāra, pieprasot pastāvīgās uzturēšanās atļauju, jāizpilda viss šis lielais saraksts?

A. Zahars.

Es sapratu, jā.

Attiecībā uz tiem, kas ir iesnieguši līdz 31. decembrim, saistībā ar Pārejas noteikumu 58.⁵ prasa to pastāvīgās uzturēšanās atļauju, uz tiem attiecas tas nosacījums, kas ir 58.¹⁰. Un, pieņemsim, ja persona tagad kaut kad izdomās prasīt pastāvīgās uzturēšanās atļauju, būs jāatbilst... viņš vairs neatbilst tiem nosacījumiem un būs jāatbilst parastajiem nosacījumiem.

E. Krivcova.

Tieši tā. Nav atvieglojumu... par prombūtni, par finansēm un tā tālāk.

A. Laviņš.

Krivcovas kundze, uzdodiet jautājumu... jūs to pārvēršat par kaut kādu sava ieskata apstiprināšanas mehānismu. Uzdodiet jautājumu, sagaidiet atbildi.

E. Krivcova.

Labi. Jā.

Tā. Sakiet, lūdzu, vai cilvēkam, beidzoties šim likumīgajam vai puslikumīgajam uzturēšanās termiņam... Kad beidzās uzturēšanās atļauja, jūs nosūtījāt vēstuli, ka 3 mēnešu laikā jāizbrauc vai jāiesniedz dokumenti. Viņš nepaspēja iesniegt

dokumentus un vai viņš var iesniegt dokumentus arī pēc tam jau kā nelikumīgas uzturēšanās laikā?

A. Zahars.

Protams, ka viņš var iesniegt dokumentus.

E. Krivcova.

Un tātad tas...

A. Laviņš.

Tālāk lūdzu!

E. Krivcova.

Paldies.

Vai ir risinājums attiecībā uz tām finansēm? Kā mēs redzam, tad tā finanšu prasība tomēr tiks piemērota. Ja cilvēks ir vienušķs pensionārs... nu, ne pensionārs, viņš ir vienušķs, un viņam nav pietiekamu to resursu. Vai tur ir kāds risinājums, kā vēl pierādīt... kā viņš var izpildīt šīs finanšu pietiekamības prasības?

A. Zahars.

Skaidrs, ka uz viņu attiecas finanšu pietiekamības prasības. Bet, manuprāt, Saeimas pārstāvis jau arī iepriekšējā tiesas sēdē minēja, ka ir Kabineta noteikumi, kuros ir noteikts, ka katrs gadījums ir jāvērtē individuāli. Un, skatoties visus apstākļus kopumā, ir jāskatās un, iespējams, ka var arī būt tāds gadījums, ka samērīguma dēļ tiek izdarīta atkāpe no tās normas. Un vēl papildinot... Nu... ir arī bijuši tādi gadījumi, ka tā notiek.

E. Krivcova.

Tātad, ar to var atbrīvot no finanšu pietiekamības prasības...

A. Zahars.

Individuāli izvērtējot...

E. Krivcova.

Jā.

Tātad... precizējošs jautājums. Personām, kam 1. septembrī vai 31. decembrī beidzās tā pastāvīgās uzturēšanās atļauja saskaņā ar apstrīdēto normu... Viņi var vai nevar iebraukt Latvijā? Viņi gatavojas iesniegt dokumentus divgadīgajai uzturēšanās

atļaujai vai iesniedza dokumentus... vai viņi var šķērsot Latvijas robežu un iebraukt Latvijā, kamēr viņi gaida lēmumu...

A. Laviņš.

Paldies. Uz šādu jautājumu bija sniegta atbilde.

Turpinām ar nākamiem jautājumiem.

E. Krivcova.

Jā. Tieslietu ministrijas pārstāve minēja, ka teleoloģiskās redukcijas veidā Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde varētu atbrīvot personu no pienākuma, ka viņam arī rakstiskā daļa ir tur jānokārto, ka var latviešu valodas pārbaudi pieņemt pat, ja nokārto to runāšu, saprašanu, bet nav nokārta rakstiskā daļa. Kā jūs to vērtējāt? Vai jūs to varat ar teleoloģiskas redukcijas paņēmieni atrisināt šādu te problēmu?

A. Zahars.

Nu, jānorāda, ka pārvalde nepieņem šādus eksāmenus. Pie mums viņš nekārto.

E. Krivcova.

Jā. Bet tā kā neprasīt... uzturēšanās atļaujas izdošanai neprasīt rakstiskās daļas nokārtošanu...

A. Zahars.

Mums ir rezultāts: vai nu ir nokārtota vai nav nokārtota.

E. Krivcova.

Tātad, jūs neredzat iespēju. Paldies.

Tad vēl arī par valsts valodas pārbaudi. Sakiet, lūdzu, cik svarīgi, ka persona, kas divas reizes kārtoja tieši pirms septembra... vai arī derēs, ka persona divas reizes ir mēģinājusi kārto valsts valodu tagad oktobrī, decembrī, novembrī... un ja tās divas reizes nav nokārtotas. Vai viņai ir tiesības uz divgadīgu uzturēšanās atļauju? Vai ir svarīgi, kādos termiņos viņa kārtoja eksāmenus?

A. Zahars.

Kādos termiņos kārto eksāmenus... tur var nebūt tik svarīgi, cik svarīgi būtu, ka ir ievērots Pārejas noteikumu 58. punkta 2. apakšpunkts, kur ir noteikts, līdz kuram datumam bija jāpiesakās uz atkārtotu termiņuzturēšanās atļauju. Likumdevējs ir sasaistījis šo regulējumu ar nākamajiem regulējumiem, atsaucoties uz šo te.

E. Krivcova.

Jā. Un tas jautājums tieši arī par tiesību tālākveidošanu. Likumdevējs teica, ka jāpiesakās līdz 1. septembrim, bet persona uz otro reizi nav pieteikusies līdz 1. septembrim, bet ir pieteikusies līdz 1. oktobrim. Un tad kārtoja un nenokārtoja. Vai tādā gadījumā viņai ir tiesības uz... nu, ņemot vērā mērķi... ņemot vērā likuma mērķi, ka, ja viņš ir divas reizes kārtojis, viņš ir izrādījis vēlmi, un līdz ar to mēs viņam dodam tos divu gadu uzturēšanās atļauju sekmīgai nokārtošanai.

A. Zahars.

Ja ņem vērā likuma mērķi, tieši grozījumu mērķi, kā viņi ir uzbūvēti un ko likumdevējs no personām ir vēlējis, tad šādam nevajadzētu būt. Būtu jābūt... Ja viņš ievēro likumdevēja iecerēto plānu, tad viņš to visu dara līdz 1. septembrim... Un ir skaidrs, ka uz viņu tad atbilst. Bet, ja viņš neievēro to kārtību, tad viņš jau neatbilst nosacījumiem.

E. Krivcova.

Labi.

Tad runājot par to likumdevēja mērķi. Kādēļ ir tik svarīgi ievērot tos pieteikšanās termiņus? Un ja ir vieta iet un kārtot pārbaudījumu, tad kādēļ to neieskaitīt? Kā jūs to likumdevēja mērķi... ka tieši līdz septembrim un tad oktobrī jau vairs nē?

A. Zahars.

Tas, visdrīzākais, ir saistīts ar to, ka likumdevējs bija noteicis, ka šādiem subjektiem pastāvīgās uzturēšanās atļaujas kļūst nederīgas noteiktā datumā. Tad attiecīgi protams, ka likumdevējs ir paredzējis, ka personas veic nepieciešamās darbības noteiktos termiņos, lai viņiem būtu iespēja atbilst likumdevēja izvirzītajiem kritērijiem un lai viņš varētu laicīgi pieteikties, iesniegt dokumentus Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusam, viņam neveidotos pārtraukumi. Šodien tiesas sēdē par to jau arī runājam... lai viņam nebūtu tā, ka viņš uzturas likumīgi, bet viņam vairs nav derīga personas apliecība un tā tālāk. Tas ir tas, kāpēc ir noteikts tas rāmis.

E. Krivcova.

Jā. Bet, ņemot vērā, kā jūs teicāt, tie pārrāvuma periodi būtībā nav tik svarīgi, tāpat var iesniegt dokumentus.

A. Zahars.

Jā, nu, dokumentus var iesniegt... Bet tad brīdī, kad persona sniedz dokumentus, viņam var būt subjektīvās tiesības uz kādu no uzturēšanās atļaujām vai arī var nebūt.

E. Krivcova.

Es tad atkārtošu jautājumu. Ja cilvēkam beidzas likumīgā uzturēšanās, viņam ir jāizbrauc no Latvijas un tad viņam ir tiesības prasīt uzturēšanās atļauju, vai arī... kaut arī viņš šeit ir nelikumīgi... viņš vērsas, prasot pastāvīgās uzturēšanās atļauju, un viņam ir visas iespējas... Tas neizslēdz... tas nav izslēdzošais apstāklis, ka viņš iesniedz dokumentus nelikumīgas atrašanās laikā. Tas ir šķērslis vai nav, ka viņš iesniedz dokumentus nelikumīgas uzturēšanās laikā, lai saņemtu pastāvīgo uzturēšanās atļauju vai Eiropas Savienības...

A. Zahars.

Šķērslis kam?

E. Krivcova.

Atļaujas saņemšanai.

A. Zahars.

Nu, ja viņš ir iesniedzis dokumentus un viņš atbilst likumā izvirzītajiem kritērijiem, lai viņam piešķirtu attiecīgo uzturēšanās atļauju vai nu pastāvīgo vai nu termiņuzturēšanās atļauju, vai arī kādu citu... tad skaidrs, ka nebūs šķērslis.

E. Krivcova.

Nebūs šķērslis. Labi.

Tātad pārejam pie nākamā posma. Tātad, ja mēs nonākam līdz izraidīšanas rīkojumam, un cilvēks to apstrīd un, piemēram, jūs redzat, ka tik tiešām ir personīgā dzīvē... Kāda pēc tam ir viņa rīcība? Ko viņam darīt, jo viņam vēl nav tiesību uzturēties... tas vēl nedod tiesības uzturēties. Bet kā viņam tad atrisināt šo situāciju, ka viņš atkal var mierīgi īstenot savu personīgo dzīvi?

A. Zahars.

Ja es pareizi sapratu, tad tā apstrīdēšanas procesa ietvaros persona... jebkurā gadījumā izbraukšanas rīkojuma mērķis ir novērst personas nelikumīgu uzturēšanos Latvijas Republikā. Ja viņš ir gatavs un viņš var iesniegt dokumentus un to dara uzturēšanās atļaujas saņemšanai, tad ir skaidrs, ka tādā veidā atrisināsies tas viņa jautājums par atgriešanos pilsonības valstī.

E. Krivcova.

Nu, ne atgriešanos, bet neizraidīšanu... respektīvi, viņš saņēma izraidīšanas rīkojumu, apstrīdēja to, teica, ka man ir privātā dzīve un jūs sakāt, ka labi, tev ir privātā dzīve, tagad lūdzu dodiet kādu laiku, kad viņš var iesniegt dokumentus... Kā tas notiek praksē?

A. Zahars.

Varbūt ar konkrētu piemēru. Nu, tātad ārzemniekam beidzas likumīgās uzturēšanās laiks ar termiņuzturēšanās atļauju šajā gadījumā. Un viņš neizceļo un nekārto jaunu. Viņam vienā brīdī tiek izdots izbraukšanas rīkojums. Šajā gadījumā persona ģimenes apstākļu dēļ, kā reiz, arī palūdza pagarināt izbraukšanas vai izceļošanas termiņu, un izceļošanas termiņa laikā viņš iesniedza dokumentus, kā reiz pie sava nepilngadīgā bērna.

E. Krivcova.

Jā. Paldies. Atbildējāt. Par to es arī jautāju.

Tad ir tāds jautājums. Mēs šajā te tiesā daudz minējām par izpildes trūkumiem. Un tad es gribētu jūsu viedokli, vai sākotnējā redakcija šai normai, apstrīdētajai normai jūsu iestādei radīja izpildes problēmas sakarā ar cilvēku resursu nepietiekamību, finanšu nepietiekamību, tehnikas un tāda veida?

A. Zahars.

Tieši ar sākotnējo?

E. Krivcova.

Jā.

A. Zahars.

Īsti nē. Jo bija divi apstākļi. Viens apstāklis ir tas, ka uzreiz pēc tiesību normas pieņemšanas attiecīgais subjektu loks nevērsās pie mums. Bija, protams, kas vērsās, kas sāka kārtot šo jautājumu, lai viņš varētu turpināt pastāvīgi uzturēties. Ir skaidrs, ka tos pārvaldei nebija nekādu problēmu apstrādāt.

Un attiecībā uz procesu jau kā tādu, kas notiek tagad, nu... mums ir piešķirtas papildu štata vietas un arī attiecīgi finansējums šīm štata vietām. Nevarētu teikt, ka pārvalde patreiz netiktu galā.

E. Krivcova.

Jā. Mans jautājums bija par to... es no cita veida... Kāpēc jūsu iestāde pašā sākumā 2022. gada septembrī neinformēja likumdevēju, ka jums ir vajadzīgi vēl 3

miljoni eiro, ka jums darbinieki ir vajadzīgi, tehnika un tā tālāk? Jo, kā mēs zinām, tikai 16. janvārī iekšlietu ministrs uzrakstīja vēstuli, ka vajag naudu, un martā grozīja budžetu, un uz aprīli tā nauda bija. Bet kādēļ jūs iestāde to jau septembrī nepateica likumdevējam? Gaidījāt tur janvāri un iekšlietu ministru iesaistījāt?

A. Zahars.

Es nezinu.

E. Krivcova.

Labi.

Un vēl tāds jautājums par imigrācijas tiesībām. Ņemot vērā, ka nav tā īsti literatūras par šo, es ņemšu piemērus no Eiropas imigrācijas tiesībām un no tā Eiropas Savienības pastāvīgā statusa to regulējumu.

Tajā direktīvā 2003-109 ir rakstīts preambulā, ka trešo valstu pilsoņu statuss ar pastāvīgo uzturēšanās atļauju pēc iespējas ir jālīdzinās pilsoņu juridiskajam statusam. Respektīvi, Eiropas Savienības pastāvīgajam iedzīvotājam ir jābūt līdzīgam pilsoņu statusam, protams, izņemot politiskās tiesības.

Vai mūsu pastāvīgās uzturēšanās atļauja tiek veidota pēc tādiem principiem, ka tiem ārzemniekiem ir pēc iespējas līdzīgas tiesības kā pilsoņiem, izņemot politiku.

A. Zahars.

Tā direktīva ir par Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu.

E. Krivcova.

Jā, es analogiju... es jautāju, vai tāda analogija ir pieļaujama?

A. Zahars.

Attiecībā uz šo... likumā „Par Eiropas Savienības pastāvīgo iedzīvotāju statusu Latvijas Republikā” ir 9. pants, kur tieši kā reiz ir ieviests šis attiecībā uz Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu... attiecībā uz pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņēmējiem, kur ir līdzvērtīgas tiesības saistībā ar sociālo un tā tālāk...

E. Krivcova.

Jā. Tad drīzāk, ka jā... ja es pareizi sapratu.

Un attiecībā uz... arī, vai ir iespējama analogija starp nacionālās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas reģistrēšanu un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa reģistrēšanu... ik pēc pieciem gadiem, ja? Viņiem ir jāreģistrē un jāsaņem jauna karte.

Un, proti, tā direktīva ir veidota, ka tas reģistrēšanas princips ir minimālas administratīvas prasības, kā automātiska pagarināšana. Cik tālu šī analogija ir

piemērojama Latvijas pastāvīgās uzturēšanās reģistrēšanā? Vai tā ir tā kā pagarināšana, vai tā ir kā jauns process? Kā jūs varat raksturot šī procesa jēgu un tvērumu?

A. Zahars.

Cik es zinu, analogiju piemēro tad, kad tiesību normās nav noteikts attiecīgs regulējums. Bet šajā gadījumā Imigrācijas likumā pastāvīgās uzturēšanās atļaujas reģistrācija ir noteikta un ir arī kritēriji, ko mēs skatāmies un vērtējam reģistrējot.

E. Krivcova.

Jā. Mans jautājums. Raksturojiet, ko nozīmē šī pārreģistrēšana? Ko jūs pārbaudāt šajā...? Kāda tur ir ielikta jēga šajā reģistrēšanā? Vai cilvēks var rēķināties, jā, ka visdrīzāk tā ir tikai kā formāla procedūra ik pēc 5 gadiem viņu pagarināt vai arī tā pastāvīgās uzturēšanās atļauja būtībā ir uz 5 gadiem un pēc tam ir jāreķinās, ka viss no jauna vai drīzāk, ka gandrīz no jauna viss tiks pārbaudīts?

A. Zahars.

Pastāvīgās uzturēšanās atļauja... nu, skaidrs, ka ir tikai 5 gadiem. Un likumdevējs ir noteicis katrus 5 gadus obligātu reģistrēšanos. Un ja cilvēks neatnāk reģistrēties, tas ir viens no pamatiem, lai viņš zaudētu šo statusu.

E. Krivcova.

Labi.

Tad pasakiet, lūdzu, arī.. nu, tā ir mazliet teorija... Bet mums arī ir jāsaprot tā likumdošanas uzbūve, lai saprastu, kā cilvēks var savu personīgo dzīvi tā kā nodrošināt. Sakiet, kāda ir būtiska atšķirība starp termiņuzturēšanās atļauju, kas ir uz 5 gadiem, un pastāvīgās uzturēšanās atļauju, kas arī ir uz 5 gadiem, ja neviena no viņām nav pastāvīgā.

A. Zahars.

Uzturēšanās atļauja uz 5 gadiem tiek reģistrēta katru gadu. Katru gadu. Savukārt pastāvīgās uzturēšanās atļauja ik pa 5 gadiem.

E. Krivcova.

Tad tā pastāvīgās uzturēšanās atļauja... ja mēs pēc būtības skatāmies, viņa nemaz nav pastāvīga, viņa ir arī terminēta, bet uz 5 gadiem terminēta un uz 1 gadu terminēta.

A. Zahars.

Nu, pastāvīgās... ja viņš atbilst kritērijiem reģistrācijas brīdī, tad skaidrs, ka viņam izsniegs nākamo. Bet termiņuzturēšanās atļauja... pieņemsim, piecgadīgā termiņuzturēšanās atļauja... katru gadu reģistrē, un pēc tam ir jāprasa jauna. Un tā vairs nav reģistrācija, tur ir atbilstība atkal no jauna un noteiktajiem kritērijiem. Ja viņš to prasa, pieņemsim, saistībā ar darbu, tad atkal viņam ir jāpierāda, vai būs tas darbs un tā tālāk.

E. Krivcova.

Tātad, ja mēs salīdzinām to reģistrēšanu un termiņuzturēšanās atļauju, tad pie reģistrēšanas daudz mazāk tie kritēriji tiek pārbaudīti pastāvīgās uzturēšanās atļaujas pagarināšanai, tur ir mazāk kritēriju, bet termiņuzturēšanās atļaujai uz 5 gadiem, tur ir daudz, daudz vairāk kritēriju...

A. Laviņš.

Krivcovas kundze, mēs saņēmām atbildes. Virzāties uz priekšu ar nākamajiem jautājumiem.

E. Krivcova.

Labi.

Tas man ir atkātojums... toties tas ir pēdējais jautājums. Sakiet, vai var teikt, ka pastāvīgās uzturēšanās atļauju piešķir uz mūžu?

A. Zahars.

Nē.

E. Krivcova.

Bet kā tad... arī tikai uz 5 gadiem?

A. Zahars.

Katrus 5 gadus reģistrē. Un, ja cilvēks neregistrē... un, kā jau es teicu, ja viņš pat neatnāk uz reģistrāciju, tad viss, viņu anulē.

E. Krivcova.

Savukārt tad vai Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusam ir labvēlīgāki noteikumi attiecībā uz to pastāvīgumu? Ja mēs tā salīdzinātu šīs divas uzturēšanās atļaujas.

A. Zahars.

Kritēriji, kā var persona zaudēt Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu, atšķiras no tā, kā persona var zaudēt pastāvīgās uzturēšanās atļauju. Un nu... tas jau ir, kā saka... var arī teikt, ka viņi ir mazāk... tas ir attieksmes jautājums...

E. Krivcova.

Kas ir mazāk? Nacionālā vai Eiropas?

A. Zahars.

Nu... ja personai ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja, tad viņam ir jāatbilst tiem nosacījumiem, lai viņam neanulētu viņu. Ja viņam ir Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statuss, tad viņam ir jāatbilst, savukārt tiem nosacījumiem. Kādam varbūt šķitīs vieni stingrāki, otri vieglāki... nu, tas ir attieksmes jautājums...

E. Krivcova.

Nu, jūs nevarat atbildēt. Labi. Paldies.

Tad citu jautājumu vairs nav.

I. Nikuļceva.

Es ļoti atvainojos... vai es varu uzdot vēl vienu precizējošu jautājumu tikai par statistiku, ko es uzdevu neprecīzi un tāpēc nesaņēmu atbildi.

A. Laviņš.

Lūdzu!

I. Nikuļceva.

Es gribēju pajautāt. Tad atgriezoties pie tiem 219 gadījumiem, kur atteikts Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statuss Krievijas pilsoņiem... saki, cik gadījumos vai... un cik gadījumos ir atteikts pamatojoties uz likuma „Par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā” 8. panta 4. punktu, tātad apdraud valsts drošību vai sabiedrisko drošību un ir kompetentas iestādes atzinums. Ir šādi atteikumi starp šiem 219?

A. Zahars.

Cik es zinu, nav.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi?

V. Vītoliņš.

Jā, godātā tiesa. Paldies. Man būs daži jautājumi. Un divi no tiem būs paplašināti, bet es centīšos maksimāli skaidri izteikties.

Tātad, pirmais jautājums un ievads, proti, Latvijas Republikas Saeima pievērta uzmanību šajos apstākļos Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punktam un izslēdza šo 8. punktu, uzskatot, ka šāda pastāvīgās uzturēšanās atļaujas veida esamība likumā vai šādu pastāvīgās uzturēšanās atļauju izsniegšanas turpmāk nebūtu veicama. Personas, kas saņēma šo pastāvīgās uzturēšanās atļauju, tiek raksturotas sekojoši: proti, persona, kura bija Latvijas pilsonis un atteicās no pilsonības, vai bija Latvijas nepilsonis un atteicās no iespējas naturalizēties, pieņemot šajā gadījumā Krievijas Federācijas pilsonību un neskatoties uz šīs pilsonības pieņemšanu vēlējās palikt Latvijas Republikā, saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju vienkāršotā kārtībā, tajā skaitā neapliecinot valsts valodas zināšanas

Jautājums. Vai saskaņā ar likuma „Par ārvalstnieku un bezvalstnieku iecelšanu un uzturēšanos Latvijas Republikā” jebkurā šī likuma spēkā esamības laikā šādas personas varēja saņemt jebkuru šajā likumā paredzēto pastāvīgās uzturēšanās atļauju?

A. Zahars.

Uz tiem pašiem nosacījumiem?

V. Vītoliņš.

Jā, tieši uz šādiem kritērijiem, kā es viņus minēju.

A. Zahars.

Uz šādiem kritērijiem... es domāju, ka nē.

V. Vītoliņš.

Jā. Paldies par atbildi.

Tad nākamais jautājums šajā sakarībā man ir. Tātad, iepazīstoties ar šī likuma definīciju „ārvalstnieks”, proti, tātad persona ar citas valsts pilsonību, pavalstniecību un vienlaikus iepazīstoties ar likuma „Par to bijušo PSRS pilsoņu statusu, kuriem nav Latvijas vai citas valsts pilsonības” 1. pantu, kur ir teikts, kas tad ir Latvijas Republikas nepilsonis, šajā 1. pantā attiecīgi pirmās daļas 2. un 3. punktā ir teikts, proti, „uz nepilsoņa statusu var pretendēt tādas personas, kuras nav Latvijas pilsoņi”, un otrs, vienlaikus šiem kritērijiem ir jāizpildās, ka „viņš nav un nav bijis citas valsts pilsonis”.

No šāda skatpunkta un arī kontekstā ar Satversmes tiesas uzdoto lūgumu precizēt šo statistiku vai iegūt, drīzāk, šo statistiku, tad es vēlētos zināt, kā šis ārvalstnieks, un vai tas vispār ir iespējams no manis nocitētās likuma normas, varētu saņemt nepilsoņa statusu.

A. Zahars.

Ārvalstnieks... ja viņš ir tātad ar citas valsts pilsonību un pavalstniecību, nekādā veidā. Tas ir izslēdzošs apstāklis nepilsoņa statusa saņemšanai. Ja viņš nekrāpjas, tad viņš nevar saņemt nepilsoņa statusu.

V. Vītoliņš.

Paldies. Tātad, nevar.

Tad man ir precizējošs otrs jautājums. Vai šāds ārvalstnieks, kas ir minēts šajā likumā „Par ārvalstnieku un bezvalstnieku iecelšanu un uzturēšanos Latvijas Republikā” varētu kļūt par Latvijas Republikas pilsoni?

A. Zahars.

Pašreiz varētu naturalizācijas kārtībā. Bet tajos laikos...

V. Vītoliņš.

Bet šā likuma spēkā esamības laikā?

A. Zahars.

Tur man būs ļoti grūti atbildēt, jo Pilsonības likumam bija naturalizācijas diezgan daudz ierobežojumi un tagad es nespēju atbildēt precīzi... Bet katrā ziņā, teiksim, šī likuma, kas ir spēkā, Pilsonības likums, redakcijā, ir skaidrs, ka viņam būtu jānodzīvo ar pastāvīgo uzturēšanās atļauju noteikts laiks, vismaz 5 gadi, un jāatbilst virknei kritēriju, lai viņš vispār varētu pretendēt.

V. Vītoliņš.

Jā, šādā gadījumā es saprotu, ka jūs nevarat zināt šo situāciju, it īpaši, ka tā ir bijusi vairāk nekā 20 gadus atpakaļ. Proti, jebkurā gadījumā, ja šāda persona naturalizācijas kārtībā pieņemtu Latvijas Republikas pilsonību, vai uz šo pilsoni, atsakoties no šīs pilsonības, būtu attiecināms šis Imigrācijas likuma šobrīd vai drīzāk gadu atpakaļ spēkā esošā norma, 24. panta pirmās daļas 8. punktā, un patiesībā šis cilvēks jau pārietu apakšā zem šī regulējuma, ko Saeima ir pieņēmusi.

A. Zahars.

Tas, kurš atteiktos... un noteiktajā termiņā lūgtu šādu pastāvīgās uzturēšanās atļauju, viņš saņemtu uz to 8. punktu... tātad, iepriekšējā redakcijā.

V. Vītoliņš.

Tad precizējot. Pēc būtības šis pilsonis pārietu uz spēkā esošā tajā laikā Imigrācijas likuma attiecīgi 24. panta pirmās daļas 8. punktu.

Šādā gadījumā... Un es arī sapratu, ka jūs klausījāties arī 9. datuma tiesas sēdes daļu, kurā pēc būtības pieteicēji uzdeva ļoti daudz jautājumu saistībā ar valsts valodas apliecināšanas šo te problemātiku.

Līdz ar to, vai es pareizi varu izdarīt secinājumu un vai jūs tam piekrītat, ka šajā te likumā „Par starptautisko un bezvalstnieku ieceļošanu un uzturēšanos Latvijas Republikā” 23.¹ pantā esošais ārvalstnieks pēc būtības ir salīdzināms tikai ar vienu kritēriju, proti, tajā laikā, kas bija... kā pantā rakstīts, 1992. gada 1. jūlijs... nebija kārtojies vai apliecinājies valsts valodas prasmes, saņemot šo statusu.

Tātad vēlreiz īsāk... Tātad šis kritērijs ir tikai viens kritērijs, proti, persona nebija apliecinājusi valsts valodu. Šis ir vienīgais salīdzināmais kritērijs. Vai es pareizi saprotu?

A. Zahars.

Valodu viņš neapliecināja... jā... Un, kā es jau arī pats minēju, tad, jā, tas vārdiskais formulējums noteikti atšķiras, uz ko attiecas 8. punkts un uz ko attiecas šis. Un šajā ielasās vēl arī citi.

V. Vītoliņš.

Paldies.

Un noslēdzot jautājumus tieši par šo bloku, tad es vēlētos varbūt uzprasīt, kā tad Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde gatavojas atlasīt tiesas uzdoto uzdevumu vai arī statistiku, ja, kā es to sapratu, īstenībā šādu situāciju nemaz nevar izveidot.

A. Zahars.

Nu, jā. To es nezinu, tur viss būs atkarīgs no tā, vai mums datu bāzē ir iespēja...

V. Vītoliņš.

Paldies, es sapratu... ja drīkstu pārtraukt... tad es precizēšu šo jautājumu. Kādus kritērijus tad jūs ievadīsiet datu bāzē?

A. Zahars.

Tātad... visdrīzākais viens būs tas, ka... tātad noteikti visiem būs tas kritērijs, pēc kā jau viņi tagad ir atlasīti, ka viņi ir ieguvuši pastāvīgās uzturēšanās atļauju saistībā ar iepriekšējā likuma 23.¹ panta pirmo daļu. Tad visdrīzākais, varētu būt, vai tā persona pirms tam nav bijusi nepilsonis... un arī, vai viņš pirms tam nav bijis pilsonis. Nu, kaut kā tā...

V. Vītoliņš.

Es nevēlos atklāt diskusiju, bet tomēr es vēlos vēlreiz vērst uzmanību uz to, ka mēs jau tikko noskaidrojām, ka, ja viņš ir naturalizācijas kārtībā, iespējams, kļuvis par pilsoni, tad viņš pāriet apakšā zem 24. panta pirmās daļas 8. punkta. Savukārt ir izslēdzošais regulējums, kurš pasaka, ka par nepilsoni viņš īsti nevarēja kļūt. Līdz ar to...

Bet es atbildi pieņemu, liels paldies par šo atbildi.

Un es tad turpināšu ar citu bloku.

Kā jau arī tika sniegta atbilde, un paldies par to, tātad saistībā ar šīm te pastāvīgās uzturēšanās atļaujām. Bet man ir tāds precizējošs jautājums. Proti, vai personas, stājoties spēkā apstrīdētajām normām, bija tiesīgas pieprasīt jebkuru pastāvīgās uzturēšanās atļauju, kura ir minēta 24. panta pirmajā daļā. Vai personai bija aizliegts saņemt kādu citu šīs pastāvīgās uzturēšanās atļaujas veidu? Tātad, citiem vārdiem sakot, vai persona varēja to dabūt?

A. Zahars.

Jā, persona varēja arī jebkuru citu, ja viņš atbilda... Cik es saprotu... tad noteiktu statistiku es arī nespēju nosaukt, bet bija arī tādi, kas...

V. Vītoliņš.

Paldies par atbildi. Tātad es saprotu, ka jebkuru varēja, nebija šādu ierobežojumu tātad un jebkuru atļauju varēja dabūt.

A. Zahars.

Citiem vārdiem sakot, nebija obligāti jāprasa Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statuss. Viņš varēja tikpat labi pieprasīt to pašu 24. panta pirmās daļas 7. punktā noteikto, pieņemsim, ja viņš atbilda kaut vai tiem pašiem prombūtnes kritērijiem, jo tur, teiksim, vienā ir 10 mēneši, otrā ir 12. Tā kā tur var gadīties arī tur kaut kādas nianšes.

V. Vītoliņš.

Jā, paldies.

Un tad šajā sakarībā man ir tāds jautājums, tātad, proti... tad šī persona, ja viņa šaubītos, ka viņa spētu izpildīt šo te pietiekamo finanšu līdzekļu esamību Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa saņemšanai, tad attiecīgi šī persona, vadoties arī gan no manis jau uzrunā pieminēto, gan arī jūsu pieminēto, šiem Ministru kabineta noteikumiem „Par ārzemniekiem nepieciešamo finanšu līdzekļu apmēru un finanšu līdzekļu esības konstatēšanu”, 2017. gada 25. aprīļa 225. noteikumu 3. punktam, varētu vērsties pārvaldē un attiecīgi šāds gadījums būtu izskatīts individuāli un attiecīgi ievērojot samērīguma principu. Vai tas tā varētu būt?

A. Zahars.

Tā tas varētu būt. Bet, nu... jānorāda, ka attiecībā uz Eiropas pastāvīgā iedzīvotāja statusu, nu tie noteikumi nav piemērojami... Tas būtu uz parasto uzturēšanās atļauju.

V. Vītoliņš.

Jā, tieši tā. Mans jautājums tieši bija par šo 24. panta pirmās daļas 7. punktā paredzēto pastāvīgās uzturēšanās atļaujas izsniegšanas veidu.

Vēl divi jautājumi.

Proti, pirmais, pie reģistrācijas. Jūs teicāt, ka šī pastāvīgās uzturēšanās atļauja netiek izsniegta uz visu mūžu, jo ik pa 5 gadiem ir šī te reģistrācija.

Man ir tāds jautājums, vai reģistrācijas laikā visām personām, tajā skaitā visiem Krievijas Federācijas pilsoņiem, notiek bezizņēmuma tāpat šo te kompetento iestāžu pārbaude.

A. Zahars.

Reģistrācijas laikā nē.

V. Vītoliņš.

Paldies.

Un protams, es arī dzirdēju atbildi uz uzdoto jautājumu, ka jūs īsti nezināt, kādi iemesli šobrīd ir kādai personai, kamdēļ ir atteikta šī pastāvīgās uzturēšanās atļauja attiecīgi, bet man tad varbūt tāds precizējošs jautājums, jo šeit arī izskanēja 9. datumā sēdes laikā, ka šiem pieteikuma iesniedzējiem ir iespējamās dažādas problēmas.

Vai jūs zināt vai nezināt tieši par pieteikuma iesniedzējiem... Vai kādam no viņiem ir atteikts izsniegt pastāvīgās uzturēšanās atļauju?

A. Zahars.

Man, protams, nav datu uz šodienu, bet tas, kas ir uz 9. janvāri, tad nav tādu datu, ka kādam būtu atteikts. Tieši otrādi, tur ir... Nu, tādu datu, ka būtu atteikts, nav. Ir viens, kurš vēl nav iesniedzis pieprasījumu uz termiņuzturēšanās atļauju, lai gan es redzu, ka viņš nav nokārtojies divas reizes valsts valodas pārbaudī.

V. Vītoliņš.

Paldies. Tātad nav šobrīd pieteikuma iesniedzējiem nevienam atteikts.

Paldies.

A. Laviņš.

Tā... pirms Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pārstāvim saku paldies par dalību tiesas sēdē, vēl ir tiesnešu jautājumi Saeimas pārstāvim.

Vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam. Man lūgums jums vēl palikt pie Satversmes tiesas tribīnes...

G. Kusiņš.

Paldies. Jā, man būs jautājums Saeimas pārstāvim, bet saistībā ar tām atbildēm, ko sniedza šobrīd pārvaldes pārstāvis, respektīvi, saistībā ar tiesas pieprasījumu par datiem.

Es saprotu, ka bijušā likuma 23.¹ pants stājās spēkā pēc tam, kad stājās spēkā likums, kas noteica nepilsoņa statusu. Nepilsoņa statusa reglamentējošais likums stājās spēkā... tika pieņemts 1995. gadā, savukārt šis 23.¹ pieņemts un stājās spēkā 1997. gadā. Tas gan sākotnēji ir bijis kā 81. panta kārtībā pieņemtie Ministru kabineta noteikumi, pastāvēja vēl tāda kārtība kā Satversmes 81. panta kārtībā, bet stājās spēkā 1997. gadā.

No jūsu teiktā man radās secinājums, ka jūs izslēdzat, ka varētu būt tāda situācija, ka persona būtu bijusi Latvijas pilsonis, jo nosacījumi atšķiras. Tiktāl es jums varētu piekrist.

Bet sakiet, lūdzu... 23.¹ panta otrajā daļā ir norādīts: bijušās PSRS pilsoņiem, kas citas valsts pilsonību ieguvuši... un tur ir vairākas iespējas... kas ieguvuši pēc 1996. gada 1. septembra.

Un tagad konkrēti mans jautājums. Vai varētu būt tāda situācija, ka nepilsonis ir ieguvis nepilsoņa statusu atbilstoši Nepilsoņu likumam, piemēram, 1996., 1997. gadā. 2000. gadā atteicies no nepilsoņa statusa un 2001. gadā ieguvis Krievijas pilsoņa statusu. Visi šie periodi ir pirms jaunā likuma spēkā stāšanās. Vai, jūsuprāt, šāda... es saprotu, ka teorētiska situācija... vai šāda teorētiska situācija patiešām nevarētu būt?

V. Vītolīņš.

Jā, man ļoti grūti būs jums šobrīd atbildēt. Tas nozīmē, ka ir jāveic papildu pārbaude. Bet, ja mēs runājam tīri teorētiski, tad manā skatījumā šis jūsu uzdotais jautājums varbūt nav...

G. Kusiņš.

Nav praktisks, bet tikai teorētisks...

V. Vītoliņš.

Jā, es saprotu... Bet tātad teorētiski es gribētu teikt, ka nē, bet es neizslēdzu šobrīd, ka tas tā varētu rasties. Jo, kāpēc nē? Tāpēc, ka, izlasot šo definīciju par ārvalstnieku, ja es pareizi nosaucu šobrīd šo definīciju, tad, protams, tas ir citas valsts pilsonis, pirmām kārtām. Tas ir viens.

Otrs. Tātad, ja viņš ir kļuvis par nepilsoni, tūri teorētiski... tad attiecīgi viņš jau arī paies zem šīs normas, kas bija spēkā līdz 2022. gada attiecīgajam septembrim, proti, jo viņš jau būs nepilsonis. Un proti, šim cilvēkam ir dota iespēja, teiksim tā, drīzāk viņš ir pieņēmis šo, kā arī pieteicēji teica, nu... kā lai saka... pielīdzināto statusu pilsonim. Un ir arī Satversmes tiesas spriedums, šķiet, ja es nemaldos, vai tik nebija 2003. gadā tieši par šo nepilsoņu situāciju, kur nepilsonim pieņemot pastāvīgās uzturēšanas atļauju, tātad bija noteikta iespēja zaudēt šo nepilsoņa statusu, un arī Satversmes tiesa konstatēja, ka tomēr nepilsoņa statuss ir atšķirīgs no pastāvīgās uzturēšanās statusa.

G. Kusiņš.

Vai tomēr...

V. Vītoliņš.

Ko es ar to gribu teikt... Ja es drīkstu pabeigt... Tad attiecīgi pieņemot šo nepilsoņa statusu vai vēl jo vairāk, kļūstot par Latvijas Republikas pilsoni, persona uzturas šeit, ja tā var izteikties, bez nosacījumiem, viņa nav pakļauta, teiksim, ārvalstnieka tiesiskajam režīmam, par ko es arī savā uzrunā minēju, proti, šīs personas brīvprātīgi izvēlējās Krievijas Federācijas pilsonību, atsakoties no Latvijas Republikas pilsoņa vai nepilsoņa statusa, un vienlaikus attiecībās ar Latvijas Republiku pārejot ārzemnieka statusā, proti, režīmā, kurš pēc Cilvēktiesību konvencijas un arī pēc Satversmes, manā izpratnē, negarantē tātad beznosacījumu ieceļošanu un uzturēšanos valstī.

Un no šāda skatpunkta, protams, ka rodas jautājums. Šis cilvēks, kurš ir apzināti brīvprātīgi pieņēmis Krievijas Federācijas pilsonību, bet tanī pašā laikā vēlas uzturēties Latvijā un saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju uz vienkāršota pamata, tajā skaitā nekārtojot valsts valodu, un, ja var vienkāršoti izteikties, tad, protams, ka Saeimai rodas aizdomas par šādiem gadījumiem, kuri Saeimasprāt prasa īpašu uzmanību. Un protams, šajā situācijā, kuru es jau minēju savā runā, kā lai saka, rada nepieciešamību pārskatīt šo un tajā skaitā attiecībā pret Krievijas Federācijas pilsoņiem, tā teikt, izvirzīt varbūt vairāk prasības nekā attiecībā pret citu valstu pilsoņiem, kuri, kā jau es teicu, tātad tikai Krievijas Federācijas pilsoņi faktiski ir tie, kuri iebruka Ukrainas neatkarīgajā valstī.

G. Kusiņš.

Man ir jautājums. No jūsu izvērstās atbildes man rodas secinājums, ka man jāpārjautā par faktiem.

Iepriekšējā tiesas sēdē un arī šodienas tiesas sēdē mēs sapratām, ka ir atšķirīgas personu grupas. Ir tie, kas turpina uzturēties uz iepriekšējā likuma pamata, un to mēs dzirdam arī Saeimas komisijas sēdē, kad ir jautāts, vai ir šādas personas un ir nosaukts skaitlis. Ir šādas personas, kuras uzturas uz iepriekšējā likuma pamata.

Tagad jūsu atbilde, kas saka, ka nepilsoņi tiek aptverti neatkarīgi no tā, vai tas ir iepriekšējā redakcijā vai jaunajā, manuprāt, maina faktisko situāciju diezgan būtiski. Ja jūs sakāt, ka jaunā redakcija attiecas arī uz tiem nepilsoņiem, kas ir saņēmuši uzturēšanās atļaujas uz vecā likuma pamata, tad man ir jājautā, vai tāda patiešām ir Saeimas griba, jo Saeimas komisijas sēžu materiāli liecina par pretējo.

V. Vītolīņš.

Tātad, Saeima ir koncentrējusies uz šo 24. panta pirmās daļas 8. punktu.

No šāda skatpunkta vēlreiz vēlos vērst uzmanību, ka Saeima koncentrējās tieši uz 24. panta pirmās daļas 8. punkta kritērijiem, kādi ir šīs pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai.

Tas ir arī, starp citu, norādīts Saeimas atbildes rakstiskajā atbildē. Proti, par šo aspektu attiecībā uz nepilsoņu statusu un uz viņu atteikšanos, nu, ja tā var teikt, naturalizēties, tā vietā pieņemot Krievijas Federācijas pilsonību. Konkrēti runājot par šo pieteicēju gadījumu, šķiet, arī, ja es pareizi atceros no galvas, tad vai tik tas nebija 37. lapaspusē, kur bija tabula un kur bija arī analizēts tieši šis aspekts un arī iepriekš pie leģitīmā mērķa bija norādīts, ka šie taču bija cilvēki, kuriem bija iespēja... kuri bija, kā lai saka, nepilsoņu statusā un viņiem bija iespēja naturalizēties. Un viņi tā vietā izvēlējās pieņemt Krievijas Federācijas pilsonību un tas, šķiet, ir acīmredzami, ka pieņemot Krievijas Federācijas pilsonību, liktos, ka cilvēks ir izvēlējies, kā lai saka, šo pilsonības valsti, bet tanī pašā laikā paliek Latvijā uz pastāvīgo uzturēšanos. Kamdēļ tad šis cilvēks negāja naturalizēties un nepalika uz šo pastāvīgo uzturēšanos varbūt Latvijas Republikas pilsoņa statusā?

Un no šāda skatpunkta šī 24. panta pirmās daļas 8. punkts... nu, viņš izskatās diezgan..., teiksim, tā...

G. Kusiņš.

Bet varbūt atgriezīsimies pie konkrētās situācijas.

Ir jānoskaidro... Un tad būs jautājums droši vien Saeimas pārstāvim un arī jums. Šobrīd es saprotu, ka tomēr ir divas dažādas personu grupas. Krievijas pilsoņi, kas ir saņēmuši uzturēšanās atļaujas uz iepriekš spēka esošā likuma pamata 23.¹ un tie, kas

saņēmuši uz šobrīd spēkā esošā... Jautājums katram no jums. Vai es saprotu, ka ir divas grupas tomēr...

V. Vītoliņš.

Jā, mūsu redzējumā tās ir divas grupas un tāpēc es vēlreiz vēlos uzsvērt, ka 9. datuma tiesas sēdē un arī pieteicēju pieteikumā ir ļoti liela koncentrācija tieši uz valodas apliecināšanas aspektu.

G. Kusiņš.

Bet mans jautājums... Vai tās ir divas grupas...

V. Vītoliņš.

Jā. Mūsu redzējumā nav, bet šeit ir viens salīdzinošais elements – valsts valoda. Un protams, ka arī Saeimā bija runa par valsts valodu ļoti daudz un manā skatījumā šeit nav divas vienādas grupas un es tikko izskaidroju, kādi ir parametri šai grupai, kas pāriet apakšā zem 24. panta pirmās daļas... Turklāt arī skaitliskā ziņā šīs grupas ļoti atšķirīgas.

G. Kusiņš.

Varbūt mans jautājums lika domāt, ka mēs sākam jau analizēt 91. panta kritērijus. Vai mēs varam saskatīt, ka ir personas, kas ir saņēmušas uz 23.¹ panta pamata, ko jūs arī iepriekšējā tiesas sēdē pateicāt, ka viņas ir saņēmušas uz cita likuma pamata un kā atšķirīgu pazīmi to norādījāt, un ir Krievijas pilsoņi, kas ir saņēmuši pastāvīgās uzturēšanās atļaujas uz Imigrācijas likuma pamata. Vienkārši ir tādas personas. Vieniem ir šāds legāls uzturēšanās pamats un otriem ir citāds.

V. Vītoliņš.

Bet ir Krievijas Federācijas pilsoņi, kuri ir saņēmuši uzturēšanās atļaujas arī uz Patvēruma likuma pamata.

G. Kusiņš.

Man liekas, ka es jautāju par divām grupām. Jūs atbildat ne uz manu jautājumu, bet ar kaut ko citu. Vai ir divas grupas? Jūsu atbilde ir, ka ir vēl trešā. Nu, tā nav atbilde uz manu jautājumu, man liekas.

V. Vītoliņš.

Mūsu redzējumā, izejot no Saeimas salīdzināmiem kritērijiem, šīs grupas nav salīdzināmas... ir divas grupas...

G. Kusiņš.

Ir divas grupas, bet tās nav salīdzināmas.

V. Vītolīņš.

Jā, precīzi.

G. Kusiņš.

Jā. Vai tas sakrīt arī ar jūsu viedokli, ka ir divas grupas, bet nav... varbūt neiesim, vai tās ir salīdzināmas vai nav. Vienkārši ir divas grupas un tie ir divi legāli pamati, kas dod tiesības legāli uzturēties Latvijas Republikā.

A. Zahars.

Skaidrs, ka tās ir divas grupas. Viena ir tā, kura iegūst uz Imigrācijas likuma pamata un otra, kura ir ieguvusi uz to 23.¹ panta pamata. Vieniem ir tādi kritēriji, otriem ir citādi. Nu... Bet beigās jau abiem ir tās uzturēšanā atļaujas.

Un tad teorētiski pēc tiem jūsu noteiktajiem datiem, Satversmes tiesa varētu secināt vai konstatēt, vai šīs otrās grupas sastāvā ir personas, kas ir bijušas nepilsoņi un tādējādi būtu tās līdzīgās situācijas – pēc vecā likuma nepilsoņi un arī pēc jaunā likuma nepilsoņi.

A. Zahars.

Nu... Es ceru, ka mēs spēsim kaut kā tā atlasīt... To, ka tādi varētu būt, es neizslēdzu. Tur bija pietiekoši liels posms arī laika ziņā. Tur varēja rasties...

A. Laviņš.

Jā, paldies. Tātad, esam noskaidrojuši, ka tāds uzdevums ir iespējams un paliek spēkā tiesas pieprasītais informācijas pieprasījums.

Paldies.

Sēdieties, lūdzu...

Un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pārstāvim Zahara kungam teikšu paldies pa dalību tiesas sēdē un paldies par izturību, šo vairāku stundu garumā nepārtraukti sniedzot atbildes uz ļoti daudziem jautājumiem – gan no tiesas, gan no lietas dalībniekiem. Lai jums jauka diena! Paldies.

A. Zahars.

Paldies.

A. Laviņš.

Cienījamie lietas dalībnieki! Šobrīd tiek izsludināts pārtraukums uz vienu stundu.

14.05 atgriezīsimies un turpināsim tiesas sēdi ar pieaicināto personu uzklausīšanu.

Un pieaicināto personu uzklausīšanas secībā, ievērojot procesuālās ekonomijas dēļ, ekonomijas apsvērumu dēļ... ir ieviestas izmaiņas. Mēs turpināsim uzklausīt pēc pārtraukuma... uzsāksim uzklausīt Valsts izglītības satura centra pārstāvi, pēc tam Valsts valodas centra pārstāvi un tad lietpratēju Alekseju Dimitrovu.

Un tiesībsarga pārstāvis, visticamāk, tiks uzklausīts nākamajā tiesas sēdē.

Tas ir saprotams, ja? Paldies.

Pārtraukums līdz 14.05.

(Pārtraukums)

A. Laviņš.

Lūdzu, sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi.

Tiks uzklausīts Valsts izglītības satura centrs, un šo institūciju tiesas sēdē pārstāv Izglītības un zinātnes ministrijas Juridiskā un nekustamo īpašumu departamenta direktora vietniece Daiga Dambīte un Vērtēšanas un analītikas departamenta Valsts valodas prasmes pārbaudes nodaļas vadītāja Anta Lazareva.

Dambītes kundze un Lazarevas kundze... jūs esat ieradušās...

Vai personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

P. M. Daugavvanaga-Vanaga.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Lūdzu, Valsts izglītības satura centra pārstāves... es aicinu sniegt viedokli... Sākotnēji varat norādīt to būtiskāko, ko jūs vēlaties pēc savas iniciatīvas paust Satversmes tiesai, un tālāk jau sekos tiesnešu jautājumi. Lūdzu! Dambītes kundze.

D. Dambīte.

Jā, paldies, godātā tiesa!

Tad par Valsts izglītības centra iesaisti un lomu valsts valodas prasmes pārbaudes organizēšanas kārtībā, tieši attiecībā uz Krievijas Federācijas pilsoņiem, kas

saistīti ar grozījumiem Imigrācijas likumā, kas pieņemti 2022. gada 22. septembrī un arī 2023. gada 5. aprīlī.

Vēlos akcentēt, ka Valsts izglītības satura centra loma bija tieši nodrošināt šo valsts valodas prasmes pārbaudi, organizēt viņu, kas atbilst Satura centra nolikumam un atbilstoši kompetencei.

Tātad, 24. septembrī spēkā stājās šie Imigrācijas likuma grozījumi, un tika noteikts, ka šiem Krievijas Federācijas pilsoņiem līdz 2023. gada 1. septembrim ir jāiesniedz apliecinājums par valsts valodas apguvi, ja šī persona vēlas atkārtoti saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju.

Vēršu uzmanību, ka valsts valodas prasmes pārbaudes notiek, pamatojoties uz Ministru kabineta noteikumiem un tie ir pieņemti 2022. gada 8. martā Nr. 157 „Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību” un šie noteikumi stājās spēkā 2023. gada 1. janvārī.

Mazliet arī par viņu pieņemšanu un spēkā esamību. Tad vēlos akcentēt to, ka šie noteikumi ir izstrādāti pusgadu pirms Imigrācijas likuma grozījumiem, šos noteikumus izstrādājot jau 2021. gada vasarā. Tika sagatavota anotācija, kurā mēs skaidri jau definējām un izskaidrojām šo valsts valodas prasmes pārbaudes organizēšanas kārtību, ka šajā te pārbaudes kārtībā tiek izmantota valsts informācijas sistēma, tādējādi ejot uz šo digitalizāciju un vieglāku pakalpojumu sniegšanu un saņemšanu personām, kā arī šajos noteikumos jau arī tika izskaidrots, kāpēc ir noteikts šis te vecuma sliekšnis – no 15 līdz 75 gadiem.

Ņemot vērā, vai... pareizāk sakot, turpinot par šiem Imigrācijas likuma grozījumiem, tātad saņemot informāciju no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, ka Krievijas Federācijas pilsoņu skaits, kuriem ir nepieciešama šīs valsts valodas prasmes pārbaude, ir 17 865 personas. Šāda informācija un skaitliskais apmērs ir arī norādīts Ministru kabineta 157. grozījumu projektā. Protams, Valsts izglītības satura centrs izvērtēja savu kapacitāti, cilvēku resursus un piedāvāja šo risinājumu, kā organizēt šo te Krievijas Federācijas pilsoņiem šo valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību.

Ņemot vērā, ka tas cilvēku apjoms ir liels, jo Satura centrs ik gadu nodrošināja apmēram 4,5 tūkstošus cilvēkiem šīs valsts valodas prasmes pārbaudes, mēs sapratām, ka ir nepieciešams izveidot atsevišķu šo plūsmu, lai organizētu un tātad arī disciplinētu šos Krievijas Federācijas pilsoņus, un atradām šo risinājuma veidu. Noteicām konkrētus termiņus, kuru laikā šīm personām ir jāpiesakās, noteicām konkrētu termiņu, kurā laika periodā šīm personām ir jākārt valsts valodas prasmes pārbaude. Valsts valodas prasmes pārbaudes sākumā notika trijās vietās pilsētās Latvijā: Rīgā, Daugavpilī un Liepājā, bet Rīgā, piemēram, bija vairākas vietas, vairākas adreses, kurās notika un pēc tam arī 2023. gada vasarā tika piedāvāts arī Rēzeknē un Ventspilī šīs vietas. Tātad, mēs nācām pretī, lai cilvēkiem nebūtu tik tālu jābrauc un tuvāk viņu dzīvesvietai piedāvājām šīs vietas, kurās kārtot šo valsts valodas prasmes pārbaudi.

Tātad, bija konkrēti pieteikšanās termiņi, kurā šī persona varēja pirmo reizi kārtot un arī atkārtoti kārtot šo valsts valodas prasmes pārbaudi.

Vēl vēlos vērst uzmanību, ka vienlaicīgi telpā, kurā tiek kārtota šī prasmes pārbaude, var atrasties 10 personas. Papildus šajā telpā atrodas arī novērotāji, kas kontrolē uz uzrauga, lai netiktu izmantoti kādi papildlīdzekļi, vai kāda persona negodprātīgi rīkotos.

Vēl vēlos vērst uzmanību, ka paralēli vai vienlaikus ar šo Krievijas Federācijas pilsoņu valsts valodas prasmes pārbaudes organizēšanu, mēs arī organizējam šīs valsts valodas prasmes pārbaudes Ukrainas civiliedzīvotājiem un arī bezdarbniekiem, kuriem arī mēs nevaram atteikt un arī mums ir jāievēro viņu tiesības. Tātad mums paralēli bija jāstrādā arī ar šiem cilvēkiem.

2023. gada 5. aprīlī, kad mainījās šī situācija un Saeima pieņēma Imigrācijas likumā grozījumus un noteica atkārtotas pārbaudes laika pagarinājumu līdz šim te 30. novembrim. Līdz ar to mums arī atkal bija jāizvērtē Ministru kabineta noteikumi Nr. 157, jāveic grozījumi, lai atkal definētu šos termiņus, noteiktu termiņus, šo plūsmu, vienmērīgo plūsmu, lai organizētu un disciplinētu šos Krievijas Federācijas pilsoņus, aicinātu tad noteiktā laikā viņus pieteikties un viņiem arī zināmā laika posmā kārtot šo pārbaudi.

Par dažiem vēl uzraudzības aspektiem no likumdevēja puses. Droši vien jūs jau arī esiet dzirdējuši un klausījušies un redzējuši, ka Valsts izglītības satura centrs 2023. gada 18. martā sniedza informāciju Saeimas Pilsonības, migrācijas un sabiedrības saliedētības komisijas deputātiem, kurā mēs jau skaidrojām šo te gan laika grafiku, mums ir gan prezentācija par laika grafiku, kādā šiem pilsoņiem ir jāveic savas darbības, gan arī sniedzām detalizētu aprakstu, kas ir jādara, un arī papildus vēl centrs informēja arī krievvalodīgo masu medijus, lai tātad sasniegtu šī informācija arī mērķa auditoriju. Un arī 2023. gada 29. martā centrs informēja Saeimas Pilsonības, migrācijas un sabiedrības saliedētības komisijas sēdē par to gaitu, kas mums jau ir notikusi un kādā procesā ir šī te pārbaudes kārtība, cik daudz cilvēki ir ieradušies un nokārtojuši šo valsts valodas prasmes pārbaudi.

Līdz ar to nu, ņemot vērā mūsu aktīvo rīcību, aktīvo darbību gan normatīvo aktu izstrādē diezgan īsā laika posmā, organizējot visu šo pārbaudes kārtību, atrodot gan cilvēku resursus, gan tehnisko nodrošinājumu, gan arī materiālus, jo mums katrai pārbaudei ir savi materiāli un mēs nevaram vienu komplektu izsniegt vai piedāvāt šiem cilvēkiem, jo informācija var noplūst, līdz ar to mums bija jāizstrādā arī papildu šie materiāli, materiālu komplekti, uzdevumu komplekti, tātad, tas mums, protams, prasīja laiku, bet šajos te... no septembra, kad tika pieņemti Imigrācijas likuma grozījumi, līdz tad, kad cilvēki jau sāka šo pārbaudi kārtot, tad ar aprīli mēs bijām izdarījuši visu savu darbu.

Un līdz ar to mēs uzskatām, ka Centrs ir izpildījis likumdevēja noteikto uzdevumu un nodrošinājis šo pārbaudes kārtību.

Par valsts valodas prasmes pārbaudi tieši uz A2 pamata līmeņa 2. pakāpi, kas attiecas uz šiem pilsoņiem, Krievijas Federācijas pilsoņiem... Tad vēlos vērst uzmanību, ka ar 2004. gada 20. aprīļa noteikumiem Nr. 319 „Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību ārzemniekiem, kas ir tiesīgi pieprasīt pastāvīgās uzturēšanās atļaujas”, šie Ministru kabineta noteikumi ir izdoti uz Imigrācijas likuma pamata un noteica šo prasību, ka ārzemnieks ir tiesīgs saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju, ja viņš ir apguvis valsts valodu vismaz 1. zemākās prasmes līmeņa B pakāpē, kas šobrīd ir pamatlīmeņa 2. pakāpe A2.

Par valsts valodas šo te prasmes pārbaudes saturu. Tātad, pārbaude sastāv no četrām daļām. Tas atbilst arī Eiropas Padomes dokumentam šie te kritēriji un šis sadalījums 6 pakāpēs un līmeņos. Tātad, pārbaude sastāv no četrām daļām: lasīšanas, klausīšanās, rakstīšanas un runāšanas.

Attiecīgi klausīšanās prasmes un lasītprasmes uzdevumi tiek pildīti šajā valsts informācijas sistēmā tiešsaistē datorā. Rakstītprasmes uzdevumi tiek pildīti ar pildspalvu uz papīra lapas, runātprasmes, savukārt var notikt divos veidos – vai nu klātienē tieši ar šo te vērtētāju, vai arī videokonferences režīmā video veidā.

Tiešsaistes uzdevumi klausīšanās prasmē un lasītprasmē ir veidoti tā, lai personai nebūtu jāizmanto datora klaviatūra rakstīšanai latviešu valodā. Tātad, viņam ir jāveic šie uzdevumi ar datora peli. Kā, piemēram, ir jāizvēlas pareizā atbilde, ieklikšķinot, kura ir šī pareizā atbilde, vai arī jāievelk kāda frāze, pareizā frāze vai pareizais vārds teikumā.

Tātad, protams, ja mēs runājam par valsts valodu kā apguvi, kā mācīšanos, ka kopumā mēs saprotam, ka tas ir apzināts process un katrai personai, kas vēlas šo valodu apgūt vai ikvienu valodu apgūt, ir jāiegulda darbs. Nu, bez tā droši vien valodu mēs nevarēsim apgūt, ja mēs to negribēsim. Ja reiz šīm personām ir bijis mērķis dzīvot Latvijā un uzturēties Latvijā, un, kā mēs redzam, tad viņas šeit ir dzīvojušas 20 gadus, tad nu, visticamāk, viņām vajadzēja būt pietiekami apzinīgām un šīs valodas prasmes apgūt tādā līmenī, lai tad, kad likumdevējs izvirza šo prasību, manuprāt, arī atbilstošu prasību, lai pārliecinātos par to, vai tiešām šī persona, kurai ir šī vēlme šeit uzturēties, ir apguvusi šo valsts valodu A2 līmenī.

Un tad mazliet varbūt arī par statistiku. Pēdējais par statistiku. Tātad, kā jau es minēju, tātad sākotnējais pilsoņu skaits, kuriem bija jākārt šī pārbaude, bija definēta 17 865. Tas ir unikālo personu skaits. 2023. gadā, ja mēs to periodu ņemam, pārbaudei reģistrējās 12 780 personas. Reģistrējās 2023. gadā. No šiem te, kas reģistrējās, kārtoja 11 861 persona. Nokārtoja 54 procenti jeb 6367 personas. Tās personas, kas nenokārtoja, viņām bija iespēja kārtot otru reizi, trešo reizi, ceturto reizi. Nu un tagad

jau attiecīgi divu gadu laikā vēl nākamās reizes. Mums ir skaitlis, ka otro reizi kārtoja jau arī 6222 personas.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

D. Dambīte.

Jā, es atvainojos... ja būs kādi detalizēti jautājumi par pārbaudes saturu, lasītprasmēm vai jums būs tāda vēlme uzzināt kaut kādus tieši niansētus jautājumus, tāpēc ir šī Valsts valodas prasmes pārbaudes nodaļas vadītāja, kas tieši piedalās arī un vērtē šos cilvēkus un var jums izstāstīt kādus gadījumus no dzīves, ja vajag.

A. Laviņš.

Jā. Raudzīsim, kādi būs tiesnešu jautājumi un, ja būs nepieciešams, tad paaicināsim jūsu kolēģi, kas arī ir šīs institūcijas pārstāve šajā tiesas sēdē.

Lūdzu, vārds tiesnesei Anitai Rodiņai.

A. Rodiņa.

Jā, paldies par jūsu viedokli. Man būs daži jautājumi.

Pirmais. Es gribēju saprast... es arī skatos Ministru kabineta noteikumus 157. un es redzu, ka tiešām ir izveidots speciāls regulējums šīm personām. Sakiet, lūdzu, bet tomēr kurš bija tas pirmais brīdis, kad šīs personas varēja reģistrēties vai pieteikties valsts valodas kārtošanai? Vai viņām obligāti bija jāsaņem šis te 1. februāris 2023. gadā? Vai arī jau varēja izmantot šīs tiesības ātrāk, jo, kā mēs zinām, regulējums jau stājās spēkā iepriekšējā gada rudenī.

D. Dambīte.

Jā, es vēlreiz atkārtosu.

Tātad, Krievijas Federācijas pilsoņiem, kuri vēlējās, tad, kad viņi uzzināja, ka šis likums spēkā stājās, tad viņiem bija tiesības vispārējā kārtībā... tad mums nebija atsevišķa plūsma nodalīta... vispārējā kārtībā pieteikties uz valsts valodas prasmes pārbaudi un kārtot viņu pat novembrī un decembrī. Un arī ir šādas personas, kuras to izdarīja. Ja viņas izteica vēlmi, mēs, protams, reģistrējām un viņām noteicām šo datumu, konkrēto laiku, kad viņas nāca un kārtoja. Jā.

A. Rodiņa.

Paldies. Un, kā es saprotu, tātad varētu teikt, ka šīm normām, kas tika iekļautas Ministru kabineta noteikumos, kas attiecās uz šīm personām, bija divējāds mērķis.

Viens – radīt, varētu teikt tā... tādu, kā jūs teicāt, speciālu plūsmu šīm personām un otrs – arī sabalansēt Valsts izglītības satura centra darba kapacitāti. Vai es pareizi sapratu?

D. Dambīte.

Gan – gan. Jā, protams, jo mēs negribējām, lai Vaļņu ielā izveidojas 18 tūkstošu personu rinda un cilvēki stāvētu salā un pieteiktos uz šo te valsts valodas prasmes pārbaudes kārtošānu. Protams, tātad mēs mēģinājām... ņemot vērā mūsu resursus, sadalīt šos resursus, jo mums šajā laika posmā bija jāpieņem jauni cilvēki darbā, kas arī reģistrēja šīs te personas, kas... ja tā varētu izteikties, sēdēja zvanu centrā un pieņēma zvanus, jo cilvēku zvanu bija ļoti daudz. Mēs nodrošinājām, stāstījām viņiem, konsultējām viņus, kas viņiem ir jādara, kurā brīdī... Nu, tas bija ļoti apjomīgs darbs. Jā, mēs pieņemām arī šos cilvēkus darbā un mēs pat, teiksim tā, strādājām maiņās, lai varētu pārbaudes kārtot šīs personas. Vienā dienā 500 cilvēkus mēs eksaminējām. Tātad, mēs organizējām tā, lai nodrošinātu visu viņiem šo plūsmu. Un, ja viņi izteica to vēlmi... jo tie termiņi tiešām bija tādi saspringti, un lai mēs paspētu līdz 1. septembrim, kas bija sākotnēji noteikts, lai tanī posmā viņi paspēj pirmo reizi nokārtot un arī, ja vajag atkārtoti... tātad, nu... diezgan tādi strikti termiņi bija... tāpēc mēs arī, teiksim, sargrupējāmies, noorganizējām visu tā, lai no mūsu puses mēs būtu visu nodrošinājuši.

A. Rodiņa.

Jā. Paldies.

Un sakiet, lūdzu, vai es pareizi sapratu, ka Centrs arī sniedza informāciju par eksāmena izmēģināšanas iespējām. Vai jūs, lūdzu, varētu pakomentēt arī šo aspektu?

D. Dambīte.

Jā, tieši tā. Tātad mums cilvēki, kas nāca klātienē, un arī tie, kam Valsts satura izglītības centra mājaslapā bija pieejama informācija... tātad mēs arī izsniedzām viņiem pie pieteikšanās tādu lapu, kur bija īsos teikumos norādīts, kur viņiem ir jāreģistrējas, kur viņiem ir jāpiesakās, kur var atrast informāciju pārbaudīt savas zināšanas, nu, tādi uzdevumu paraugi bija un arī saite tika norādīta, kur var izmēģināt.

A. Rodiņa.

Un vai jums ir kāda informācija, cik personas izmantoja šādu izmēģināšanas iespēju?

D. Dambīte.

Man nav tādas informācijas... varbūt kolēģei ir tieši tā statistika...

A. Lazareva.

Jā, godātā tiesa. Mums tādas informācijas precīzi nav, jo tā bija katra cilvēka, protams, individuāla izvēle, vai viņš meklēs šo informāciju. Bet katrā ziņā no skolotājiem, ar kuriem varbūt mēs kontaktējāmies, jo vēlāk arī daudzi paaugstināja savu valodas prasmi, mēs zinām, ka cilvēki par to bija informēti un izmantoja. Bet, nu to skaitu... to mēs, protams, pateikt nevaram.

A. Rodiņa.

Paldies. Tas ir saprotami.

Tad man tieši viens jautājums, kas ir saistīts varbūt ar eksāmenu norisi. Proti, kā jau jūs teicāt, tātad valsts izvēlējās iet šo moderno ceļu izveidot sistēmu speciālu, kura arī būtu daļa no eksāmena, tā ir daļa, kas ir jākārt elektroniskā vidē. Kāds ir centra novērojums? Tātad, vai nespēja nokārtot šo te eksāmena daļu var pamatot ar datora prasmju neesamību? Un vai varēja būt arī tāda situācija, ka, piemēram, norit eksāmens, bet novērotājs vai šis te skolotājs, kas tur stāv klāt, redz, ka cilvēks ir satraucies un varbūt nespēj pārvaldīt datorpeli. Vai arī tika sniegta arī tāda tehniska palīdzība, kas ļautu... Varbūt cilvēkam zināšanas ir, bet šis te tehniskās prasmes nav. Kā tika risināti šie jautājumi? Varbūt jūs varat padalīties?

D. Dambīte.

Vispirms es tomēr gribēšu akcentēt, ka Valsts valodas prasmes pārbaudes kārtība un norise ir visām personām vienāda. Mums ir vienādas attieksmes jautājums. Un neatkarīgi no tā, kādām vajadzībām. Tas ir pirmkārt.

Otrais. Esam tikai cilvēki un mēs redzam... ja mēs tajā pārbaudes laikā redzam, ja cilvēkam ir kāda palīdzība nepieciešama, viņš paceļ roku un, protams, novērotājs pienāca klāt un palīdzēja, vai viņš varēja parādīt ar roku pareizo atbildi un novērotājs varēja palīdzēt viņam ieklikšķināt šo pareizo atbildi. Nu, tik cilvēcīgi mēs, protams, nācām pretī.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un tad visbeidzot. Jūs arī tomēr veicat tādu apkopojošu informāciju un arī izdarāt secinājumus... Viens no jautājumiem, kas ir ticis aktualizēts arī pieteikumos, ir jautājums par vecumu. Un arī Saeimas sēdēs tika apspriests jautājums par to, vai tiešām nevajadzētu samazināt šo te vecuma robežu. Kāds ir jūsu novērojums... teiksim, vai vecums var būt šķērslis valodas apguvei un eksāmenu kārtīšanai? Kāds ir jūsu viedoklis par to, ka ir saglabāts šis te vispārējais vecums, bet šīm personām nav tomēr samazināta šī te vecuma robeža, līdz kurai ir jākārt eksāmens.

D. Dambīte.

Jā, paldies.

Tātad, jau 2021. gadā, kad mēs izstrādājām šos Ministru kabineta noteikumus, noteikumu projektu, tika analizēti jau tie dati vēsturiskie, jo šāda te vecuma sliekšņa nebija. Tātad, tika analizēti dati un no datu analīzes mēs secinājām, ka, jā, diemžēl vai, pareizāk sakot, ir robeža, tātad robežšķirtnē vecumam, no kuras tad diezgan strauji tie, kas kārto virs 75 gadiem, viņi nenokārto. Tas ir diezgan ievērojami liels cilvēku skaits, kuri pēc 75 gadiem šo pārbaudi nenokārto. Tādējādi mēs arī tātad izstrādājām šo noteikumu projektu un arī šo te vecuma robežu vai vecuma sliekšni noteicām, jo mēs redzējām, ka ir šāda situācija.

A. Rodiņa.

Tātad šis sliekšnis ir noteikts, balstoties tomēr analīzē vai pētniecībā. Vai es pareizi sapratu?

D. Dambīte.

Jā, arī tajā skaitā... un arī ir dažādi citi pētījumi, kā, teiksim, mūžizglītības pētījumi... kuros arī parasti ir šis vecuma posms – 15–75 gadi – noteikts, pētīts un analizēts.

A. Rodiņa.

Un visbeidzot pēdējais jautājums no manas puses.

Tas ir par valodas apliecībām. Jo mums arī ir pieteikuma iesniedzēji, kuri ir iepriekš kārtojuši šo te valsts valodas pārbaudes darbu, teiksim tā... un nokārtojuši, saņēmuši attiecīgo apliecību, bet normatīvais regulējums noteic, ka šī apliecība neder, lai izpildītu Imigrācijas likuma prasības. Savukārt šī apliecība der, lai veiktu noteiktus darba pienākumus.

Kādēļ notika tāda atteikšanās no šīm vecajām valsts valodas apliecībām? Kādi ir tie argumenti?

D. Dambīte.

Jā. Pareizi jūs noradāt. Tātad Ministru kabineta noteikumos ir noteikts šis te periods, līdz kuram iepriekš izsniegtās apliecības der profesionālo un amata pienākumu pildīšanai. Tas ir noteikts tāpēc, ka līdz šim noteiktajam 2001. gadam šajās iepriekšējās apliecībās nav tāds sešu līmeņu pakāpju sadalījums, kāds ir noteikts ar jaunajiem... tātad ar tiem 2004. gada noteikumiem, kuros ir pateikts, ka šīm personām, kuras ir tiesīgas pieprasīt vai saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, šī pakāpe ir nepieciešama sākumā 1B, pēc tam A2 līmenī. Tātad, tajās iepriekšējās apliecībās šādu te apzīmējumu nav.

A. Rodiņa.

Tas ir vienīgais iemesls?

D. Dambīte.

Otrs iemesls ir... ja mēs turpinām, kāpēc... tad otrs varētu būt tāds papildus... ka tās personas, kurām ir šīs te apliecības pamata un profesionālo pienākumu pildīšanai, viņu darba devēji ir atbildīgi par to, un uzraudzīt un kontrolēt, vai šī persona tiešām šo valodu pārzina tajā līmenī, kas ir nepieciešams tam amatam vai profesionālo pienākumu pildīšanai un viņa uzrauga... tātad, ir uzraudzības kontroles mehānisms attiecībā uz šīm personām.

Papildus tātad vēl... arī Valsts valodas centrs kontrolē, kā valoda tiek ievērota, pildot profesionālos amata pienākumus.

A. Rodiņa.

Tad ir šie divi argumenti pamatā.

D. Dambīte.

Jā.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Labi. Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Bet, pirms uzdodat jautājumu... Lazarevas kundze, jūs varat apsēsties.. ja būs jautājumi... Būs jautājums, ja? Redz, kā... izrādās, ka varētu būt. Lūdzu, Kucinas kundze, turpiniet tad.

I. Kucina.

Jā. Sveicināti un paldies par jūsu atbildēm.

Varbūt nedaudz precizējot vēl informāciju un statistiku, ja drīkstam.

Tad attiecīgi jūs minējāt, ka principā pastāv tie pētījumi un arī tiesībsarga viedoklis ir, ka jā, 75 gadi... nu, varbūt jau tas varētu būt pārskatīts un būtu pārskatāms un iespējams, caur šo labu likumdošanu likumdevējs to nav, it kā nav ievērojis... to mēs dzirdēsim rīt precīzāk, ko tiesībsargs ar to bija domājis... Bet pēc savas būtības, pēc tiem datiem, kas ir jūsu rīcībā. Šobrīd tie, kas ir kārtojuši un nav nokārtojuši vecumā no 65 līdz 75... kādi ir tie dati un kādās pārbaudes kategorijās? Vai tie ir saistīti ar kaut kādu digitālo prasību nespēju lietot vai, kā jūsu rakstveida viedoklī ir rakstīts... ka tas vairāk ir saistīts ar rakstītprasmi...

A. Lazareva.

Tātad, attiecībā uz vecuma posmiem un to sekmību vai tiem rezultātiem... Tas cilvēku apjoms, kas ir analizēts, ir pietiekami liels skaits, līdz ar to tie dati tā kā būtu ticami no statistikas viedokļa. Un mēs secinājām, ka nu, attiecībā uz vienu jautājumu, tātad attiecībā uz datorprasmju lietošanu... tātad, nu, rezultāti apliecina, ka tomēr tajā lasīšanā un klausīšanās ir tie labākie vidējie rezultāti, līdz ar to nu nav secināms, ka tas būtu tas izšķirošais faktors.

Attiecībā uz problēmu, kas jau izskanēja attiecībā uz rakstīšanu... Tātad izvērtējot korelāciju starp visām valodas darbībām, mēs secinājām, ka tas punktu skaits, vidējais punktu skaits lasīšanā un klausīšanās, piemēram, un rakstīšana atšķiras par 3 - 4 punktiem vidēji, kas ir visos līmeņos, visos vecumos... nu, dažāda vecuma kārtotājiem un arī dažādos citos valodas prasmes līmeņos, ne tikai A2, jo rakstīšana ir grūtākā prasme latviešu valodā un varbūt ne tikai latviešu valodā... Un līdz ar to tā ka būtisku atšķirību, piemēram, šajā grupā, analizējot šīs grupas datus no kopumā tā, kā kārto valsts valodas prasmi, nu nav tas secināts.

I. Kucina.

Vai es pareizi saprotu, ka jūs nevarat šobrīd nu, teiksim, izvilkt datus par tām personām, kuras nenokārtoja tieši vecuma kategorijā no 65 līdz 75 un kādu iemeslu dēļ viņi nav nokārtojuši.

A. Lazareva.

Nu, kopumā mēs varam pateikt, ka tās personas, kas vispār nenokārtoja... kas kopumā nenokārtoja... un arī tās personas, kas nenokārtoja vecumā pēc 65 gadiem, tātad tas skaits, kas nenokārtoja un nokārtoja, ir apmēram vienāds. Un tur nav konkrēti... mēs esam analizējuši tos datus, bet mēs nevaram secināt, ka tikai rakstīšanas dēļ vai tikai klausīšanās, vai tikai lasīšanas dēļ ir tas iemesls vai tas pamatojums, kāpēc viņš nenokārtoja. Jo tad, kad mēs paskatāmies, tad ir tā... tie, kas nokārtoja, tiem valodas darbībās visur tie punkti ir līdzīgi... nu, viņi korelē... Un tie, kas nenokārtoja, tiem arī citās prasmēs arī tajā pašā vecuma grupā... Piemēram, paņemam vienu vecuma grupu... Ja viņi nenokārtoja, tad viņiem arī citās prasmēs tie vērtējumi ir zemi... nu, nepietiekami, tā būtu precīzāk. Tā kā nav būtiskas atšķirības.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Un tad par jūsu rakstveida viedokli. Jums ir norādīta šāda informācija jeb precīzāk... jūsu viedoklis, ka pārbaude kopumā ir veidota, respektējot, ka primāri tās mērķauditorija ir personas, kurām nepieciešams valsts valodas prasmi apliecinošs dokuments profesionālo un amata pienākumu veikšanai, tas ir viens primāri... un otrs

– ārzemnieki, kas salīdzinoši neilgu uzturas Latvijā un ir tiesīgi pretendēt uz pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanu vai Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanu. Principā, tās ir divas tādas kategorijas, ko jūs mērķtiecīgi izdalāt, kāpēc šāds pārbaudes veids ir izvēlēts.

Jautājums ir sekojošs. 65–75 gadu personu grupa. Vai ir bijušas diskusijas, ka varētu būt kāds cits pārbaudes veids, vai ir veikti kādi atvieglojumi arī šajā personu grupā? Un kādu iemeslu dēļ šī pensionāru grupa varēja saņemt arī kādus atvieglojumus no kādas pārbaudes veikšanas?

D. Dambīte.

Jā, ja mēs sākam no jautājuma beigām... tā tad, jā. Ministru kabineta noteikumos ir pielikums, kuru dēļ... vai ir norādīts... šis te veselības apstākļu dēļ, kur viņi ir atbrīvoti pilnībā, piemēram, no šīs valsts valodas prasmes pārbaudes. Vai atbrīvoti no kādas daļas. Jā... tā tad tur arī ir rakstīts to noteikumu pielikumā... ka atbrīvots, piemēram, no klausīšanās.

Arī Saeimas komisijas sēdē, kur jūs jau droši vien dzirdējāt un es arī sniezu šo informāciju... ka jā, mums bija diskusija par to... mēs pamatojām, kāpēc un sniedzām skaidrojumu, kāpēc mēs šobrīd nesaskatām vajadzību vai nepieciešamību pārskatīt šo sliekšni, bet, iespējams, tuvākā nākotnē mēs to pārskatīsim... nevaram to šobrīd pateikt... bet šis te valsts valodas prasmes pārbaudes... var teikt, ka arī tuvākajās kaimiņvalstīs un bišķīt arī tālāk, tiek veiktas atbilstoši Eiropas vienotam dokumentam. Un, ja mēs tā pamatā skatāmies, un uz šo dokumentu mums ir arī atsauce Ministru kabineta noteikumos, tā tad pamatā jā... šīs valsts valodas prasmes pārbaudes šajā konkrētajā A2 līmenī ir domātas tām personām, kas šeit iebrauc, ārzemnieki, neilgu laiku uzturas... lai viņi saprastu, kas šeit notiek šajā te sadzīvīskā līmenī, komunikāciju līmenī. Viņam ir uzrakstīts, ka ir jāpiesakās uz valsts valodas prasmes pārbaudi, viņš saprot, kas ir uzrakstīts, saprot, kur viņam ir jāierodas un ja viņam ir nepieciešama papildu informācija, tad viņš zina, kur piezvanīt un kur saņemt šo konsultāciju. Pamatā, jā.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Lūdzu, vārds tiesnesim Artūram Kučam.

A. Kučs.

Jā, man vienkārši īss precizējošs jautājums. Vienkārši zinot arī tīri no personiskās pieredzes, ne no šīs grupas, bet šāda vecuma cilvēkus... nu, cilvēkus,

kuriem vispār nav datora prasmju tajā vecumā... Un tāpēc man tas jautājums ir, lai vienkārši precizētu. Ja cilvēkam vispār nav datora prasmju, vai viņš varēja šo eksāmenu nokārtot vai nevarēja? Nu, ja ir valsts valodas zināšanas, bet nav datora prasmju?

A. Lazareva.

Nu, mana kolēģe jau atbildēja, ka principā jau uzsākot eksāmenu... eksāmena novērotāji instruē un pastāsta visu par eksāmena gaitu, tajā skaitā lūdz cilvēkus, ja viņiem ir nepieciešama palīdzība izmantot datora peli un viņiem nav šīs prasmes... tad viņi ceļ roku... lai netraucētu, protams, citiem... ceļ roku un informē... nu, tāpēc arī tie novērotāji ir... ne tikai to 10 cilvēku uzraudzība, bet arī lai palīdzētu... Ir divi novērotāji un viņi arī tā kā cilvēkiem palīdz.

Vēl es gribētu varbūt tādu pozitīvo noti, ka tie cilvēki, kas varbūt ne tikai tā iemesla dēļ, bet vispār kārtu jau otro reizi, paši ļoti lepnīgi ieradās uz eksāmenu un teica, ka jā, mēs tagad jau protam, mēs jau esam iemācījušies... Tā kā viss ir procesā. Bet katrā ziņā nu tas nebija izšķirošais, lai kāds, piemēram teiktu, ka nē, es nevaru un viss un tāpēc es nekārtoju.

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Pieteikumu iesniedzēju pārstāvēm vai būs jautājumi?

I. Nikuļceva.

Jā. Paldies. Man arī būs tikai nedaudzi jautājumi.

Un sākumā par statistiku. Mans viens precizējošs jautājums. Sakiet, jūs teicāt, ka nokārtoja 54 procenti, un minējāt arī konkrētu ciparu. Tas ir, nokārtoja arī tie, kas kārtoja divas un trīs reizes?

A. Lazareva.

Jā, šis cipars bija minēts kā unikālie gadījumi gada laikā. Tātad... jo salīdzināt pa posmiem... tur iznāks nekorekta statistika, jo bija tādi, kas otro reizi kārtoja, kas trešo reizi... un bija arī desmit cilvēki, kas kārtoja četras reizes šajā laikā. Tā kā principā... jā... tie ir unikālie konti, ko mēs minējam, kas ir kārtojuši un no tiem arī ir tie 6 tūkstoši, kas kārtoja otro reizi.

D. Dambīte.

Es varbūt aizmirsu vēl pieminēt, ka arī janvārī un februārī mums notiek šīs valsts valodas prasmes pārbaudes un šie pilsoņi arī ir pieteikušies... par šo gadu runājot... un arī jau ir noteikti datumi, kuros viņi kārtos. Tā kā mēs turpinām nodrošināt šo procesu.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Un tad nākamais jautājums man ir par šīm te četrām daļām, ko jūs minējāt.

Sakiet, vai jūsprāt ir pamatoti prasīt sasniegt to noteikto rezultātu katrā no daļām? Un ja jā, tad vai jūs varētu sniegt kādu sīkāku pamatojumu... Kā es sapratu, tad agrāk īsti tādas sistēmas nebija. Vai mēs nevarētu ticēt, ka persona tomēr zina valodu, ja, piemēram, viņa sasniedz ļoti augstus rezultātus lasīšanā un klausīšanās, bet, piemēram, rakstīšanā nē. Tad kāds pamatojums ir prasīt visās daļās sasniegt to rezultātu?

D. Dambīte.

Pirmkārt, pamatojums ir meklējams šajā Eiropas dokumentā. Un kas attiecas uz visiem arī citu valstu iedzīvotājiem... citās valstīs notiek tāpat šīs te valsts valodas prasmes pārbaudes, tieši šajās konkrētajās daļās. Arī centralizētie eksāmeni, arī beidzot skolu, mums valodas ir jākārtos šajās četrās konkrētajās daļās.

Un par kritērijiem... jā... kādi kritēriji un kā mēs vērtējam katru daļu, ja jūs tas interesē, tad kolēģe...

A. Lazareva.

Es precizēšu. Es sapratu, ka jautājums ir arī par to, vai visās daļās ir vienādas tās prasības jānosaka. Ar šiem 2022. gada noteikumiem arī bija noteikts mazliet atšķirīgs eksāmens, jo līdz tam cilvēks kārtoja tikai visu A līmenī un tad pēc rezultāta sadalījās. Pēc 2022. gada viņš kārtos konkrētā līmenī. Un tāpēc, arī izvērtējot iepriekšējo visu gadu analīzi, izvērtējot arī citu valstu pieredzi, tur lielākajā daļā ir tie 60 procenti noteikti arī visās daļās, jo mēs vērtējam cilvēka prasmi kopumā.

Un te ir jāvērs uzmanība arī vēl uz to, ka tie kritēriji ir atbilstoši A2. Nu, piemēram, lai būtu skaidrs, ka, piemēram, ja viņam ir jāuzraksta 35 vārdi rakstu darbā, tad, lai viņš saņemtu 0, pieņemsim, par gramatiku, kas ir tas problemātiskākais gadījums, tad viņam ir pieļaujamas vairāk kā 15 kļūdas. Tas nozīmē, ka viņš var katrā otrā vārdā... nu, ja mēs tā vidēji rēķinām, pieļaut kļūdas. Tā kā tas eksāmens ir veidots tieši uz to līmeni un tāpēc arī ir katrā tajā valodas darbībā tomēr kaut kas jāsniedz. Tā kā tas būtu... lai mēs varētu novērtēt kopumā to viņu valodas prasmi.

Un vēl es vēršu uzmanību uz to, ka, piemēram, nav jau tikai kritērijs, cik tu pareizi raksti... jo ir kritērijs, vai tu saproti, kas tev ir jādara, vai tu pareizo valodas funkciju veic, vai tu uzraksti uzaicinājumu vai sniedz informāciju, vai pajautā kaut ko. Tā kā tas ir mazliet tā maldinoši, ka tā rakstīšana būtu ļoti problemātiska.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Un tad pēdējais jautājums vēl saistībā tieši ar to laiku, kas bija dots šīs valsts valodas pārbaudes kārtīšanai. Vai, teiksim, par to laiku, ko vispār paredz apstrīdētās Imigrācijas likuma normas šim pasākumam.

Tāpat, arī rakstveida viedoklī jūs norādījāt, ka latviešu valodas apguvei visbiežāk paredzētas 240 līdz 300 stundas līdz A2 līmenim. Nu, arī teicāt, ka, iespējams, šīm personām jau vajadzētu zināt valsts valodu, bet mēs zinām, ka tā situācija vienmēr tāda nav. Pieņemsim, ka mums ir persona, kurai ir ļoti vājas valsts valodas zināšanas, pieņemsim, ka viņa arī ir vecumā no 65 līdz 75 gadiem, kā mums ir ļoti daudzas šajā personu grupā, kas ir Krievijas Federācijas pilsoņi un, pieņemsim arī, ka tā persona ir vai trūcīga, vai ir kādi apstākļi un viņa nevar doties uz apmācībām un viņai būtībā ir pašai jāapgūst.

Vai jūs uzskatāt, ka tas apmēram dotais gads varētu būt pietiekams, vai bija pietiekams, lai šāda persona arī apgūtu valsts valodu A2 līmenī?

D. Dambīte.

Nu, pareizi jūs uzsvērāt, ka persona, kura dzīvo Latvijas Republikā, un, kā jau pieteicēji arī norādīja, ir cieša saikne izveidojusies ar Latvijas sabiedrību, nu elementārām zināšanām A1 līmenī viņām bija jābūt. Līdz ar to šīs 240 stundas viņai vairs nebija nepieciešamas, viņai bija nepieciešamas 120 līdz 150 stundām, lai sasniegtu šo rezultātu A2 līmenī. Tas būtu viens.

Ir pieejami dažādi kursi, ko nodrošina citas iestādes, ne Valsts izglītības satura centrs, bet tā ir Kultūras ministrija, kas piedāvā šādus kursus, ir Sabiedrības integrācijas fonds, ir arī Nodarbinātības valsts aģentūras šie bezmaksas kursi valsts valodas apguvei. Cilvēks, izmantojot šo iespēju, varēja šos kursus apmeklēt.

Mācību līdzekļi, kuri ir pieejami... daudzviet tie ir pieejami gan bibliotēkās, gan arī, piemēram, Latviešu valodas aģentūras mājaslapā ir ļoti daudz dažādu interaktīvo mācību līdzekļu, kuri cilvēkiem ir pieejami, lai apgūtu šo valodu.

Vēl, ņemot vērā... nu, jūs sakāt, ka viņa ir trūcīga... droši vien ir kaut kādi sabiedrības locekļi vai pašvaldība, kura arī var piedāvāt šiem cilvēkiem, ja cilvēks pats izrāda interesi, tad visticamāk, viņam ir iespēja apgūt šo valodu. Nu, vai arī klausīties Latvijas Radio, skatīties Latvijas televīziju vai lasīt laikrakstus, vai vēl kādus mācību līdzekļus. Ir daudz iespēju.

I. Nikuļceva.

Jā. Tad tikai mazliet precizējot... Es tomēr saprotu, ka bija jāizmanto kāda no šīm te iespējām, ko jūs minējāt un, teiksim, personai pašai un īpaši jau, ja viņa ir tādā cienījamā vecumā, datoru nelieto, nu... būtu problemātiski...

D. Dambīte.

Ja persona datoru nelieto, tad ir arī drukātā veidā mācību līdzekļi, kurus ir iespējams bibliotēkā atrast, grāmatnīcās vai vērsties pašvaldībā ar lūgumu tādā veidā palīdzēt. Cilvēks, kas interesējas, izrāda iniciatīvu... viņam arī apkārt dzīvo kaimiņi un sabiedrība, kuri var palīdzēt.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

E. Krivcova.

Tad es turpināšu.

Tātad, jūs arī rakstāt savā viedoklī, ka ir svarīgi, ka personai ir motivācija, lai apgūtu valsts valodu.

Sakiet, vai tas apstāklis, ka cilvēkiem draud izlikšana no dzīvokļa, izraidīšana, ja viņš nenokārtos valodu... tā ir pietiekami stipra motivācija valodas mācīšanās?

D. Dambīte.

Es nevarēšu jums atbildēt par draudiem. Es varu tikai atbildēt par to, ka valsts valodas apguves process ir apzināts process. Un vēlreiz uzsvēršu, ka, ja cilvēkam ir vēlme, jau 20 gadus atpakaļ izteikta vēlme šeit dzīvot, tad viņam ir jāizrāda cieņpilna attieksme pret Latvijas nacionālajām pamatvērtībām un jāmācās.

E. Krivcova.

Jā. Varbūt jūsu kolēģe var par to motivāciju komentēt...

A. Lazareva.

Nu, kolēģe jau atbildēja. Tā varētu papildu motivācija varbūt... bet principā, jā... Ja cilvēks tik ilgi dzīvo un tiešām šeit uzturas... nu, diemžēl tā patiesība jau bija tāda, ka ir arī cilvēki, kuri nesaprata jautājumus, kāds ir jūsu vārds un uzvārds un kā jūs sauc... tad diemžēl tā situācija tāda bija. Tāpēc es domāju, ka mēs tomēr rēķināties ar to, ka cilvēkam vajadzētu zināt tajā A2 līmenī.

E. Krivcova.

Jā. Paldies.

Tad ir tāds jautājums par laikiem, kā tas process bija organizēts. Vai atbilst patiesībai, ka līdz aprīlim, kad tā speciālā plūsma tika izveidota, tās vietas būtībā ātri beidzās un vai tā ir taisnība, ka novembrī, decembrī tie, kas vēlējās pieteikties, jau vietas bija ātri izķertas. Es tā saprotu...

D. Dambīte.

Par kuru periodu jūs runājat?

E. Krivcova.

2022. gada...

D. Dambīte.

2022. gadu vai 2023. gadu?

E. Krivcova.

2022. gadu, kad pēc septembra tika pieņemti noteikumi... tad oktobris, novembris, decembris, janvāris... kad bija tā vecā kārtība.

D. Dambīte.

Tātad, 2022. gadā, kad stājās spēkā septembrī šie grozījumi par 2022. gadu... jā, mums jau, redziet, tās vietas... jūs jau dzirdējāt, kādi bija skaitļi un kādas grupas bija... mēs jau tātad nodrošinām šo pārbaudi ne tikai šiem Krievijas Federācijas pilsoņiem, mums ir ļoti daudz ukraiņu, civiliedzīvotāji, kam mēs nevaram atteikt... mums ir arī bezdarbnieki, kam ir jānokārto šī valsts valodas prasmes pārbaude, lai viņi varētu veikt savus amata pienākumus un nodrošinātu savu dzīvi. Līdz ar to, protams, mums šīs vietas aizpildās un tajā brīdī mums bija tik cilvēku, tie pārbaudītāji un novērotāji... cik mēs varējām uz to brīdi noorganizēt, tik mēs arī pilnas vietas aizpildījām... Un droši vien arī jūs mūsu atbildes vēstulē redzējāt, kurās decembra dienās mūsu cilvēki strādāja un neatteica nevienam. Protams, mēs nevaram telpā uzņemt 20 cilvēkus, ja mums tā auditorija ir 10 cilvēkiem.

E. Krivcova.

Paldies. Jā, jūs atbildējāt uz jautājumiem.

Tādā gadījumā... mans jautājums bija Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei, bet viņi pāradresēja jums... Tad es uzdošu par tām divām reizēm, kad cilvēki kārtoja. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes redzējums... ja tās divas reizes bija līdz augustam un līdz novembrim, tad tas tā kā bija vērtīgāk, lai saņemtu uzturēšanās atļauju

nekā, ja cilvēks, piemēram, vienreiz novembrī... tā, kā jūs tagad teicāt, ka vienreiz decembrī un vienreiz janvārī kārtoja. Vai jums no valsts valodas nozīmīguma un vērtības ir skaidrojums, ka no tā, kuros mēnešos viņš kārtoja, tā viņa vēlme ir kaut kā labāka vai sliktāka, vērtīgāka vai mazāk vērtīgāka?

D. Dambīte.

Vēlme kārtot?

E. Krivcova.

Jā, izrādīt cieņu pret latviešu valodu, mēģinot to nokārtot...

D. Dambīte.

Ja cilvēkam ir šī te vēlme uzturēties Latvijā un saņemt kādu no likumīgajiem pamatiem, par ko mēs te iepriekš runājām, tad, visticamāk, viņam ir šī te vēlme nokārtot šo pārbaudi. Un pirmo reizi viņš atnāk un viņš redz, ka viņš nenokārto... viņš, visticamāk, vēl mācās... tāpēc, ka ir obligāti jāpaiet mēnesim, lai cilvēks atkārtoti varētu pieteikties... Tātad, viņš izvēlas sev līdzekļus, materiālus, metodiskos mācību līdzekļus un tad viņš šinī mēnesī varētu uzlabot savas zināšanas un nākt atkārtoti.

E. Krivcova.

Jā, nu, būtībā jūs atbildējāt. Paldies.

Tad tāds jautājums. Par 2022. gada septembri un 2023. gada janvāri... tur tik tiešām centrs diezgan ātri rīkojās, sagatavoja Ministru kabineta grozījumus, nesaņemot budžetu, jau izsludināja pieteikšanos, par to var tikai uzslavēt...

Cita situācija bija aprīlī. 2023. gada 4. aprīlī arī jūs, Dambītes kundze, bijāt Saeimas komisijas sēdē, kas tos aprīļa grozījumus noteica. Un tolaik jūs neko neteicāt, ka jums pietrūkst resursu vēl vienas kārtošanas kampaņas veikšanai. Un vēl aprīlī, 2023. gada aprīļa vidū jūsu iestādes pārstāvji teica, ka nē, jums papildus to jaudu nebūs, cik cilvēki varēs nokārtot, tik varēs nokārtot... pārējie lai meklē citas iespējas.

Savukārt maija beigās... 23. maijā, kad jau bija nedēļa pirms jaunās kampaņas sākšanas, tomēr tika sagatavoti Ministru kabineta noteikumi un pieņemti.

Jautājums. Kādēļ jūs nepateicāt, ka jums vajag resursus, gatavošanos... kad bija Ministru kabineta uzdevums jau tajā 3. aprīlī un kādēļ jūsu viedoklis mainījās tikai aprīļa un maija gaitā?

D. Dambīte.

Nu, tad varbūt, ja mēs pa posmiem ejam.

Tātad, janvārī, 18. janvārī Saeimas komisijas sēdē mēs informējām par mūsu kapacitāti, kā mēs varam nodrošināt šo procesu. Tātad, no 1. februāra šie Krievijas

Federācijas pilsoņi, kas vēlējās, līdz 24. martam varēja pieteikties. Mēs tāpat sniedzām informāciju Saeimas komisijas sēdē, ka 8462 personas ir pieteikušās. Tātad, mēs norādījām uz situāciju, kas liecina par to, ka tikai puse no tiem, kam būtībā ir jāpiesakās, ir pieteikušies. Un likumdevēja ziņā ir izšķirties, ko tālāk darīt. Mēs tad norādām uz šo te statistisko vai faktisko situāciju. Šīs personas, kas pieteicās, tāpat mēs jau šajā procesā, kamēr personas pieteicās no septembra, kad tika pieņemti grozījumi, mēs jau pārorganizējām savus spēkus, kā jau es teicu, pieņemām darbā cilvēkus, lai nodrošinātu visiem šiem 17 tūkstošiem šo valsts valodas pārbaudes procesu. Tur mums bija resursi un papildu mums tajā brīdī nevajadzēja, jo mēs jau bijām nodrošinājušies uz šiem 17 tūkstošiem. Līdz ar to tanī brīdī mums nekādu papildu resursu vairs nevajadzēja.

E. Krivcova.

Un 4. aprīlī... tad, kad bija nolemts, ka būs dota tā otrā pieteikšanās... Bet tajā aprīlī jūsu rīcība nebija tik ātra. Viņa bija tieši... jā, arī mūsu pieteikumā ir rakstīts, ka 11. aprīlī Valsts izglītības satura dienesta preses pārstāvis teica: nē, nekādu papildu vietu nebūs.

D. Dambīte.

Tātad, mēs runājam par aprīli. 5. aprīlī tika veikti Imigrācijas likuma grozījumi, un jau 23. maijā tika pieņemti jauni Ministru kabineta noteikumi. Mūsaprāt, mēs ļoti ātri un aktīvi... ja jūs zināt, kā vispār izstrādā Ministru kabineta noteikumus un kāda ir viņu virzība... un šis process nav viegls un īss. Tātad, manuprāt, mēs diezgan ātri sagatavojām šos grozījumus un noteicām šo jauno kārtību, lai cilvēki atkal jaunā konkrētā periodā var pieteikties, tie, kas nespēja pieteikties.

A. Laviņš.

Paldies, Dambītes kundze, atbilde ir sniegta. Un par to, vai ātri un kā ātri... katram var būt savs subjektīvs ieskats un vērtējums.

Lūdzu!

E. Krivcova.

Labi. Tad es pāriešu pie nākamā jautājuma.

Tātad, runājot par tā procesa pielāgošanu. Mēs arī sastopamies ar to, ka ņemot vērā, ka šeit liela daļa ir vecu cilvēku, kam ir pārvietošanās grūtības, jūsu noteikumos nebija paredzēta vides pielāgošana vai arī tur kārtība, kā cilvēkiem griezties, ja viņš nevar uziet augšā un bieži vien tas arī bija 2. stāvā tās telpas. Kādēļ jūs neveicāt šādu pielāgošanos, zinot šo mērķa grupu?

D. Dambīte.

Mēs, tieši pretēji, esam veikuši dažādas šīs te pielāgošanās iespējas. Ir bijuši cilvēki, kas pie mums ierodas ar funkcionāliem traucējumiem, piemēram, ratiņkrēslos, un cilvēki ir ļoti saprotoši un viņi pirms tam arī mums paziņo, ka viņi ieradīsies, ka ir šī te problēma. Un tad mēs nodrošinām, lai viņš šo valsts valodas pārbaudes prasmi, piemēram, 1. stāvā nokārto, un veicam visas nepieciešamās darbības, lai viņš varētu nokārtot.

A. Lazareva.

Un visās adresēs, kur arī notika pārbaudes, tur ir iespējams nodrošināt šīs iespējas arī cilvēkiem ar funkcionalitātes ierobežojumiem.

E. Krivcova.

Labi. Jā.

Tad jautājumi ir atbildēti. Paldies.

A. Laviņš.

Saeimas pārstāvim būs jautājumi?

V. Vītolīņš.

Paldies. Jā. Man būs daži jautājumi.

Proti, ja es pareizi sapratu atbildes uz jūsu jautājumiem, tāpat brīdī, kad stājās spēkā apstrīdētās Imigrācijas likuma normas, proti, 24. septembrī 2022. gadā, jūs sadarbībā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi aprēķinājāt potenciālo personu skaitu, kuri varētu ierasties pie jums kārtot valsts valodas pārbaudi, proti, un tie bija 17 tūkstoši un nedaudz vairāk.

D. Dambīte.

Jā, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde mums šo informāciju sniedza, jo mums jau nav cilvēku skaits, kuriem ir nepieciešamas šīs pārbaudes. Tādu informāciju mums sniedza Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. 17 845. Jā.

V. Vītolīņš.

Tāpat, jūs arī savus resursus plānojat uz šiem 17 tūkstošiem, lai viņiem būtu, kā es saprotu, raita šī valsts valodas pārbaudes kārtošana.

D. Dambīte.

Jā, protams.

V. Vītoliņš.

Un tad man ir jautājums, vai tad arī visi 17 tūkstoši tā kā pieteicās uz to valsts valodas kārtošanu?

D. Dambīte.

Nē.

V. Vītoliņš.

Cik tad bija to, kuri pieteicās? Kāds tad bija tas skaits?

D. Dambīte.

Es ja minēju... varbūt jūs nepierakstījāt... tā tad, pārbaudei reģistrējās līdz 2023. gada tam periodam, kurā viņi varēja reģistrēties, 12 780 personas. Unikālās personas. 12 780 no tiem 178 865 personām.

V. Vītoliņš.

Jā. Tātad, pēc būtības 5 tūkstoši mazāk, nekā jūs bijāt rēķinājuši savus resursus.

Tad man vēl viens tāds jautājums. Proti, arī šeit izskanēja 9. janvāra tiesas sēdes laikā, proti, ka ir tādas personas, kurām, kā es saprotu, tā tad tanī ieplānotajā laikā kārtot šo valsts valodu īsti varbūt dažādu iemeslu dēļ, piemēram, viņš ir tālbraucēja kuģa darbinieks vai kā savādāk, nav iespējas. Tad jautājums ir, kā tad šai personai rīkoties, saņemot jūsu uzaicinājumu uz konkrēto datumu? Vai tas nozīmē, ka šī persona faktiski palaidīs garām iespēju kārtot valsts valodu?

D. Dambīte.

Jā. Tātad, pirmkārt, persona var pieteikties klātienē uz valsts valodas prasmes pārbaudi, vai var pieteikties arī zvanot. Un ja persona jūsu nosauktajā gadījumā ir saņēmusi, ka man tu ir jānāk, teiksim, 10. janvārī pulksten 10.00, tad, ja viņa nevar un viņa zina, ka viņa nevarēs tikt, tad ir norādīts telefona numurs, kur zvanīt, un centrs meklē šo iespēju un piedāvā viņam citu laiku. Ja viņš atkal tajā laikā netiek, tad meklējam atkal citu laiku. Tātad, mēs mēģinājām šo elastīgo pieeju piemērot un tie, kas gribēja sazvanīt, tie, kas gribēja un izteica vēlmi un norādīja arī šos apstākļus, ka viņi, piemēram, ir slimnīcā un ir paredzēta operācija... nu, piemēram... tad mēs nācām pretī un protams, piedāvājām tos laikus, kad cilvēks varēs un viņam būs iespēja.

A. Lazareva.

Mēs apkopojām mazliet statistiku, un aptuveni 1300 personām tika pārcelti un dažām arī vairākas reizes pārcelti eksāmena laiki, lai viņš varētu atnākt uz eksāmenu tad, kad viņam ir tādas iespējas.

V. Vītoliņš.

Jā. Paldies. Man vairs nebūs jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies, Dambītes kundze, paldies, Lazarevas kundze, par dalību tiesas sēdē. Lai jauka pēcpusdiena jums!

Turpinām uzklausīt pieaicinātās personas.

Nākamā pieaicinātā persona Valsts valodas centrs. Šo institūciju tiesas sēdē pārstāv Valodas kontroles departamenta vadītāja direktora vietniece Madara Rēķe.

Vai personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

P. M. Daugavvanaga-Vanaga.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Rēķes kundze, lūdzu... tās būtiskākās lietas, ko jūs vēlaties norādīt. Lūdzu, pēc savas iniciatīvas norādiet un, kā jau ierasts, sekos arī tiesnešu jautājumi. Lūdzu!

M. Rēķe.

Jā. Paldies, godātā tiesa!

Valsts valodas centrs ir sniedzis arī rakstveida atbildi saistībā ar Satversmes tiesas uzdotajiem jautājumiem, vienlaikus pievienojoties Saeimas atbildes rakstā izklāstītajam viedoklim.

Tāpat Valsts valodas centrs pievienojas Saeimas viedoklī paustajam, ka ar apstrīdētajām normām tiek stiprināta valsts valoda un līdz ar to arī demokrātiskā valsts iekārta.

Jāteic, ka valsts valodas statuss nav deklaratīvs, valsts valodas statuss valstij un tās iedzīvotājiem ir jāīsteno ikdienā. Valsts valoda ir Latvijas iedzīvotāju saziņas valoda, neatkarīgi no tautības un izcelsmes, vai citiem apstākļiem.

Gan Satversmes ievadā ir ietverts, ka latviešu valoda kā vienīgā valsts valoda ir saliedētas sabiedrības pamats, tā ir kopēja valoda, veido kopēju informācijas un diskusijas telpu, kas ir demokrātiskas sabiedrības pamatā. Līdz ar to tā ir valsts valodas statusa jēga un vienlaikus obligāts priekšnoteikums saliedētai sabiedrībai un labi funkcionējošai demokrātijai.

Valsts valodas politikas pamatnostādnēs ir minēts, ka valsts valodas politikas virsmērķis ir nodrošināt latviešu valodas kā vienīgās konstitucionāli noteiktās valsts valodas ilgtspēju, tās lietojumu visās sabiedrības darbības jomās, stiprinot sabiedrības līdzdalību un individuālo atbildību valsts valodas politikas īstenošanā.

Tā tad valsts valodas prasme ir viens no rādītājiem, kas apliecina personas saikni, piederību jeb vēlmi piederēt konkrētai valstij. Tā tad, ja mēs runājam par personām, kuras ir ārzemnieki, tad saskaņā ar jau minētajiem Ministru kabineta noteikumiem un tajos noteikto kārtību tad persona ir tiesīga pretendēt uz Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanu vai pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanu, ja ir apguvusi valsts valodu vismaz pamata līmeņa 2. pakāpē A2.

Tā tad pamata līmenis ir elementārais līmenis. Šajā līmenī persona var sākt funkcionēt sabiedrībā un tas ir pamats, kā persona var īstenot saziņu ikdienas situācijās. Un būtiski šeit ir uzsvērt, ka valodas apguvei konkrētā līmenī ir individuāls raksturs, proti, izšķiroša nozīme ir personas motivācijai valodu apgūt, kā jau tas iepriekš šeit ir izskanējis. Tādējādi Valsts valodas centra ieskatā likumdevēja noteiktais laika periods, kādā personas var apliecināt savas valsts valodas zināšanas pamata līmeņa 2. pakāpē, ir pietiekams, un Imigrācijas likuma Pārejas noteikumu 58. punktā noteiktās prasības objektīvi ir iespējams izpildīt arī personām bez priekšzināšanām.

Vērtējot izraudzīto pārbaudes formu un eksaminācijas veidu, proti, vai tas ir piemērots personām, kurām, saskaņā ar apstrīdēto normu šāda pārbaude ir jākārt, Valsts valodas centra ieskatā kopumā izraudzītā pārbaudes forma un eksaminācija veids ir atbilstošs un piemērots. Valsts valodas prasmes pārbaudes forma un veids nav uzskatāms par šķērsli pārbaudes sekmīgai nokārtošanai.

Paldies.

A. Laviņš.

Lūdzu, vārds tiesnesei Anitai Rodiņai.

A. Rodiņa.

Jā, paldies par jūsu viedokli.

Man būs daži precizējoši jautājumi.

Valsts valodas centram ir uzticēta būtiska funkcija gādāt par vienu no valsts konstitucionālo identitāti raksturojošiem elementiem – valsts valodu.

Sakiet, lūdzu, vai centra rīcībā ir kādi novērojumi, pētījumi, informācija par to, kurš ir tas vecuma sliekšnis, kad objektīvi personas nevar apgūt valsts valodu vai nevar nokārtot eksāmenu, jo mēs jau kuro reizi pieskaramies jautājumam, kas saistīts ar iespējamā vecuma sliekšņa pazemināšanu šīm personām. Kāds ir jūsu viedoklis par šo vecuma robežu?

M. Rēķe.

Jā, paldies par jautājumu.

Valsts valodas centrs galvenokārt savā darbībā tātad veic pārbaudes personām, kuras ir nodarbinātas. Un līdz ar to mēs pārbaudes veicam jebkura vecuma personām, ja vien tās ir nodarbinātas, veic profesionālos pienākumus.

Nereti praksē ir gadījumi, kuros personām ar lielāku vecumu tātad ir grūtības veiksmīgi pārbaudi nokārtot, proti, tās ir pieļāvušas Valsts valodas likuma pārkāpumus, jo attiecīgi valsts valodu nezina amata un profesionālo pienākumu veikšanai noteiktajā apjomā.

Savukārt ir personas, kuras veiksmīgi nokārto mūsu pārbaudi un ikdienā spēj sazināties valsts valodā, neatkarīgi no cienījamā vecuma. Un tas tik un tā paliek individuāls raksturs, katra persona... arī ir būtiski ņemt vērā, kādu amatu persona ieņem un kāds ir kolektīvs vai nodarbošanās personai. Protams, tas arī ir daudz no svara.

A. Rodiņa.

Labi. Paldies.

Un jūs arī bijāt tiesas zālē, kad es jautāju Valsts izglītības satura centra pārstāvēm jautājumu par vecajām apliecībām, proti, mums ir pieteikuma iesniedzēji, kuriem bija šīs vecās apliecības, bet tās neder, nav izmantojamas, lai izpildītu Imigrācijas likuma prasības.

Kāds ir jūsu viedoklis? Kādēļ šīm personām pēc būtības no jauna ir jākārtos valsts pārbaudes šis te eksāmens, turpretī personas, kurām ir šīs te senākās apliecības, tās var izmantot nodarbinātības jomā?

M. Rēķe.

Paldies par jautājumu.

Tās iepriekšējās apliecības, tās, kas ir no 1992. gada līdz 2001. gadam, es varētu tikai minēt, kādi būtu iespējamie apsvērumi. Viens no tiem ir būtiski uzsvērt to, ka iepriekšējā periodā, ja to tā var nosaukt, eksamināciju veica dažādas institūcijas, proti, komisijas tika izveidotas... bija pastāvīgā komisija, bija dažnedažādas komisijas pašās ministrijās, institūcijās, uzņēmumos, un tās komisijas tātad tika izveidotas šo organizāciju iekšienē kā izvirzītas komisijas. Savukārt, jaunā veida pārbaudes, kur šī pārbaude ir detalizētāk reglamentēta, ir jau pēc citas metodes. Es varu tikai minēt, ka, iespējams, tas varētu būt arī šis viens no iemesliem, kāpēc šī... jo jaunā kārtība ir, protams, daudz stingrāka nekā tā bija iepriekšējā kārtība. Tur kontrole, kā šīs apliecības personas varēja iegūt, brīžiem ir apšaubāma. Arī no tiesībsargājošām iestādēm nereti Valsts valodas centram tiek vaicāts apliecināt, vai apliecības nav viltotas, ir uzsākti arī kriminālprocesi, kuros centram ir bijis jāsniedz atzinums vai viedoklis.

Tas varētu būt viens no iemesliem.

A. Rodiņa.

Tad, ņemot vērā jūsu sniegto informāciju, es vēlējos precizēt, vai tādi gadījumi, kad jūs saņemat no tiesību aizsardzības institūcijām jautājumus par iespējamo valodas apliecību viltojumus, ir tāda bieža parādība jūsu centra darbībā. Vai tie ir tādi reti un tie ir izņēmuma gadījumi?

M. Rēķe.

Būtībā tie ir izņēmuma gadījumi, ja mēs runājam tieši par tiesību aizsardzības iestādēm. Principā arī centra ikdienā, pirms mēs nodevām visu arhīvu Valsts izglītības satura centram, nācās centra ekspertam atzīt, ka konkrētai apliecībai ir satura viltojuma pazīmes. Bet es nebūt nevarētu teikt, ka tā būtu ikdiena. Tas tomēr bija izņēmumu kārtībā.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un visbeidzot. A2 līmenis. Es saprotu, ka tas ir salīdzinoši vienkāršs līmenis. Pieprasa, vismaz kā ir norādīts Ministru kabineta noteikumos, zināt pamata lietas. Nu, sasveicināties, pajautāt, saprast, kas ir sludinājums, reklāma... Kā jūs skaidrojat, ka šo standartu ir grūti izpildīt personām, kuras ir ilgstoši dzīvojušas Latvijā?

M. Rēķe.

Paldies par jautājumu. Šis ir viens no aspektiem, kuru jau es minēju. Tas ir atkarīgs no tā, kādā sabiedrības fonā tātad atrodas personas. Ja personas savā ikdienā izvēlas lietot tikai svešvalodu un dzīvo vidē, kurā šis svešvaloda tiek lietota, un tādējādi būtībā spēj funkcionēt arī bez valsts valodas lietošanas, šīm personām arī ir grūtības nokārtot gan pārbaudi, gan arī apgūt valodu. Savukārt tām personām, kuras savu ikdienas gaitu un sadzīvi tomēr kaut kādā veidā arī īsteno, izmantojot valsts valodu vai cenšoties vismaz to darīt, tām personām, protams, ir mazāk grūtību un lielāka iespēja valodu veiksmīgāk apgūt.

A. Laviņš.

Lūdzu. Vārds tiesnesim Artūram Kučam.

A. Kučs.

Man būtu viens jautājums. Jūs jau savā runā sākumā teicāt, ka valsts valodas prasme apliecina personas saikni ar valsti un arī vēlmi piederēt konkrētai valstij. Un tiesībsargs savā viedoklī ir norādījis to, ka, lai stiprinātu valsts valodu, ikvienam ārzemniekam, kas Latvijā dzīvo, būtu jāspēj sazināties valsts valodā, un tādēļ arī būtu jānosaka šāda prasība, bet, viņaprāt, kā viņš ir norādījis, apstrīdētā norma to mērķi īsti

nesasniedz, jo šī prasība tiek attiecināta tikai uz vienu, tātad, grupu – uz Krievijas pilsoņiem, pie tam, kā mēs šodien noskaidrojām, tikai uz daļu no Krievijas pilsoņiem.

Tāpēc mans jautājums jums, vai apstrīdētā norma to mērķi sasniedz vai nesasniedz? Kā jūs to redzat?

M. Rēķe.

Paldies par jautājumu.

Es gribu precizēt, vai tas ir tikai uz Krievijas Federācijas pilsoņiem kā ārzemniekiem?

A. Kučs.

Nu, apstrīdētā norma tātad attiecas...

M. Rēķe.

Tas, jā... bet vai jūsu jautājums... vai sasniedz...

A. Kučs.

Nu, mans jautājums bija gan attiecībā uz Krievijas Federācijas pilsoņiem. Kamums ir divas šīs kategorijas... viena, kurai tātad nav šīs valsts valodas prasības un otra, kurai ir... gan arī plašāk... Nu, jūs varbūt varat no sākuma par Krievijas Federācijas pilsoņiem, šīm divām personu kategorijām, gan arī pēc tam par tiem Latvijas bijušajiem pilsoņiem un nepilsoņiem, kuri ir ieguvuši, pieņemsim, kādas citas valsts pilsonību un arī nav nepieciešamība kārtot valsts valodas pārbaudījumu.

M. Rēķe.

Jā. Es teikšu godīgi, ka ir diezgan grūti atbildēt, vai apstrīdētā norma sasniedz mērķi, ņemot vērā, ka personām, kas šeit jau ilgstoši uzturas, valsts valodas pamatzināšanām būtu jābūt. Un drīzāk tā doma ir tāda, ka neviens nebija rēķinājies, ka valodas prasme būs tik liels šķērslis, lai šo uzturēšanās atļauju nokārtotu.

Principā mēs atgriezīamies pie tā, vai personas ir gatavas darīt valstī noteiktos pienākumus, lai šeit turpinātu uzturēties. Un valsts valodas zināšanas ir tas pats pamats, kāpēc lai vispār cilvēks vai jebkura persona šeit piederētu, un tāpēc valsts centieni ar šiem grozījumiem šos cilvēkus, šīs personas, tomēr pieturēt pie šīs valsts, ir atbalstāmi, jo tādējādi personām arī ir motivācija valsts valodu apgūt vismaz pamata līmenī.

A. Kučs.

Labi. Tad es precīzāk pajautāšu. Un ja mēs paliekam pie Krievijas Federācijas pilsoņiem, vai jūs redzat kādu objektīvu pamatojumu, kāpēc daļai Krievijas pilsoņu šāda prasība ir izvirzīta un daļai Krievijas pilsoņu šāda prasība nav?

M. Rēķe.

Teikšu godīgi, Valsts valodas centrs šādā aspektā nav vērtējis un apsvēris.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

Bet jūs neesat arī paši domājuši un nākuši ar kādiem varbūt priekšlikumiem... jo jūs jau sākat ar to, ka katram ārzemniekam būtu jāzina, vai apliecināt to saikni un vēlmi piederēt valstij... nu, teiksim... vai minimālā līmenī jebkurš ārzemnieks varētu zināt... Jums nav bijušas šādas diskusijas Valsts valodas centrā un jebkādi priekšlikumi?

M. Rēķe.

Runa par visiem ārzemniekiem aptveroši, jā. Jo visbiežāk mēs runājot par ārzemniekiem un par to iekļaušanos Latvijas sabiedrībā visbiežāk domājam par to sabiedrības daļu, kura ir nodarbināta. Un te mēs visu vienmēr skatām šīs te nodarbinātības prizmas aspektā. Līdz ar to... Bet šajā sakarā vairāk runa ir par tām personām, kuras vairs nav nodarbinātas. Līdz ar to mums ir grūti uz to atbildēt, jo tā nav tā sabiedrības daļa, uz ko mēs parasti strādājam.

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Pieteikuma iesniedzēju pārstāvēm vai būs jautājumi?

I. Nikuļceva.

Jā. Paldies. Es uzdošu tikai dažus jautājumus, arī līdzīgus, kā iepriekšējai pieaicinātai personai.

Rakstveida viedoklī jūs norādāt, ka kopumā izraudzītā pārbaudes forma un eksaminācijas veids ir atbilstošs un piemērots. Tad es arī gribu uzdot jautājumu par šīm te četrām dažādām eksāmena daļām.

Iepriekšējās pieaicinātās pārstāves, atbildot uz jautājumiem, norādīja, ka būtībā nav tādas lielas atšķirības starp šīm eksāmena daļām un nevarētu teikt, ka grūtāk ir nokārtot rakstisko daļu. Savukārt tas, ko vismaz es redzu un arī citu pieteikumu iesniedzēju pārstāve, ka no pieteikuma iesniedzējiem, kuri nav nokārtojuši valsts valodas pārbaudi, praktiski visiem ir problēma tikai un vienīgi ar rakstisko daļu. Tātad, šī daļa nav nokārtota, un citas visbiežāk ir nokārtotas.

Un tad jautājums ir, kāds ir Valsts valodas centra viedoklis par šo? Vai, ņemot vērā arī personu cienījamo vecumu, ir pamatoti prasīt tieši šo te prasību izpildīt katrā

no četrām daļām? Vai tomēr varētu par valsts valodas zināšanām pārlicināties, piemēram, ja ir trīs daļās pozitīvs rezultāts? Tātad, kāds viedoklis ir par šo?

M. Rēķe.

Jā. Jāteic, ka Valsts valodas centra līdzšinējā prakse, veicot pārbaudes, ir tāda, ka Valsts valodas centrs personas valsts valodas prasmi, lietojumu pārbauda galvenokārt tikai un vienīgi mutvārdos, ņemot vērā, ka mūsu redzeslokā ir visas iespējamās profesijas, līdz ar to pielāgot... un, ņemot vērā to, Valsts valodas centrs pārbauda tikai un vienīgi profesionālo un amata pienākumu veikšanai nepieciešamajā apjomā, tātad tikai un vienīgi saistībā ar personu profesionālajiem pienākumiem, mums ir ļoti specifiskas pārbaudes saistībā ar konkrētu personu nodarbošanos. Un tādēļ mēs savas kapacitātes iespaidā esam reducējuši tikai uz mutvārdu sadaļu.

Par rakstveida sadaļu mums grūti diskutēt, jo tā būtu visticamāk arī viens no klupšanas akmeņiem, ja mēs liktu rakstveida daļu tiem amatiem, kuri ikdienā ar to nenodarbojas.

I. Nikuļceva.

Labi. Liels paldies par atbildi.

Tā... un tad es arī gribētu mazliet precizēt. Jūs to norādījāt arī rakstveida viedoklī un arī šodien norādījāt to, ka šis likumdevēja noteiktais pārejas periods ir pietiekams. Un arī ļoti atsaucāties uz to, ka tomēr personai, kas šeit dzīvo, būtu jāzina valsts valoda jau iepriekš tādā līmenī.

Bet mans jautājums ir tāds. Nu, jā, protams, mums ir vēlamais uzvedības modelis, bet, kā jūs arī norādījāt, un arī iepriekšējā pieaicinātā persona norādīja, ka reizēm tā tomēr nav un personai šīs priekšzināšanas nav. Nu, pieņemsim, ka tā ir tomēr mums šī persona, kurai nav priekšzināšanas. Un pieņemsim arī, ka viņa ir cienījamā vecumā. Vai, jūsuprāt, arī tad gada laikā šī persona, pieliekot pūles, bet samērīgas, vai arī tad viņa varētu apgūt valsts valodu A2 līmenī un to nokārtot.

Un es arī mazliet precizēšu, kāda ir tā jautājuma jēga. Es gribu saprast, vai tas ir, ka vidēji persona var izdarīt to gada laikā, vai tas gads ir tāds, ka ikviena persona varētu tajā iekļauties?

M. Rēķe.

Paldies par jautājumu.

Es gan šeit varētu tikai un vienīgi spekulēt, jo, protams, viss ir atkarīgs no katra cilvēka individuālajām spējām. Un ņemot vērā tieši noteikto valodas prasmes līmeni, kas ir pamata līmenis, tad gads ir pietiekams laiks, lai šo līmeni sasniegtu pat personas cienījamā vecumā, pat bez priekšzināšanām ar nosacījumu, ka persona dara visu iespējamo un izmanto visus iespējamus veidus, lai tiešām valodu apgūtu. Jo protams,

ka valodu nevar apgūt dzīvojot vienatnē un neizmantojot nevienu no piedāvātajiem valodas apguves veidiem. Vienmēr ir pašas personas ļoti aktīva iesaiste valodas apgūvē.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies par atbildēm uz jautājumiem.

E. Krivcova.

Daži jautājumi ir arī man.

Tātad, izejot no jūsu uzdevuma gādāt par valsts valodas stiprināšanu, un jūs piedalāties politikas veidošanā... es lūdzu jūs novērtēt dažādas metodes, kā šiem ārzemniekiem panākt, ka viņi labāk zina un lieto valsts valodu. Man ir četri ceļi.

Pirmais, ka valsts piedāvā šādiem ārzemniekiem brīvprātīgi iziet kursus, tur integrācijas kursus, arī kultūru, arī kino paskatīties, pulciņā pasēdēt. Pirmais tāds variants.

Otrais variants, ka valsts uzliek integrācijas pienākumu. Tā kā... kursi ir obligāti, ja negribi uz kursiem, tad eksāmens, bet obligāti kaut kas jādara. Obligāti jāizpilda tas un jāpierāda tas integrācijas pienākums.

Trešais veids. Anulēt uzturēšanās atļaujas. Un tad, lai tās atgūtu, tad viena no prasībām ir valsts valoda.

Un ceturtais ceļš ir jūsu iestādes pilnvaru paplašināšana, lai ne tikai uz darba vidi darbotos, bet arī tur ar pensionāriem varētu tikties un pārbaudīt, kā viņi lieto.

Tie ir četri veidi. Vai jūs varētu raksturot katra tā ieguldījuma efektivitāti tam mērķim stiprināt valsts valodu ārzemnieku vidū.

M. Rēķe.

Tad jautājums ir tāds, vai tas būtu brīvprātīgi piespiedu kārtā... Un tad tā Valsts valodas centra kompetences palielināšana...

Sākšu ar pēdējo. Proti, tas būtiskākais ir uzsvars, ko Valsts valodas centrs dara, ir pārbauda to, vai personas konkrētos apstākļos, ieņemot konkrētus amatus, lieto valsts valodu konkrētajā līmenī. Mēs nepārbaudām zināšanas kā tādas. To dara Valsts izglītības satura centrs ar šīm četrām daļām, ar punktiem, ar ļoti izvērstu metodiku, kā pārbaudīt tieši zināšanas. Valsts valodas centrs pārbauda lietojumu, vai persona spēj funkcionēt savā amatā un lietot valodu tā, kā tas ir paredzēts tieši konkrētajam amatam. Mēs nepārbaudām zināšanas tādā izpratnē, kā to dara Valsts izglītības satura centrs. Tāpēc tādā ziņā mūsu pilnvaras nevajadzētu papildināt, jo tad mēs dublētu... divas iestādes darītu vienu un to pašu.

A. Laviņš.

Paldies. Es sapratu... Jūs nevarat sniegt atbildi uz šādu jautājumu.

E. Krivcova.

Bet tas ir tas ceturtais. Viņa sāka no ceturkā... pēc tam bija vēl tie brīvprātīgie kursi... un...

M. Rēķe.

Es īsti nevaru...

A. Laviņš.

Nē, nē... pavisam savādāka atbildes būtība bija. Bija norādīts uz šīs institūcijas kompetenci. Un, izejot no tā, nevar sniegt atbildi uz jūsu norādītajām četrām metodēm, kuras jūs nosaucāt par metodēm.

Paldies, turpinām.

E. Krivcova.

Labi. Jā. Tad nav ar ko turpināt. Paldies.

A. Laviņš.

Labi. Vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi?

V. Vītolīņš.

Jā. Paldies. Man būs viens jautājums tāds precizējošs.

Proti, jūs atbildot uz jautājumiem norādījāt attiecībā uz šīm iepriekš izsniegtajām valsts valodas prasmes apliecībām līdz 2021. gadam, proti, norādot uz šī procesa nu tādu kontroles trūkumu, kas jūs, kā teicāt, liek varbūt mazāk uzticēties šo apliecību, teiksim tā... kvalitātei. Līdz ar to arī norādījāt, ka bija gadījumi, kad ir saņemti arī šo te tiesību aizsargājošo iestāžu lūgumi pārbaudīt tāpat šo konkrēto apliecību, teiksim tā... derīgumu, ja tā var teikt...

Un attiecīgi man šāds jautājums. Proti, kā tiek konstatētas varbūt aizdomas, ka šīs apliecības īsti derīgums nav korekts? Vai tas ir aizdomu pamata? Vai tur ir kaut kāda sistēmiska pieeja?

Tas mans jautājums ir vērsts uz to, vai ir skaidrs, ka tikai tie individuālie gadījumi ir tie, kur mēs varam teikt, ka, iespējams, tur nav īsti tās apliecības iegūtas tādā īstā procedūrā jeb tas nenorāda uz to, ka citas apliecības tomēr ir, teiksim tā, labāk iegūtas vai nē. Citiem vārdiem sakot, tas pārbaudes process un tās tiesību aizsargājošās iestādes vai kā savādāk, tas ir tāds individuāls gadījums uz aizdomu pamata, un tas nozīmē, ka ja aizdomas nav radušās, tad mēs patiesībā nemaz nezinām, kāda ir šīs apliecības kvalitāte, jeb tur ir tāda sistēmiska pieeja, kur mēs varētu teikt, ka šie individuālie gadījumi tiešām ir individuāli.

M. Rēķe.

Paldies par jautājumu.

Es gan teikšu, ka tā ir tikai un vienīgi viena no iespējamajām varbūtībām. Centrā neesam par to domājuši un vērtējuši, kāpēc šīs apliecības varētu būt sliktākas. Bet tas bija viens no minējumiem, papildinot jau Valsts izglītības satura centra un Izglītības ministrijas pausto.

Bet atbildot uz jūsu jautājumu... jā, tie ir individuāli gadījumi, jo tās ir tikai uz šaubu pamata, aplūkojot pašu apliecību. Proti, bija atsevišķas pazīmes, kuras varētu liecināt par to, ka, iespējams, konkrētā apliecība varētu būt viltojums. Un tādējādi mūsu pirms tam procedūra paredzēja šo apliecību pārbaudīt pēc numura, pēc personas, kam tā izsniegta, pēc datuma, pēc komisiju protokoliem, kas tika sastādīti ar roku un tātad šajos protokolos meklējot, vai konkrētajai personai ir izdota konkrētā apliecība konkrētajā laikā un datumā. Tikai uz šaubu pamata, tikai individuālos gadījumos. Nekādi citādi apsvērumi un novērojumi nav bijuši.

V. Vītoliņš.

Jā. Paldies. Tātad, tikai uz šaubu gadījumiem. Paldies. Man vairs jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Rēķes kundze, paldies jums par sniegto viedokli. Lai jauka pēcpusdiena arī jums! Paldies.

Tā... turpinām uz klausīt pieaicinātās personas.

Un kā nākamā pieaicinātā persona ir lietpratējs Aleksejs Dimitrovs. Organizējot tiesas sēdi, mēs esam guvuši informāciju, ka šī persona piedalīsies tiesas sēdē attālināti.

Jā, redzam, ka Dimitrova kungs ir pieslēdzies tiesas sēdei.

Jūs mūs dzirdat, redzat?

A. Dimitrovs.

Labdien, godātā tiesa!

A. Laviņš.

Jā, ļoti labi. Paldies.

Personu apliecinājoši dokumenti ir iesniegti. Pēc tiem mēs varam pārliecināties par jūsu identitāti.

Un Dimitrova kungs, mēs lūdzam sniegt viedokli. Norādiet tās būtiskākās lietas, jo pēc tam vēl tiesnešu jautājumi. Tāpēc izmantojiet iespēju šobrīd uzsvērt tās būtiskākās lietas, ko jūs vēlaties paust Satversmes tiesai. Lūdzu, vārds jums.

A. Dimitrovs.

Paldies, godātā tiesa.

Es sirsnīgi pateicos Satversmes tiesai par iespēju sniegt viedokli izskatāmajā lietā, tas tiešām ir liels gods un, respektējot tiesas laiku, es tiešām koncentrēšos tikai uz tiem būtiskākajiem apstākļiem, jo mans rakstveida viedoklis ir lietā.

Pirmkārt, man jāsaka, ka rakstveida viedoklī esmu ņēmis vērā tos Imigrācijas likuma grozījumus, kas stājās spēkā 2023. gada aprīlī, bet 2023. gada septembrī stājās spēkā jauni grozījumi, un es iespēju robežās centīšos šos grozījumus arī ņemt vērā šodien, apzinoties, ka lietas izskatīšanas robežas ir Satversmes tiesas rokās. Vēl jāatzīmē, ka lieta ir ierosināta pēc konstitucionālās sūdzības un protams, ka liela nozīme ir tam, kādi tieši ir lietas faktiskie apstākļi attiecībā uz sniedzējiem, bet, protams, man nav kompetences komentēt šo iesniedzēju faktisko situāciju, tāpēc es izteikšos par tiesību normām abstrakti.

Runājot par tiesībām uz privāto dzīvi. Savā viedoklī es minēju, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra paredz īpašu attieksmi pret ilgstoši dzīvojošajiem migrantiem, respektīvi, *settled migrants*... un šī īpašā attieksme faktiski rodama tiesas judikatūrā, sākot no lietas „Maslov pret Austriju”. Līdz ar to nu mums ir jāievēro, ka, protams, parasti valsts rīcības brīvība attiecībā uz Imigrācijas jautājumiem ir plaša, bet tā ir daudz šaurāka attiecībā uz ilgstoši dzīvojošajiem migrantiem. Un, ja persona ilgstoši ir dzīvojusi Latvijā un ir bijusi pilsonis vai nepilsonis pirms Krievijas Federācijas pilsonības iegūšanas, var prezumēt, ka notiek iejaukšanās privātajā dzīvē.

Otrkārt. Es gribētu pieminēt, ka manā skatījumā lielāka nozīme ir tam, vai aizskārums, potenciālais aizskārums rodas no tiesības normas vai arī no piemērošanas prakses un, iespējams, pušu starpā ir dažādi viedokļi par to, bet es uzskatu, ka arī pastāvīgās uzturēšanās atļaujas atzīšana par nederīgu bez individuāla lēmuma var būt iejaukšanās privātajā dzīvē. Un šo atziņu es pamatoju ar atsauci uz Imigrācijas likumu un iespēju apstrīdēt un pārsūdzēt saskaņā ar Imigrācijas likuma 40. pantu – pastāvīgās uzturēšanās atļaujas anulēšana – un tas jau liecina par to, ka sekas ir būtiskas personai. Par to liecina arī administratīvo tiesu pieeja, izvērtējot ietekmi uz tiesību uz privāto dzīvi lietās, kad runa ir par uzturēšanās atļaujas anulēšanu. Un arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa dažreiz atzīst, ka Konvencijas 8. panta pārkāpums konstatējams lietās par uzturēšanās atļaujām vēl neprasot, lai iestātos izraidīšanas risks. Un savā viedoklī es atsaucos uz neseno lietu „Gadamjan pret Šveici”.

Otrkārt, šī panta kontekstā ir nepieciešams noskaidrot, vai likumā paredzētās iespējas iegūt cita veida uzturēšanās atļauju vai atļauju uzturēties Latvijā ir salīdzināmas ar iepriekš pastāvējušo pastāvīgās uzturēšanās atļauju un, kā atzīst Eiropas Cilvēktiesību tiesa, Konvencijas 8. pantu nevar interpretēt kā tādu, kas garantē tiesības uz noteikta veida uzturēšanās atļauju. Respektīvi, nav nozīmes tam, kāda šī atļauja saskaņā ar valsts normatīvajiem aktiem.

Bet, ja valsts tiesību akti paredz vairākus dažādus veidus, kā garantēt personai tiesības uz privāto dzīvi un ģimenes dzīvi, tiesai ir jāanalizē konkrētās atļaujas izsniegšanas juridiskās un praktiskās sekas. Un savā analizē es salīdzināju nosacījumus Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai ar nosacījumiem pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saglabāšanai. Un nonācu pie secinājuma, ka varētu pastāvēt risks šādiem Krievijas Federācijas pilsoņiem: pirmkārt, tiem, kuriem nav regulāru un stabilu ikmēnešu ienākumu, otrkārt, tiem, kuri nav apguvuši valsts valodu, treškārt, tiem, kuru prombūtne no Latvijas Republikas pēdējo piecu gadu laikā ir bijusi no 6 līdz 12 secīgiem mēnešiem, vai kopā pārsniedz 10 mēnešus.

Cik es saprotu, septembra grozījumi lielā mērā atrisina problēmas saistībā ar šo prombūtni un ienākumiem. To paredz Pārejas noteikumu 58.⁵ punkts, tāpēc es uz to nekoncentrēšos. Bet gadījumā, ja tomēr ir kaut kādas faktiskas sekas, kuras būtiski nošķir šo iespēju iegūt jaunu pastāvīgās uzturēšanās atļauju, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 7. punktu un salīdzināmu iespēju saglabāt pastāvīgās uzturēšanās atļauju, tomēr tas tiesai būtu jāizvērtē.

Taču paliek problēma ar tiem Krievijas Federācijas pilsoņiem, kuri nav apguvuši valsts valodu. Ir jāņem vērā tas, ka pēc septembra grozījumiem ir iespēja pieprasīt šo atļauju uzturēties Latvijā divus gadus, taču likumā nav paredzēts, kādas būs sekas, ja valoda netiks apgūta. Un te atkal ir izvēle. Vai nu mēs varam cerēt uz to, ka normas piemērotājs arī šajā gadījumā atradīs risinājumu, neskarot pamattiesības, piemēram, normas piemērotājs atkāpsies no tiesisku seku īstenošanas un, piemēram, nepieņems izbraukšanas rīkojumu vai izraidīšanas lēmumu, vai arī mēs tomēr nevaram uzskatīt, ka šis gadījums ir netipisks, vadoties no Satversmes tiesas judikatūras, un tomēr normas piemērotājam būs pienākums pieņemt šai personai negatīvās sekas.

Līdz ar to manā skatījumā lietā ir nepieciešams tomēr veikt visu satversmības pārbaudi un izvērtēt, vai pastāv legītimie mērķi, vai normas ir pieņemtas atbilstoši likumdošanas procedūrai un vai ir ievērots samērīguma princips. Un, kad es rakstīju par samērīguma principu, es norādīju uz to, ka Imigrācijas likumā jau pastāv mehānisms, ar kuru novērst drošības riskus, jo mums ir iespēja anulēt pastāvīgās uzturēšanās atļaujas gadījumā, ja persona rada drošības riskus valstij un, protams, nepieciešamības gadījumā likumdevējs varēja grozīt likumu, paredzot pienākumu kompetentām valsts iestādēm līdz noteiktam datumam atsevišķi pārbaudīt visus Krievijas Federācijas pilsoņus.

Un otrais legītimais mērķis ir, protams, legītimais mērķis nodrošināt valsts valodas lietošanu Latvijas Republikas teritorijā. Te atkal jautājums ir par to, vai mēs nevienkāršojam un nepielīdzinām valsts valodas prasmi valsts valodas lietošanai. Kā izriet no Senāta prakses, tās ir divas dažādas lietas. Un attiecīgi, ja mēs tomēr uzskatām, ka prasme jau liecina par to, ka valoda tiks lietota, būtu jautājums, kāpēc šis pienākums

ir attiecināms tikai uz Krievijas Federācijas pilsoņiem, jo mums ir arī citi ārzemnieki, kuri iepriekš ir bijuši Latvijas pilsoņi un nepilsoņi un arī varētu paplašināt valsts valodas lietošanu Latvijas Republikā.

Un, rezumējot savu viedokli, es nonācu pie secinājuma, ka, ja tiesa uzskata, ka apstrīdētās normas atbilstoši interpretācijai būtu tādas, ka tiesību piemērotājs galu galā gadījumā, ja persona neapgūst valsts valodu, tomēr būs spiesta atstāt Latvijas Republiku, tad manā skatījumā šis ierobežojums būtu nesamērīgs.

Runājot par Satversmes 92. pantu, es analizēju tikai to, vai šie Krievijas Federācijas pilsoņi ir salīdzināmos apstākļos ar citiem ārvalstniekiem. Es neskāru jautājumu par to, vai pastāv šīs divas Krievijas Federācijas pilsoņu grupas, vadoties no vecā likuma un vadoties no jaunā likuma. Ja tiesa vēlas, es varētu paplašināt savu argumentāciju.

Bet, kas attiecas uz Krievijas Federācijas pilsoņiem kā tādiem, es norādīju uz to, ka, protams, mēs esam agresijas situācijā un vadoties no starptautiskajām tiesībām, proti, no Starptautisko tiesību komitejas pantu projekta – valstu atbildību par starptautiski prettiesisku rīcību, ko praksē sauc par ANO STK pantiem par valsts atbildību, Latvijas Republikai ir tiesības veikt attiecīgos pasākumus pret pārkāpēju. Starptautiskās tiesības varētu būt mazliet strīdīgs jautājums par to, vai mēs varam runāt par pretpasākumiem, ievērojot to, ka šī agresija nav vērsta pret Latviju kā tādu, bet tomēr agresijas aizliegumam ir *erga omnes* raksturs. Līdz ar to arī Latvijā var spert atbilstošus soļus. Un tāpēc es uzskatu, ka Latvijas pasākumus pret Krievijas Federāciju drīkst iekļaut pretpasākumos.

Bet vienlaicīgi tajos pašos STK pantos mums ir ierobežojums, jo šie pretpasākumi netiek piemēroti pienākumam aizsargāt cilvēka pamattiesības. Līdz ar to mēs varam vērst pretpasākumus pret Krievijas Federāciju, neskarot pamattiesības, vai alternatīvi... ja tomēr mēs gribam skart pamattiesības, mums jāskatās uz to, vai Eiropas Cilvēktiesību konvencijas tiesiskais režīms šādus pretpasākumus pieļauj. Un Konvencijas 15. pants paredz speciālu kārtību atkāpei no Konvencijas saistībām un pastāv šis *lex specialis* režīms. Līdz ar to es uzskatu, ka bez šīs atrunas Konvencijas 15. panta ietvaros mēs nevaram piemērot tādus pretpasākumus, kuri būtu pretrunā ar pamattiesībām. Un protams, minētā atziņa neaizliedz izmantot atšķirīgu attieksmi pret Krievijas Federācijas pilsoņiem, ja šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, nu, piemēram, ja mēs rīkojam kaut kādas pārbaudes uz robežas. Bet tomēr, ja gadījumā tiesa atzīst, ka šeit ir konstatējams tiesību uz privāto dzīvi pārkāpums, tas vienlaicīgi varētu nozīmēt to, ka mēs pārkāpjam arī 91. pantu, jo mēs pārāk plaši īstenojam šos pretpasākumus.

Par Satversmes 1. pantu. Es īpaši daudz nerakstīju sakarā ar to, ka man liekas, ka šī prasība ir lielā mērā saistīta ar prasību 96. panta ietvaros. Bet beigās es gribētu pievērsties Konvencijas 4. protokola 4. pantam un, protams, te skanēja ļoti interesants

jautājums, vai mēs varam ielasīt Konvencijas 4. protokola 4. pantu Satversmē. Visu cieņu Nikuļcevas kundzes komentāram, bet es tomēr sliktos domāt, ka Satversme šobrīd neparedz īpašu aizsardzību ārzemniekiem, respektīvi, piemēram, mums Satversmē nav panta par tiesībām uz patvērumu, kas droši vien būtu nozīmīgākais cilvēktiesību aspekts šeit. Manā skatījumā būtu diezgan grūti ielasīt Konvencijas 4. protokola 4. pantu Satversmē. Runājot par 4. protokola 4. pantu pēc būtības, es pieminēju, ka tiešām kolektīva izraidīšana šī panta izpratnē – tā ir īpaša juridiska kategorija, tas ir jebkurš pasākums, kas piespiež ārvalstniekus kā grupu atstāt valsti, izņemot gadījumus, kad šāds pasākums tiek veikts, pamatojoties uz saprātīgu un objektīvu pārbaudi katrā atsevišķā ārvalstnieka konkrētajā gadījumā.

Bet te būtu jāatsaucas arī uz judikatūru šajā gadījumā. Un šobrīd man liekas, ka, kamēr nav oficiāla izraidīšanas lēmuma vai cita konkrēta iestāžu akta attiecībā uz konkrēto personu, mēs tomēr nevarētu to uztvert kā kolektīvo izraidīšanu vai pasākumu, kas piespiež ārvalstniekus kā grupu atstāt valsti.

Te ir bijušas vairākas lietas pret Krieviju... man liekas – 2007. gadā, kad Krievija īstenoja politiku izraidīt Gruzijas pilsoņus, un atsevišķas lietas bija situācijās par personām, kuras atstājušas Krievijas Federāciju brīvprātīgi, nesagaidot šo piespiedu deportāciju. Šajā gadījumā Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzina, ka pārkāpums tomēr nav konstatējams, jo šī valsts atstāšana, pat baidoties no apcietinājuma, aizturēšanas un izraidīšanas, nav pielīdzināma kolektīvai izraidīšanai 4. protokola 4. panta izpratnē.

Tas laikam būtu būtiskākie secinājumi. Esmu gatavs atbildēt uz tiesas jautājumiem.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies, jums par sniegto viedokli. Un vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Labdien! Paldies par jūsu strukturēto rakstveida viedokli un arī šodienas viedokli.

Man būs viens jautājums, kas izriet no jūsu rakstveida viedokļa kontekstā ar šodienas sniegto paskaidrojumu.

Proti, vai es pareizi saprotu, ka tās problēmas, par kurām jūs rakstījāt attiecībā uz ienākumiem un šo te nepārtraukto uzturēšanās ilgumu, kam ir jābūt, šie 2023. gada rudens grozījumi novērš. Vai tā bija jāsaprot jūsu viedoklis?

A. Dimitrovs.

Jās, godātā tiesa. Paldies par jautājumu.

Tiešām, pirmšķietami man tā likās. Bet ar atrunu, ka tomēr es runājot par šo iespēju iegūt pastāvīgās uzturēšanās atļauju saskaņā ar 24. panta pirmās daļas 7. punktu... nē, godīgi sakot, manā rīcībā nav informācijas par to, vai šajā procedūrā tiek izvirzīti kaut kādi papildu nosacījumi attiecībā uz ienākumiem un klātesamību Latvijā. Ja nē, tad manā skatījumā 58.⁵ punkta 2. apakšpunkts šo problēmu atrisina. Paldies.

A. Rodiņa.

Jā. Paldies.

Un vai es pareizi saprotu, ka jūs jau zināt un jūs arī teicāt, ka tātad personai, kura nenokārto valsts valodu, šai personai ir tiesības lūgt piešķirt divu gadu termiņuzturēšanās pēc būtības atļauju, apņēmoties darīt visu, lai nokārtotu valsts valodas eksāmenu.

Un tad jūs teicāt, ka nav atrisinājis likumdevējs šo situāciju, kas notiek pēc diviem gadiem. Bet mēs arī šodien sēdes pirmajā daļā uzklusījām PMLP pārstāvi, kurš mums skaidroja, ka šādā gadījumā, ja persona arī pēc šiem diviem gadiem nenokārto valsts pārbaudes šo te eksāmenu, tā var pieteikties, piemēram, termiņuzturēšanās atļaujai.

Kāds ir jūsu viedoklis? Vai, teiksim, šī iespēja saņemt šādā gadījumā termiņuzturēšanās atļauju, it īpaši, ņemot vērā, ka, kā jūs teicāt, Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. pants jau negarantē konkrētas tiesības uz konkrēta uzturēšanās veida saņemšanu, bet tomēr šī termiņuzturēšanās saņemšanas iespēja ļautu personai turpināt uzturēt sociālās saiknes ar savu ģimeni, kas ir izveidojušās šeit. Paldies.

A. Dimitrovs.

Paldies, godātā tiesa.

Pirmšķietami, tas varētu būt risinājums, noteikti. Un, ja es pareizi atceros, man liekas, ka arī manā rakstveida viedoklī tas bija pieminēts. Savulaik, līdz 2010. gadam pat Imigrācijas likumā bija norma par to, ka, ja ārzemnieks noteiktā termiņā neapgūst valsts valodu citu uzturēšanās atļauju kontekstā, bet tomēr, tad šim ārzemniekam paliek tiesības uzturēties Latvijā ar termiņuzturēšanās atļauju.

Šajā gadījumā, kas varētu būt nozīmīgs no Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakses viedokļa, ir nosacījumi šīs termiņuzturēšanās atļaujas iegūšanai un nosacījumi, kuri ir jāievēro pēc termiņuzturēšanās atļaujas iegūšanas. Līdz ar to te būtiski būtu noskaidrot, kāda būtu šī te uzturēšanās atļauja.

A. Rodiņa.

Jā. Paldies.

Un vēl tāds viens jautājums. Tas, ko jūs stāstījāt par šiem pretpasākumiem, ko valsts var veikt... Un jūs teicāt, ka var tātad veikt Latvija šos atbildes soļus, bet ir jāaizsargā cilvēka pamattiesības.

Vai es pareizi saprotu, ka jā, valsts var veikt pretpasākumus, un valsts arī var ierobežot cilvēka pamattiesības, bet, protams, šiem ierobežojumiem ir jābūt Satversmes ietvaros. Vai šie pretpasākumi vispār aizliedz noteikt ierobežojumus cilvēka pamattiesībām?

A. Dimitrovs.

Nē. Šie panti, kas ir faktiski starptautisko paražu tiesību kodifikācija, neaizliedz ierobežojumus, bet vienlaikus šie ierobežojumi nevar būt tik nozīmīgi, lai pārkāptu pamattiesības.

Līdz ar to noteikti... piemēram, es citēšu piemēru no Eiropas Komisijas rekomendācijas, kā rīkoties ar Krievijas pilsoņiem, kuri šķērso Šengenas telpas robežu, ka ir iespējams noteikt papildu pārbaudes, noteikti... bet vienlaicīgi... jā, šīs papildu pārbaudes ir individuālas un veicamas tādā veidā, lai nepārkāptu šo personu pamattiesības. Respektīvi, piemēram, ja uz robežas rodas kaut kādas šaubas par noteiktu drošības apdraudējumu, bet vienlaikus persona norāda uz to, ka šai personai ir ģimenes saiknes Šengenas dalībvalstī, tad noteikti ir jāizsver visi šie apstākļi, lai nerastos pamattiesību pārkāpums.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Paldies. Labdien!

Es gribu precizēt attiecībā uz tiem netipiskajiem gadījumiem, ko jūs teicāt. Es mēģinu saprast, vai ar to jūs tā kā domājat... jā, es tagad domāju, ko jūs domājat ar tiem netipiskajiem gadījumiem? Vai tas ir jebkurš gadījums, kad nav apgūta latviešu valoda vienalga kādu iemeslu dēļ... vai tomēr ir jāskatās uz to iemeslu un tad to ir jāvērtē kā netipisku gadījumu?

Paldies... varbūt pēc tam man vēl būs precizējošs jautājums...

A. Dimitrovs.

Paldies, godātā tiesa.

Runājot par netipiskiem gadījumiem, es atsaucos uz jūsu lēmumu par tiesvedības izbeigšanu, kas datēts ar 2007. gada 28. februāri. Ja es nemaldos, tajā lietā runa bija... tur bija lieta, kas bija ierosināta pēc Senāta pieteikuma un Senāts pēc būtības jautājis par to, vai drīkst...

J. Briede.

Es atvainojos... Man par to nav jautājumu, ko nozīmē netipiskais gadījums vispār. Bet man jautājums bija par konkrēti, ko jūs jau tagad šajā konkrētajā situācijā domājat par netipisko gadījumu? Vai netipiskais gadījums ir... nu, es sapratu, ka jūs to attiecināt uz tādu situāciju, ka cilvēks nav apguvis latviešu valodu.

Vai tas ir jebkurš gadījums, ka nav apgūta latviešu valoda vai jūs tomēr kaut kā iedaliet un par netipisku gadījumu uzskatiet tikai tādu, ka cilvēks ir centies, mēģinājis un nu nesanāk? Vai arī tāds, kur cilvēks vienkārši pasaka, ka nē, man tā latviešu valoda nav principā jāapgūst. Vai abi šie gadījumi ietilpst tajā netipiskajā grupā? Vai tomēr ir kaut kāda gradācija?

Es ceru, ka jūs tagad sapratāt manu jautājumu? Paldies.

A. Dimitrovs.

Jā, paldies, godātā tiesa.

Es drīzāk biju domājis par iespējamām situācijām nākotnē. Iedomāsimies, ka mums arī pēc diviem gadiem būs noteikts skaits personu, kuriem nebūs nokārtota šī valsts valodas prasme. Līdz ar to šīs personas nebūs tiesīgas iegūt pastāvīgās uzturēšanās atļaujas.

Viens scenārijs ir, ja tomēr šīm personām tiek izsniegta termiņuzturēšanās atļauja ar kaut kādiem līdzīgiem noteikumiem un līdz ar to vispār nav apdraudējuma tiesībām uz privāto dzīvi. Tad mums nav jādomā par netipiskajiem gadījumiem.

Otrs scenārijs ir, ka šīm personām pārsvarā tiek izdots izbraukšanas rīkojums un, ja šīs personas nepakļaujas izbraukšanas rīkojumam, šīm personām tiek adresēts izraidīšanas lēmums. Un šajā gadījumā, protams... ja viņiem joprojām ir šī ģimenes un privātā dzīve Latvijā, mums jāizvērtē, kādā veidā mēs nepārkāpjām šo personu pamattiesības. Un viens no rīkiem, kas ir mūsu rīcībā, ir šī Satversmes tiesas atziņa, ka netipiskajos gadījumos, pat obligātā administratīvā akta gadījumā, iestādei ir tiesības veikt samērīguma pārbaudi.

Man ir jautājums... drīzāk jautājums, nevis viedoklis... vai tas būtu pietiekami, jo viena lieta ir, ka mēs runājam par, teiksim, 10 vai 20 cilvēkiem, un pavisam cita lieta, ja pēc diviem gadiem mums šo cilvēku būs, piemēram, viens tūkstotis. Jo tad, manā

skatījumā mēs nevarētu to saukt par netipisku gadījumu un visas šaubas un visu samērīguma pārbaudi adresēt PMLP un robežsardzei šinī gadījumā.

J. Briede.

Labi. Paldies.

Šeit mums Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde teica, ka viņi skatās tos individuālos gadījumus un vērtē to privāto dzīvi.

Un tad otrs jautājums. Es tagad domāju, kā man viņu vislabāk noformulēt. Respektīvi, nu tad, kad Latvija atguva neatkarību, tad ļoti daudzi arī krieviski runājošie cilvēki bija par to, lai Latvija būtu neatkarīga. Un tad es tā pieņemu, ka bija dažādi tie uzskati par to, kādā valodā Latvijā būtu jārunā, bet nu Latvija tomēr ir nacionāla valsts un nu latviešu valoda tomēr ir valsts valoda un tiek sagaidīts, ka cilvēki runā latviešu valodā.

Un vai, jūsuprāt, tas, ka tomēr šī te viena daļa dažādu iemeslu dēļ... es zinu, ka ir arī cilvēki, kas principā uzskata, ka nebija jāmacās... bet ir arī cilvēki, kuri kaut kādu iemeslu dēļ nespēja... vārdu sakot, tie apstākļi neveicināja mācīties šo te latviešu valodu.

Bet vai tas, ka tā viena daļa nezina latviešu valodu, vai tas var būt iemesls, ka šī daļa daudz vairāk tiek pakļauta Krievijas informatīvajai telpai un, kā mēs zinām, Krievija ļoti lielu naudas daļu atvelta šai te propagandai un hibrīdkariem un tamlīdzīgi. Vai tas varētu būt iemesls?

Un tad tālāk jau... ja jā... tad acīmredzot tas veicina šo te apdraudējumu un valstij ir kaut kas jā dara? Vai jūs tam piekrītat? Paldies.

A. Dimitrovs.

Jā, paldies, godātā tiesa.

Protams, šajā gadījumā droši vien mums ir jāņem vērā uzreiz vairāki apstākļi. Viens no šiem apstākļiem ir tas fakts, ka, protams, ievērojot mūsu demogrāfisko situāciju, Latvijā pastāv un, iespējams, arī nākotnē pastāvēs tādi reģioni, kur tiešām nodrošināt latviešu valodas pašpietiekamību būs ārkārtīgi grūti. Tas ir fakts, ja mēs skatāmies uz, piemēram, demogrāfisko situāciju Latgalē.

Otrais. Kādus līdzekļus mēs izvēlamies, lai ierobežotu šo, teiksim, propagandas ietekmi uz šiem cilvēkiem. Pirmkārt, es sliktos domāt, ka mums nevajadzētu pārāk vienkāršoti pieiet šim jautājumam un uzreiz uzskatīt, ka, ja personai pārsvarā komunikācijas valoda ir krievu valoda, tad automātiski šī persona izvēlas tieši Krievijas avotus, pirmkārt... un otrkārt, ka automātiski šī persona uzticas Krievijas avotiem. Manā skatījumā šī problemātika ir daudz sarežģītāka un, protams, te gribētos paļauties uz sociālo zinātņu atziņām, nevis uz dabā gūtajiem novērojumiem, teiksim tā.

Treškārt, pat ja mēs pieļaujam, ka šis faktors ir izšķirošs, mums vajadzētu pārbaudīt, vai mūsu rīcībā nav kaut kādi citi līdzekļi, ar ko mēs varam, piemēram, ierobežot Krievijas propagandu, neskarot personu pamattiesības. Un te, godīgi sakot, man ir šaubas, ka šīs apstrīdētās normas mērķgrupa ir tiešām tā bīstamākā grupa, ja mēs runājam par Krievijas propagandas ietekmi.

Atkal es tomēr atstāšu to tiesas vērtējumam, bet es atceros, ka 2003. gadā, man liekas, bija šī lieta par valodu kvotām radio un televīzijā, un toreiz arī šķita, ka ir diezgan vienkāršs risinājums. Mēs ieviesīsim valodu kvotas prioritārajās radio un televīzijas stacijās un tad mums visi pārslēgsies uz informācijas iegūšanu no Latvijas Radio un Latvijas Televīzijas. Bet izrādījās, ka realitāte bija pavisam citāda un, tieši balstoties uz statistikas rādītājiem, toreiz Satversmes tiesa nonāca pie secinājuma, ka ierobežojums nesasniedz mērķi. Man ir aizdomas, ka arī šajā gadījumā mēs pēc kāda laika nonāksim pie secinājuma, ka tomēr... jā... mērķis ir legītīms, bet tas būtu sasniedzams ar citiem līdzekļiem.

Paldies.

J. Briede.

Paldies, jums par atbildēm.

A. Laviņš.

Turpinām. Vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, labdien.

Paldies par jūsu rakstveida viedokli un papildu komentāriem. Es saprotu, ka jūs šo viedokli sniedzāt pirms pēdējiem grozījumiem Imigrācijas likumā un paldies, ka jūs tagad precizējat.

Man būtu divi jautājumi. Pirmais jautājums. Mūsu konkrētajā situācijā Krievijas pilsonim, pirms šo apstrīdēto grozījumu spēkā stāšanās, patiesībā bija vairākas iespējas: saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju, saņemt termiņuzturēšanās atļauju un pretendēt uz Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu. Teorētiski viņam bija šīs trīs iespējas un visas šīs trīs iespējas varēja tikt vērtētas tādas, kas garantē šai personai Satversmes 96. pantā un Konvencijā nostiprināto tiesību aizsardzību. Tātad, bija trīs iespējas.

Šī persona izvēlējās vienu no trim legalajām iespējām. Šobrīd mēs esam situācijā, ka vairākas personas, kas bija izvēlējušās šo pastāvīgās uzturēšanās atļauju, tagad ir izvēlējušās citu, bet šis cits eksistēja arī iepriekš, tātad pirms apstrīdētās normas pieņemšanas.

Mans jautājums konkrēti. Sakiet, lūdzu, vai pats fakts, ka persona ir tagad izvēlējusies citu legālu pamatu situācijā, ka šis cits legālais pamats pastāvēja jau iepriekš, automātiski būtu vērtējums tāds, ka šī pastāvīgās uzturēšanās atļauja, kurai tika izvirzīti nosacījumi, tagad uzreiz šīs atļaujas spēka zaudēšana ir uzskatāma par Satversmes 96. un Konvencijas panta aizskārumu.

A. Dimitrovs.

Jā, paldies par jautājumu, godātā tiesa.

Šeit, man liekas, atkal, ja mēs skatāmies no 96. panta perspektīvas, tad mums ir jānoskaidro visas tās iespējas, kuras bija reālas attiecīgajai personai, jo, protams, ja mēs skatāmies uz to pamatu sarakstu, kas ir Imigrācijas likumā, tur tiešām šo uzturēšanās atļauju saraksts ir diezgan pamatīgs. Līdz ar to droši vien katrā konkrētajā gadījumā būtu nepieciešams noskaidrot, kādas bija iespējas konkrētajai personai un vai tiešām šajā gadījumā šī izvēle nebija iluzora. Un atkal mums ir jāskatās, kādi būtu priekšnosacījumi konkrētās uzturēšanās atļaujas iegūšanai, jo, piemēram, ja es drīkstu atsaukties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, tad man liekas, tas bija lietā „Hoti pret Horvātiju”, kur Horvātija argumentēja, ka attiecīgā persona varēja vērsties pie iekšlietu ministra, lai iegūtu uzturēšanās atļauju, kas būtu salīdzināma ar mūsu uzturēšanās atļauju saistībā ar humanitārajiem pamatiem. Un toreiz Eiropas Cilvēktiesību tiesa teica, ka nē, tomēr mēs nevaram salīdzināt šīs iespējas, jo šī iespēja saskaņā ar Horvātijas normatīvajiem aktiem, ir pilnībā atkarīga no iekšlietu ministra pozīcijas. Respektīvi, tur nav... tur ir pilnīgi diskrecionāra vara iekšlietu ministram. Līdz ar to manā skatījumā tur tiešām būtu jāskatās, kādas bija tās reālās iespējas katrai konkrētai personai iegūt kādu uzturēšanās atļauju.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Un vai mēs tomēr atkal varam prognozēt jeb mēģinot iedomāties teorētisku situāciju... Ja persona jau pirms apstrīdēto grozījumu spēkā stāšanās... pieņemšanas un spēkā stāšanās... atbilda tiem nosacījumiem, lai saņemtu Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja šo... bet viņa bija izvēlējusies šo Latvijas pastāvīgās uzturēšanās atļauju.

Vai šādā gadījumā jūs saskatāt, ka personas izvēle... tāpat izvēlēties nevis Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja, bet tieši Latvijas pastāvīgās uzturēšanās atļauju... un tagad, kad viņš izvēlās nevis pastāvīgās uzturēšanās atļauju, bet es saprotu, ka vairākas personas ir tagad ieguvušas šo Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu. Vai tas ir radījis kaut kādu ietekmi uz šīs personas pamattiesībām Satversmes 96. panta izpratnē?

A. Dimitrovs.

Jā, paldies par jautājumu.

Atkal... ļoti atkarīgs no individuālā izvērtējuma. Man grūti uzreiz tā teorētiski iedomāties gadījumu, kad, piemēram, tā pāreja no Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa, pieprasot, piemēram, pastāvīgās uzturēšanās atļauju... nacionālo uzturēšanās atļauju, radītu negatīvas sekas. Bez papildu analīzes droši vien es nemācēšu atbildēt uz šo jautājumu. Tur tiešām ir jāanalizē dažādie uzturēšanās atļauju veidi.

G. Kusiņš.

Bet es saprotu, ka jūsu viedoklis ir tāds, ka, patiesībā personas 96. panta tiesības var tikt realizētas gan Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusam, gan pastāvīgās uzturēšanās atļaujai, gan termiņuzturēšanās atļaujai.

A. Dimitrovs.

Tieši tā. Mums, protams, ir jāskatās, vai, piemēram, mums ir tās pašas garantijas attiecībā uz, piemēram, to sociālo dzīvi vai, piemēram, attiecībā uz ārstniecību un tā tālāk... bet pirmšķietami, protams, no Eiropas Cilvēktiesību tiesas viedokļa skatoties, nav nozīmes, kā tieši saucas šī garantija, nozīme ir tam, lai šī garantija nebūtu iluzora, lai tā būtu reāla, lai tā būtu dokumentēta un ļautu cilvēkiem īstenot savas pamattiesības.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Un pēdējais jautājums. Es saprotu, ka jūs savā rakstveida viedoklī neanalizējāt pēdējos grozījumus un jūs tagad tikai savos papildu mutvārdu argumentos norādījāt uz vienu tādu situāciju, kas ir pēc pārejas noteikumu 58.⁸, kur ir tā uzturēšanās atļauja uz diviem gadiem, un jūs uzdevāt retorisku jautājumu, kas notiks pēc tam, pēc šiem diviem gadiem.

A. Dimitrovs.

Jā, tieši tā.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, vai jūs saskatāt šeit kaut kādu juridiskās tehnikas vai skaidrības problēmu... un es tūlīt izstāstīšu, kāpēc.

Vai varētu būt tā, ka 58.⁸ ir iekļauts Pārejas noteikumos un ar to varētu saprast, ka tas ir likumdevēja uzskats, ka tas ir pagaidu statuss un ka jebkurš pagaidu statuss beidzās ar kādu konkrētu lēmumu vai kādu citu pastāvīgu statusu. Vai mēs varētu uzskatīt, ka 58.⁸ ir Pārejas noteikums un ka pēc tam personas atgriezīsies pie likuma pamatteksta. Citiem vārdiem sakot, 58.⁸ nepieprasa likumdevējam radīt vēl kādu

pārejas noteikumu. Bet šobrīd likumdevējs, sniedzot atbildi uz to jūsu jautājumu, kas notiks pēc šiem diviem gadiem, likumdevējs varētu būt prezumējais, ka pēc diviem gadiem atgriezīsies pie likuma pamatteksta un persona tad varēs izvēlēties, vai prasīt pastāvīgās uzturēšanās atļauju, ja viņa atbildīs, vai arī prasīt termiņuzturēšanās atļauju.

A. Dimitrovs.

Tieši tā, godātā tiesa. Es uzskatu, ka tas varētu būt skaidrības trūkums likuma tekstā un tieši tāpēc es arī norādīju uz to iespēju... uz to normu, kas pastāvēja Imigrācijas likumā līdz 2010. gadam. Tur tieši skaidri bija norādīts: ja persona nenokārto valsts valodas prasmes pārbaudi, tā turpina uzturēties Latvijas Republikā ar termiņuzturēšanās atļauju.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies jums.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Jā, man būs divi jautājumi.

Viens. Turpinot jau kolēģa Kusiņa kunga jautājumu par Eiropas pastāvīgās uzturēšanās atļauju, jūs jau teicāt, ka persona tāad var īstenot savas tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi gan vienu, gan otru. Un te bija jautājums saistībā ar aizskārumu, privātās un ģimenes dzīves aizskārumu.

Mans jautājums būtu tāds, ja personai, jau iepriekš kārtojot šo pastāvīgās uzturēšanās atļauju, viņai bija jākārtoto valsts valoda, viņai bija jāapliecina valsts valodas prasme. Savukārt, lai iegūtu šo... kura vairs nepastāv... tāad viņai šāda prasība nebija izvirzīta.

Vai šāda maiņa, jūsuprāt, rada aizskārumu... šāds nosacījums atļaujas iegūšanai?

A. Dimitrovs.

Jā, kā jau es teicu, godātā tiesa, tiešām es saskatu, ka tā varētu būt problēma, kura uz šo brīdi uz noteiktu laiku ir atrisināta, bet problēma varētu rasties tām personām, kuras nav apguvušas valsts valodu vismaz pamata līmeņa 2. pakāpē vai arī kuras valsts valodas prasmi apliecina apliecība, kas izsniegta laika posmā no 1992. gada līdz 2001. gadam. Jo šīs personas atrodas tādā īpašā situācijā. Tām bija šī pastāvīgās uzturēšanās atļauja, tagad šīs pastāvīgās uzturēšanās atļaujas vairs nav, tā nevar pretendēt uz Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā, var

pretendēt uz šo divu gadu uzturēšanās īpašo uzturēšanās atļauju. Līdz ar to ir sagaidāms, ka šai personai varētu rasties pamattiesību aizskārums.

A. Kučs.

Paldies.

Otrs jautājums. Jūs jau teicāt, ka jūs viedoklī neminējāt šīs divas Krievijas Federācijas pilsoņu grupas 91. panta kontekstā, bet ka jūs būtu gatavs arī par šo jautājumu izteikties. Tad tiesas sēdē jau iepriekš droši vien dzirdējāt viedokli, vai šīs divas grupas ir vai nav salīdzināmas, vai ir kādi objektīvi apstākļi, kas viņas atšķir un ļauj šādas prasības neizvirzīt. Tad kāds būtu jūsu viedoklis?

A. Dimitrovs.

Godātā tiesa!

Pirmkārt, man jāatvainojas, jo man nebija iespējas sekot līdzī tiesas sēdei šorīt, līdz ar to es varu paļauties tikai uz tiem apsvērumiem, kas pausti otrdien, bet manā skatījumā galvenais arguments, ko izvirzīja par labu tam, ka šīs personas neatrodas vienādos apstākļos, bija tas fakts, ka skaitliski šīs ir divas dažādas grupas. Un, godīgi sakot, man grūti piekrist tam ka tās būtu saprātīgs pamats, jo faktiski grupas lielums attiecībā uz vienas personas pamattiesībām būtu diezgan, teiksim tā, aizdomīgs pamats, lai mēs ievērotu kaut kādu atšķirīgu attieksmi pret šīm personām.

Ja man lūgtu pamēģināt atrast kaut kādu pamatojumu... godīgi sakot, ja šis pamatojums būtu vienīgi tas, ka mums bija vecais likums un mums ir jaunais likums, droši vien tas arī nebūtu tas saprātīgais pamatojums. Bet, godīgi sakot, man grūti atcerēties, kāds bija regulējums attiecībā uz pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanu saskaņā ar to veco likumu. To droši vien es atstāšu tiesas ziņā.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvēm, vai būs jautājumi?

E. Krivcova.

Jā, būs jautājumi.

Tātad, man ir pirmais jautājums. Tas skar šos dažādos uzturēšanās atļauju veidus.

Ņemot vērā, ka šodien no rīta Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde tieši apliecināja, ka pēc diviem gadiem šīm personām, jā... tik tiešām... arī kā Kusiņa kungs

teica, iestājās parastie likuma noteikumi uzturēšanās atļaujām, gan iztikas līdzekļu, gan prombūtnes kritēriju izpildei, vai tas maina... vai šī atziņa mainītu jūsu viedokli, ka šī problēma ar uzturēšanās ilgumu un ar finansēm ir atrisināta ar jaunākajiem grozījumiem?

A. Dimitrovs.

Paldies par jautājumu.

Mans viedoklis būtu tāds. Sakarā ar to, ka Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. pants negarantē tiesības uz noteikta veida uzturēšanās atļauju, mums jāskatās, pirmkārt, vai Satversme garantē tiesības uz noteikta veida uzturēšanās atļauju. Mana atbilde būtu, ka drīzāk nē, jo diez vai to var izsecināt, piemēram, no 96. panta pieņemšanas vēstures vai no piemērošanas vēstures. Līdz ar to mums būtu jāsalīdzina pēc būtības nosacījumi, kuri ir pastāvējuši pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai šīm personām un tiem nosacījumiem, kas varētu būt šīm personām nākotnē, lai saņemtu termiņuzturēšanās atļauju. Ja šie nosacījumi ir salīdzināmi, tad vismaz no Konvencijas perspektīvas es neredzētu kādu problēmu. Bet problēma ir tajā, ka ir grūti salīdzināt šos nosacījumus, jo šie nosacījumi nav skaidri, nav skaidri ierakstīti likumā uz šo brīdi.

E. Krivcova.

Jā. Paldies.

Jūs arī tagad pieminējāt, ka termiņuzturēšanās atļauja arī būtu līdzeklis, kā ievērot personas tiesības uz privāto dzīvi. Bet vai ir nozīme tam, ka ar termiņuzturēšanās atļauju cilvēkam nav tiesības uz valsts apmaksātu medicīnu un arī uz sociālajiem pakalpojumiem? Vai tam ir nozīme privātās dzīves aizsardzībai?

A. Dimitrovs.

Es uzskatu, ka jā, tam būtu nozīme. Pirmšķietami, protams, mēs varētu nodalīt 96. pantu no pārējā Satversmes teksta un teikt, ka labi, ja mums nav problēmu sakarā ar to, lai mēs garantētu tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi, tad mēs beidzam šo analīzi.

Bet es gribētu atgādināt, ka no Satversmes tiesas judikatūras izriet arī Satversmes vienotības princips un līdz ar to, pat ja mēs šīs lietas ietvaros diskutējam par 96. pantu, mēs nedrīkstam aizmirst par citām tiesībām, kas ir paredzētas Satversmē. Līdz ar to arī, teiksim, sociālās tiesības, kuras ir garantētas Satversmē, ir nozīmīgas. Mums ir jātiek skaidrībā ar to, vai arī visas Satversmē paredzētās tiesības tiks ievērotas un garantētas.

E. Krivcova.

Paldies.

Un tad ir jautājums arī par tām... jūsu skatījumā... kādas tad tiesības nodrošina pastāvīgās uzturēšanās atļauja? Jūsu viedoklī tas „pastāvīgs”... Ko nozīmē šis vārds „pastāvīgs” un vai jūs piekrītat viedoklim, ka tā ir būtībā tāda termiņuzturēšanās atļauja uz 5 gadiem, jo reģistrācija... tas ir gandrīz tas pats, kas... nu, ar reģistrāciju it kā tiek saņemta jauna atļauja.

Kā jūs vērtējat to tiesību apjomu, kas cilvēkiem bija ar pastāvīgās uzturēšanās atļauju?

A. Dimitrovs.

Atkal man šķiet, ka šeit vairāki grozījumi demonstrē diezgan spilgti to, ka likumdevējs tā diezgan brīvi izvēlas, kurā momentā likumdevējs norāda uz pastāvīgās uzturēšanās atļauju, uz termiņuzturēšanās atļauju, uz šo īpašo atļauju uzturēties Latvijā. Līdz ar to man šķiet, ka tā terminoloģija, kuru tagad lieto Imigrācijas likums, protams, ir apsveicami, ja mēs cenšamies kaut kādā veidā šo terminoloģiju tomēr ievērot. Bet likumdevējs pēc būtības var saukt termiņuzturēšanās atļauju par pastāvīgās uzturēšanās atļauju un otrādi. Galvenais nav tas nosaukums. Galvenais ir tas, kuras tiesības ir saistītas ar attiecīgo uzturēšanās atļaujas veidu un kādi ir priekšnosacījumi tādu uzturēšanās atļauju saņemšanai.

E. Krivcova.

Labi. Paldies.

Tad es gribētu pievērsties tiem likumīgajiem normas mērķiem. Mums bija dažādas interpretācijas, kas ir tie mērķi, un es gribu precizēt tad jūsu viedokli attiecībā uz tādu ārpolitisku mērķi motivēt Krieviju kaut ko izdarīt, vērsties pret to agresiju.

Vai tas ir leģitīmais mērķis pamattiesību ierobežošanai?

A. Dimitrovs.

Man grūti pateikt, jo savā viedoklī es analizēju faktiski atbilstību diviem leģitīmajiem mērķiem. Tā ir valsts drošība un tā ir valsts valodas lietošana, proti, demokrātiska valsts iekārta un citu personu tiesības.

Kas attiecas uz ārpolitisko mērķi, es domāju, ka lielā mērā to var ielasīt drošības kontekstā, jo valsts drošība ir atkarīga arī no tā, vai citas valstis ievēro ANO statūtus un nepieļauj starptautisko tiesību pārkāpumus, bet atkal, cik lielā mērā mēs saistām konkrētās personas rīcību un apdraudējumu valsts drošībai ar šīs personas pilsonību, manā skatījumā tas ir diskutējams jautājums. Es jau norādīju, ka jā, Krievijas rīcība pret starptautiski tiesisko kārtību var novest pie pretpasākumiem un es jau pieminēju, ka daži no šiem pretpasākumiem, kuri nav saistīti ar pamattiesību pārkāpumu, ir

pieļaujami, piemēram, padziļināta pārbaude uz robežas, bet tomēr šie pretpasākumi nevar novest pie pamattiesību pārkāpumiem.

E. Krivcova.

Jā. Un tādēļ man vēl viens jautājums. Vai, ieviešot tos pretpasākumus, būtu jānodala tie ārzemnieki, kas jau ir ieguvuši kādus tiesības un tie, kas vēl tikai vēlas arī iegūt pastāvīgās uzturēšanās atļaujas? Vai šeit ir nepieciešama dažāda attieksme pret šādām ārzemnieku grupām?

A. Dimitrovs.

Man šķiet, tad drīzāk būtu jautājums nevis no, teiksim, 91. panta perspektīvas, bet no 96. panta perspektīvas. Proti, es jau pieminēju šo lietu „Maslov pret Austriju” un tai sekojošu Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, kur tiešām tiek prezumēts, ka gadījumā, ja ārzemnieks ir ilgstoši dzīvojis valstī un tā teikt, iesakņojies valstī, tad arī valsts rīcības brīvība attiecībā uz šo ārzemnieku ir daudz šaurāka nekā saistībā ar ārzemnieku, piemēram, kas šķērso robežu vai tikko ieradies valstī.

E. Krivcova.

Jā. Paldies. No manas puses vairs nav citu jautājumu.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Labdien! Es arī uzdošu dažus jautājumus.

Un pirmais jautājums ir tāds pavisam precizējošs, lai būtu saprotams jūsu viedoklis par apstrīdēto normu leģitīmo mērķi.

Ja es pareizi sapratu jūsu viedokli, kuru jūs sniedzāt tagad, jūs norādījāt divus leģitīmos mērķus, tāpat, gan valsts drošību, gan valsts valodas aizsardzību. Mums Saeima arī norāda divus šos leģitīmos mērķus. Savukārt piemēram, pieaicinātā persona Tieslietu ministrija vairāk sliecas uz to valsts drošību.

Un rakstveida viedoklī jūs norādāt, ka apstrīdēto normu patiesais mērķis ir veikt pretpasākumus, ierobežojot agresorvalsts pilsoņu pamattiesības, nevis paplašināt valsts valodas lietošanu.

Nu tad jautājums ir par šo. Vai jūs varētu skaidrot, vai uzskatāt, ka prioritāri tas ir valsts drošības mērķis un kā jūs redzat to valsts valodas jautājumu šeit?

A. Dimitrovs.

Jā, paldies.

Ja par jautājumu, protams, es analizējot situāciju savā rakstveida viedoklī, man bija nepieciešams paļauties arī uz to, kā šos mērķus formulē Saeima šinī gadījumā.

Bet kāpēc es norādīju, ka manā skatījumā tomēr īstais mērķis nav tas, ko pieminēja Saeima. Tas bija tas fakts, ka faktiski šie grozījumi tika piedāvāti tikai pēc agresijas uzsākšanas. Respektīvi, piemēram, pēc 2014. gada, kad Krievija veica starptautisko tiesību pārkāpumu, anektējot Krimu, šādi grozījumi netika piedāvāti. Līdz ar to man šķiet, ka tomēr šajā gadījumā mums būtu runa par šo grozījumu mērķi, kas ir saistīts ar Krievijas agresiju pret Ukrainu. Protams, likumdevēja rīcība ne vienmēr var būt pilnīgi konsekventa, respektīvi, mums varētu būt situācijas, ka, piemēram, likumdevējam ir viens mērķis, bet likumdevējs kaut kādā mērā uzskata, ka arī kādu citu mērķi var sasniegt ar tiem pašiem līdzekļiem. Līdz ar to es uzreiz neatmetu šo valsts valodas lietošanas paplašināšanu kā leģitīmo mērķi un arī analizēju samērīgumu šajā apstākļi. Bet jā... ievērojot to, ka šie grozījumi piedāvāti un pieņemti tikai pēc pilna mēroga agresijas uzsākšanas, es sliktos domāt, ka galvenais mērķis ir tomēr mērķis veikt pretpasākumus.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Tad nākamais jautājums, ko es vēlos uzdot... Tā kā jūs... saistībā tieši ar šo leģitīmo mērķi – valsts drošības aizsardzība.

Tad, kā jūs teicāt, ka no rīta nesejojāt tiesas sēdei, tad es varbūt īsi izstāstīšu, ka Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pārstāvis, atbildot uz manu jautājumu, norādīja, ka pašlaik Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statuss ir atteikts apmēram 290 personām un nevienai nav atteikts saistībā ar to, ka ir kompetentas valsts iestādes atzinums, ka persona apdraud valsts drošību.

Un tad man ir jautājums. Jūsu viedoklis par šo. Vai tad varētu varbūt teikt, ka likumdevējs ir kļūdījies un patiesībā šie Krievijas Federācijas pilsoņi ar pastāvīgās uzturēšanās atļaujām, kas izdotas atvieglotā kārtībā, patiesībā nerada nekādu apdraudējumu valsts drošībai?

A. Dimitrovs.

Paldies par jautājumu.

Jā, es savā viedoklī jau norādīju, ka manā skatījumā, ja mēs runājam par šo drošības... par šo leģitīmo mērķi, kas ir saistīts ar drošību, jau tagad Imigrācijas likumā ir paredzēta procedūra, ka iekšlietu ministrs lemj par ārzemnieku iekļaušanu to ārzemnieku sarakstā, kuriem ieceļošana Latvijas Republikā ir aizliegta, un attiecīgi tiek anulēta pastāvīgās uzturēšanās atļauja.

Es pieļauju, ka, piemēram, pēc agresijas sākšanas likumdevējs varētu būt gribējis kaut kādā veidā uzsākt speciālu procedūru, bet šī procedūra varētu būt, piemēram, grozījums Imigrācijas likumā, liekot kompetentām iestādēm pārvērtēt visus Krievijas Federācijas pilsoņus. Un manā skatījumā tas būtu mazāk ierobežojošs

risinājums, nekā visu pastāvīgās uzturēšanās atļauju anulēšana. To es norādīju arī savā viedoklī. Paldies.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Tad tāds ļoti vienkāršs jautājums. Ņemot vērā gan Saeimas pārstāvja sniegto viedokli Satversmes tiesas sēdē, gan arī vairāku pieaicināto personu viedokli, kas tieši pamatojās uz šiem valsts drošības apsvērumiem.

Vai, jūsuprāt, ikviens Krievijas Federācijas pilsonis, ieskaitot pieteikuma iesniedzējus, kas ir tomēr vecāka gadagājuma pensionāri, vai ikviens Krievijas Federācijas pilsonis ir atbildīgs par savas valsts rīcību? Juridiski vai morāli? Un vai jūs saskatāt kādu pamatojumu starptautiskajās tiesībās šādai atbildībai?

A. Dimitrovs.

Paldies par jautājumu.

Tiešām... šobrīd jautājums mazliet filozofisks droši vien.

Atbildot juridiski, man atkal droši vien būtu jānorāda, ka mums šie starptautiskās atbildības pamati ir kodificēti ANO Starptautisko tiesību komisijas darba ietvaros un tur tiešām šis gadījums ir paredzēts. Ka, jā... valstis drīkst reaģēt uz citu valstu rīcību, bet šī reaģēšana nevar novest pie cilvēktiesību pārkāpumiem. Līdz ar to, jā... es uzskatu, ka mēs tomēr nevaram ikvienam agresorvalsts pilsonim uzlikt tādu atbildību par agresorvalsts rīcību, kura pārkāptu šo personu pamattiesības.

I. Nikuļceva.

Paldies par atbildi.

Tad man mazliet vēl citi jautājumi.

Un tad saistībā ar Satversmes 91. pantu un vienlīdzības principu. Mums gan arī Saeima, gan arī vairākas pieaicinātās personas norādīja, ka Krievijas Federācijas pilsoņi un citu valstu pilsoņi, kuri arī ir bijuši nepilsoņi pirms tam un saņēmuši uzturēšanās atļauju uz šī paša pamata, ka viņi atrodas nevis vienādos, bet atšķirīgos apstākļos, kā pamatojumu minot tieši šo te Krievijas Federācijas agresiju un nepieciešamību preventīvi mazināt drošības riskus.

Sakiet, jūs rakstveidā norādījāt, ka šīs abas personu grupas ir vienādos apstākļos. Vai varētu sniegt kādu sīkāku pamatojumu par šo? Kāpēc jūs nepiekrītat, piemēram, Saeimas viedoklim?

A. Dimitrovs.

Jā. Attiecībā uz 91. pantu es tieši norādīju, ka, jā, ir paredzēta atšķirīgā attieksme pret personām atkarībā no pilsonības. Un pēc tam es analizēju šos

pretpasākumus. Respektīvi, es piekrītu tam, ka Krievijas Federācijas... ja mēs runājam tieši par šiem pretpasākumiem, ka Krievijas Federācijas pilsoņi nav vienādos apstākļos ar citu valstu pilsoņiem.

Kad es runāju par 96. pantu, par valsts valodas lietošanu, es norādīju, ka šī panta ietvaros ir salīdzināma situācija, jo attiecībā uz valsts valodas lietošanas paplašināšanu tiešām nav nozīmes tam, vai tas ir Krievijas pilsonis, Baltkrievijas pilsonis, Polijas pilsonis vai ASV pilsonis.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Tad jautājums tajā daļā, kur jūs tad sakāt, ka ir vienādos apstākļos šīs te personas, kas ir saistītas ar prasību zināt valsts valodu.

Sakiet, vai jūs varētu sīkāk komentēt, nu, piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru. Vai, jūsuprāt, atšķirīga attieksme pēc pilsonības kritērija pret dažādām ārzemnieku grupām ir attaisnojama?

Jautāju arī tajā pašā kontekstā... tāpat par apstrīdētajām normām... šīs te prasības kārtot valsts valodas pārbaudi tiek izvirzītas tikai Krievijas Federācijas pilsoņiem. Citu valstu ārzemniekiem, kuri arī ir bijušie nepilsoņi uz tā paša pamata statusa, tāpat šāda prasība nav. Vai šī atšķirīgā attieksme pēc pilsonības kritērija būtu attaisnojama?

A. Dimitrovs.

Paldies.

Jā, savā viedoklī es atsaucos uz lietu „Gaygusuz pret Austriju” un tai sekojošo judikatūru. Tiešām, tiesa atzina, ka valstij būtu jāiesniedz ļoti nopietni iemesli, lai tiesa varētu uzskatīt, ka atšķirīga attieksme, kas balstīta tikai uz pilsonību, ir saderīga ar Konvenciju. Tas ir izejas punkts. Respektīvi, nav tā, ka jebkura atšķirīga attieksme, kas balstīta tikai uz pilsonību, būtu diskriminācijas aizlieguma pārkāpums, bet jānorāda, kādi ir tie nopietnie iemesli, par kuriem runā Eiropas Cilvēktiesību tiesa.

Ja mēs runājam tieši par valsts valodas prasmes apliecināšanu, es droši vien varētu tikai atsaukties uz to, ko es minēju saistībā ar 96. pantu. Atkal... lai mēs paplašinātu valsts valodas lietošanu, nav nozīmes tam, kāda ir pilsonība ārzemnieka. Te gan jāpiebilst, ka, ja mēs runājam tieši par Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, tad diez vai tā varētu Satversmes tiesai īpaši palīdzēt šajā jautājumā, jo šis 14. pants Eiropas Cilvēktiesību konvencijas ietvaros... tam jābūt saistītam ar kādu citu pantu. Un tā kā, teiksim, valsts valodas prasmes ir diezgan, teiksim tā... reta parādība Eiropas Padomes dalībvalstīs, man, godīgi sakot, es nevaru atcerēties kādu lietu tieši Eiropas Cilvēktiesību tiesā, kur tiesa skatītos uz valsts valodas prasmi atkarībā no personas pilsonības vai atkarībā no kādiem citiem diskriminācijas pamatiem. Jo tā tomēr ir

diezgan specifiska joma, kura neaptver varbūt citi Konvencijas pamati, līdz ar to nebija pamata arī piesaukt šo 14. pantu.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Tad man vēl ir arī cits jautājums.

Sakiet, vai jūs konkrētajā gadījumā saskatītu arī kādu saikni vai aizskārumu Eiropas Savienības tiesībām? Vai vismaz tiem principiem, kas ir Eiropas Savienības tiesībās garantēti attiecībā uz trešo valstu uzturēšanos.

A. Dimitrovs.

Te būtu diezgan grūti tieši piemērot Eiropas Savienības tiesības, jo tās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, kuras ir anulētas ar apstrīdēto normu, vai drīzāk... korekti sakot, atzītas par nederīgām ar apstrīdēto normu, nav Eiropas Savienības tiesību tvērumā. Respektīvi, šādas uzturēšanās atļaujas nav harmonizētas Eiropas Savienības līmenī.

Jāsaka, ka tomēr šī jaunā iespēja iegūt Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu ir harmonizēta, bet šajā lietā mēs vairāk runājam nevis par iegūšanas nosacījumiem, bet par zaudēšanas nosacījumiem. Līdz ar to ir grūti tā viens pret vienu ekstrapolēt Eiropas Savienības tiesības atziņas. Es zinu, ka tika pieminēta šī lieta no Nīderlandes, „P. un S.” man liekas... vai „B. un D.” no Eiropas Savienības tiesas, kur runa bija par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa saglabāšanu vai nesaglabāšanu gadījumā, ja netiek nokārtota valsts valodas prasme, bet tanī gadījumā arī Eiropas Savienības tiesa nesaskatīja, ka kaut kādā veidā šī direktīva ietekmē iespējas izvirzīt nosacījumus. Tiesa faktiski teica, ka jā, ja statuss tiek saglabāts, nav nozīmes tam no Eiropas Savienības tiesību perspektīvas, vai pastāv kaut kādi papildu eksāmeni, kas tieši nav saistīti ar šī statusa zaudēšanu.

Līdz ar to... jā diezgan grūti ir ekstrapolēt šo tiesas lietu uz izskatāmo lietu, bet tas parāda Eiropas Savienības tiesas attieksmi pret iespēju izvirzīt kaut kādus papildu nosacījumus tam, lai iegūtu vai saglabātu tieši Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu.

I. Nikuļceva.

Labi. Liels paldies.

Un tad pēdējais jautājums, kas varbūt ir tāds plašāks, ja jūs varat atbildēt, ja nē, tad nu... arī droši vien ļoti labi.

Jautājums ir par to, vai jums ir arī kāda informācija, vai jūs vēlētos ar to dalīties par citām Eiropas valstīm. Es saprotu, ka jūs arī dzīvojat ārpus Latvijas, Beļģijā, kā es saprotu... tad kāda ir situācija salīdzinoši citās valstīs? Ja jums tāda informācija ir. Vai

tur tiek pieprasītas plaši valsts valodas zināšanas, lai iegūtu, piemēram, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas vai Eiropas Savienības dalībvalsts pastāvīgā iedzīvotāja statusu, vai, piemēram, Beļģijā, ja zināt, vai tiek pieprasīts zināt vienu vai vairākas valsts valodas šādos gadījumos?

A. Dimitrovs.

Jā, paldies par jautājumu.

Diemžēl attiecībā uz uzturēšanās atļaujām, kuras nav harmonizētas Eiropas Savienības ietvaros, es nebūšu kompetents sniegt kaut kādu informāciju, jo tiešām mēs centralizēti... mums nav pieejas šai informācijai.

Kas attiecas uz pastāvīgā iedzīvotāja statusu Eiropas Savienībā, tur gan informācija ir savākta, un bija tāds pētījums 2020. gadā par to, kā dalībvalstis izmanto vai neizmanto šīs savas tiesības izvirzīt integrācijas nosacījumus šā statusa iegūšanai. Ja es pareizi atceros, aptuveni puse, varbūt pat vairāk dalībvalstu izvirza šos nosacījumus.

Bet, ja tiesu un puses interesē sīkāka informācija par to, es varētu nosūtīt šo dokumentu tiesai.

I. Nikuļceva.

Labi. Liels paldies par sniegtajām atbildēm.

A. Laviņš.

Paldies.

Pirms tiek dots vārds Saeimas pārstāvim uzdot jautājumus, vēl ir tiesnešu jautājumi.

Vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā. Es vienu jautājumu vēlējos uzdot saistībā ar jūsu sniegto atbildi uz Krivcovas kundzes uzdoto jautājumu par sociālajām tiesībām.

Šobrīd Imigrācijas likuma Pārejas noteikums saglabā šo divu gadu uzturēšanās atļauju un saglabā tās pašas tiesības, kas ir citiem pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņēmējiem.

Sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, valstij ir pienākums garantēt lielākā apmērā sociālās tiesības ārzemniekam nekā, teiksim, kādam Latvijas pilsonim, kas veicis iemaksas sociālās apdrošināšanas fondā?

A. Dimitrovs.

Paldies par jautājumu.

Nē, es biju domājis par to, ka gadījumā, ja mēs runājam par pamattiesību ievērošanu tieši Konvencijas 8. panta ietvaros, mums ir jāņem vērā arī ietekme uz citām personu tiesībām. Respektīvi, Konvencijā nav garantētas sociālās tiesības, līdz ar to praksē Eiropas Cilvēktiesību tiesa skatās uz praktiskajām sekām, jo faktiski viņa nekontrolē, kā tiek ievērotas sociālās tiesības.

Nē, nekādā gadījumā es negribētu teikt, ka valstij ir kaut kāds pozitīvs pienākums nodrošināt lielāku sociālo tiesību apjomu, bet tomēr, ja mēs analizējam šo konkrēto situāciju, ka persona zaudējusi vienu pastāvīgās uzturēšanās atļaujas veidu un, teiksim, ir pārgājusi uz citu pastāvīgās uzturēšanās atļaujas veidu, kāda būtu šī ietekme uz šīs konkrētās personas sociālajām tiesībām.

G. Kusiņš.

Jā. Paldies.

Vēl viens jautājums. Turpinot to prognozēšanu, kas notiks pēc diviem gadiem, ko paredz Imigrācijas likuma Pārejas noteikumi.

Sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, Latvijas valstij būtu tiesība, neskatoties uz to, ka persona apņemas atļaujas derīguma termiņā apgūt valsts valodu. Pieņemsim, ka pagājuši ir divi gadi un persona nav apguvusi latviešu valodu.

Vai no tā automātiski var secināt, ka valsts šo argumentu, ka viņa neprot valsts valodu, var izmantot kā tādu absolūtu argumentu, lai nepiešķirtu nekādu termiņuzturēšanās atļauju. Arī tādu... piemēram... termiņuzturēšanās atļauju, kas ļautu ievērot Satversmes 96. pantā noteikto privāto un ģimenes dzīvi. Citiem vārdiem sakot, ja šī persona pēc diviem gadiem nezina latviešu valodu, vai viņa nevarētu pieprasīt termiņuzturēšanās atļauju un valstij tad būtu pienākums šo termiņuzturēšanās atļauju sniegt pat tad, ja šī persona latviešu valodu nezina.

A. Dimitrovs.

Godātā tiesa! Man grūti noteikti atbildēt uz šo jautājumu tā iemesla dēļ, ka pagaidām, cik man ir zināms, līdzīgas lietas, piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesā nav skatītas.

Bet ko es varu šeit izdarīt? Es varu ekstrapolēt secinājumus no, piemēram, no lietas „Üner pret Nīderlandi”, kas ir vadošā lieta attiecībā uz uzturēšanās tiesību atņemšanu sakarā ar noziegumiem, un tur tiesa diezgan skaidri pasaka, kādi kritēriji ir jāņem vērā gadījumā, ja valsts vēlas izraidīt ārzemnieku saistībā ar nozieguma izdarīšanu. Un manā skatījumā tieši samērīguma analīzes ietvaros šī valsts valodas neprasmē varētu būt mazāks grēks salīdzinājumā ar noziegumu. Līdz ar to tā nosacīti, ja mēs tā ekstrapolējam šos secinājumus saistībā ar noziegumiem, kur tiešām nav tādas

absolūtas tiesības izraidīt ārzemniekus saistībā ar noziegumu, es teiktu, ka *a fortiori* nav tiesības izraidīt ārzemnieku sakarā ar to, ka ārzemnieks neprot valodu.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi pieaicinātajai personai? Lūdzu!

V. Vītoliņš.

Jā, paldies godātā tiesa. Būs jautājumi. Trīs jautājumi.

Protī... un pirmais. Palabojiet, lūdzu, mani, ja es atceros nepareizi. Bet šķiet, ka lieta, ko jūs pieminējāt „Maslov pret Austriju” bija saistīta tieši ar personas izraidīšanu, nevis ar pastāvīgās uzturēšanās atļaujas atņemšanu. Protams, ka izraidīšana ir jau cieši ar to saistīta, bet tomēr. Šajā lietā jautājums bija tieši par izraidīšanu, nevis par pastāvīgās uzturēšanās atļaujas atņemšanu. Ja jūs atceraties. Vai tas tā bija?

A. Dimitrovs.

Ja es pareizi atceros, tā arī bija tiešām.

Bet es atsaucos uz „Maslova lietu” citā kontekstā. Lai parādītu, ka Eiropas Cilvēktiesību judikatūras ietvaros ir šī robežšķirtne starp ārzemniekiem, kas ir ilgstoši iesakņojušies, teiksim, attiecīgajā valstī un ārzemniekiem, kas nav iesakņojušies, kas nav *settled migrants* Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras izpratnē.

V. Vītoliņš.

Jā, paldies par atbildi.

Un uzreiz šajā sakarībā man ir vēl viens jautājums. Un es atsaukšos arī uz diviem Cilvēktiesību tiesas spriedumiem. Es nezinu, vai jūs viņus atceraties, vai esat redzējuši vai zināt, bet es tā tīri ilustratīvi. Protī, „Pormes pret Nīderlandi” un „Dalia pret Franciju”. Tātad, attiecīgi arī šis jautājums, ko varbūt aizsāka tiesnese Briede, par šo te...

Jā... es varbūt drusku savādāk sākšu... Tātad, attiecīgi jūs teicāt, ka ir jābūt individuālam novērtējumam un atkarībā no personas individuālā novērtējuma ir arī skaidrs, vai konkrētajā gadījumā varētu būt šis te pamattiesību aizskārums vai arī nē. Un 8. pants Konvencijā īsti, kā lai saka, negarantē iznākumu. Tas ir atkarīgs nevis no paša panta, 8. panta, bet no konkrētās situācijas. Tā es uztvēru jūsu šīs atbildes.

Un šeit man ir jautājums. Vai ir nozīme personas rīcībai un, ja ir, tad kāda šī nozīme? Un ilustrējot varbūt tādu iedomātu situāciju, protī, tātad persona neiet

apliecināt valsts valodas prasmes, un attiecīgi pēdējā dienā tagad atnāk un saka, ka nu, jā, tomēr es te... kā lai saka, apliecinu šīs valsts valodas prasmes vai arī vēl vairāk, saka, ka neapliecinās šīs valsts valodas prasmes... un tā tad tagad ir jālemj par šīs personas situāciju.

Sakiet, lūdzu, kāda nozīme... ja ir šāda nozīme, ir personas rīcībai attiecībā uz savu pamattiesību saglabāšanu?

A. Dimitrovs.

Paldies par jautājumu.

Protams, te diezgan grūti būtu nodalīt abstraktu analīzi no konkrētas analīzes šajā jautājumā. Abstrakti es varētu teikt, ka šī nozīme varētu būt, noteikti... un Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē lietās par 8. pantu vienmēr tiek analizēta konkrētā situācija, jo Eiropas Cilvēktiesību tiesa neanalizē normas abstrakti.

Man ir diezgan grūti komentēt kaut kādus konkrētus apstākļus. Līdz ar to īsā atbilde ir, ka jā, nozīme tam ir, bet kāda tieša nozīme, tas ir atkarīgs no tiesību piemērotāja, tas ir atkarīgs no tiesas. Vadlīnija ir tā, ka mums... ja mēs ierobežojam personas pamattiesības, ir jāievēro šis samērīguma princips.

V. Vītoliņš.

Ja. Paldies par šo atbildi.

Un pēdējais mans jautājums. Jūs arī atsaucāties uz Cilvēktiesību tiesas spriedumu „Hoti pret Horvātiju”. Un attiecīgi šajā sakarībā šis pats pirmais jautājums, ko es... iepriekšējais jautājums, ko es jums uzdevu... proti, vai ir atkarīgs iznākums no personas rīcības un es sapratu, ka jā, ir. Protams, abstrakti mēs nevērtēsim šo situāciju.

Bet, tagad nedaudz sarežģījot šo aspektu, proti, vai iznākums varētu būt vēl atšķirīgāks, ja, piemēram, personai nebūtu savas pilsonības valsts un šai persona nebūtu kur braukt, un viņa nebūtu šīs valsts pilsonis, viņa nebūtu nekādā statusā. Un iespējams, pat iepriekš būtu pilnībā atteikusies pieņemt valsts piedāvāto jebkādu termiņuzturēšanās atļauju vai pastāvīgās uzturēšanās atļauju... un attiecīgi, vai šai personas rīcībai šajā situācijā būtu savādāks novērtējums, ja viņai nebūtu savas pilsonības valsts.

A. Dimitrovs.

Respektīvi, ja es drīkstu pārformulēt šo jautājumu... vai nozīme ir tam, vai persona ir bezvalstnieks vai ārzemnieks?

V. Vītoliņš.

Jā. Kontekstā ar šo jautājumu... tieši tā.

A. Dimitrovs.

Jā, paldies.

Man šķiet, ka šeit tam būtu, teiksim, mazāka nozīme. Kāpēc? Tāpēc, ka šinī gadījumā mēs runājam nevis par izraidīšanu kā tādu, bet mēs runājam par to, kādas sekas iespējamā izraidīšana atstāj uz personas privāto un ģimenes dzīvi. Tā kā no vienas puses, protams, dažos gadījumos tiesību piemērotājs vai tiesa var nonākt pie secinājuma, ka personai nebūs grūtību turpināt šo ģimenes vai privāto dzīvi savā pilsonības valstī un attiecīgi bezvalstniekam šīs pilsonības valsts nav un līdz ar to nav šīs alternatīvas. No otras puses... vismaz Eiropas Cilvēktiesību tiesa vienmēr diezgan konkrēti skatās uz konkrētās lietas apstākļiem. Un šeit, man liekas, būtu nozīme tieši „Maslov lietai”, no kuras es secinu, ka pārsvarā, es, protams, neņemos spriest par visiem gadījumiem, pat pārsvarā šie cilvēki, kurus ietekmē apstrīdētā norma, ir ilgstoši dzīvojuši Latvijā, jo iepriekš šie cilvēki ir bijuši Latvijas pilsoņi vai Latvijas nepilsoņi. No tā es varētu secināt, ka viņu iespējas turpināt ģimenes vai privāto dzīvi pilsonības valstī, respektīvi, Krievijas Federācijā, būtu diezgan apgrūtinātas, ja mēs salīdzinām ar šādām iespējām turpināt ģimenes un privāto dzīvi Latvijas Republikā.

V. Vītolīšs.

Jā, paldies. Nebūs vairs jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Tāpat, Dimitrova kungs, pateicos par dalību tiesas sēdē, par sniegto rakstveida viedokli un šodien arī mutvārdos pausto viedokli un paldies par lakoniskām un konstruktīvām atbildēm. Novēlēšu jums jauku vakaru! Paldies jums!

A. Dimitrovs.

Paldies, godātā tiesa!

A. Laviņš.

Varat atslēgties no pieslēguma tiesas sēdei.

Cienījamie lietas dalībnieki! Pirms tiek izsludināts pārtraukums līdz nākamajai tiesas sēdei, kas būs 15. janvārī pulksten 10.00, ir mazs 5 līdz 10 minūšu pārtraukums tiesas apspriedei.

Lūgums palikt savās vietās, tiesa pēc brītiņa atgriezīsies.

Pārtraukums.

(Pārtraukums)

A. Laviņš.

Lūdzu, sēdieties.

Šajā brīdī tiesa informē, ka nekādi citi papildu informācijas pieprasījumi šobrīd nesekos, un tiek izsludināts pārtraukums līdz 15. janvārim pulksten 10.00. Turpināsim ar nākamo pieaicināto personu uzklaušīšanu. Un uzklaušīsim tiesībsargu, Latvijas pārstāvi starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās un biedrības „Baltic Human Rights Society” pārstāvi. Tas ir šīs nākamās tiesas sēdes darba apjoms.

Un savukārt 16. janvārī ir iepļānotas tiesu debātes.

Paldies.

Pārtraukums līdz 15. janvārim pulksten 10.00.

(Pārtraukums)

Tiesas sēdes sekretāre

Paula Marta Daugavvanaga-Vanaga

Stenogrāfiste

Mārīte Ceļmalniece